

Korkea-asteen koulutus Venäjän federaatiossa - 20 vuotta muutosta

Soili Lehto-Kylmänen

KYAMK

University of Applied Sciences

KORKEA-ASTEEN KOULUTUS VENÄJÄN FEDERAATIOSSA - 20 vuotta muutosta

Soili Lehto-Kylmänen

KOTKA 2014

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA

SARJA B. TUTKIMUKSIA JA RAPORTTEJA NRO 126

© Tekijä(t) ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kannen ulkoasu: Mainostoimisto Nitro ID

Taitto- ja paino: Tammerprint Oy

ISBN: 978-952-306-063-0 (NID.)

ISBN: 978-952-306-064-7 (PDF)

ISSN:1239-9094

ISSN: 1797-5972 (PDF)

julkaisut@xamk

SISÄLLYS

JOHDANTO

I	KOULUTUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEN PERUSKONSEPTI	1
II	KANSALLINEN KOULUTUSDOKTRIINI 2000-2025 JA SITÄ TUKEVAT OHJELMAT	7
III	KOULUTUSLAKI 2013	10
IV	RAKENTEELLISET UUDISTUKSET	18
V	TOIMINNANTARKASTUKSET	23
VI	KORKEAKOULUJEN RAHOITUS	27
VII	KANSAINVÄLISTYMINEN	30
VIII	OPISKELIJAT	34
IX	TÄYDENNYSKOULUTUS	37
X	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA KOMMENTTEJA	42

Liite 1 Kyamk:n ja Mamk:n yhteistyökorkeakoulut

Lähdemateriaali

JOHDANTO

Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1991 aiheutti maan koko koululaitoksen yllättävän nopean romahduksen. Jo perestroikan aikana alkanutta sisällöllistä murenemistä seurasi alle kymmenessä vuodessa järjestelmän rakenteiden mureneminen, rahoitusvaikeudet ja koulutuksen sisältöjen muutostarpeen aiheuttama hämmennys. Uuden yhteiskuntajärjestyksen poukkoileva kehitys loi leimansa myös koululaitoksen kehittämisiongelmiin.

Tässä raportissa kuvataan Venäjän Federaation korkea-asteen koulutuksesta vastaavan järjestelmän kehitystä ja sen perusongelmia Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen uuden, vuonna 2013 voimaan tulleen Koulutuslain hyväksymiseen saakka. Tavoitteena on vahvistaa Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen (vuodesta 2016 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu) Venäjä-osaamista, tukea niiden Venäjä-toimintojen suunnittelua ja toteuttamista sekä edistää em. ammattikorkeakoulujen ja niiden venäläisten yhteistyökorkeakoulujen kansallisista tehtävistä nousevien yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Tämä näkökulma on valittu, koska sekä suomalaiset korkeakoulut että pietarilaiset yhteistyökumppanimme korostavat strategisen partneriuden merkitystä korkeakoulujen kansainvälisen toiminnan pitkän aikavälin kehittämisen keskeisenä tekijänä.

Raportin alkuosassa käsitellään lyhyesti 2000-luvulla hyväksytyjä modernisaatiokonseptiin perustuvia ohjelmia, joissa on yleensä varsin monisanaisesti ja deklarativisesti esitelty uudistamistarvetta, yhdistetty se laajoihin koko yhteiskuntaa ja hallintoa koskeviin tavoiteohjelmiin, jotka monelta osin tuovat mieleen suunnitelmatalouden diskurssin. Raportissa keskitytään korkea-asteen koulutukseen, sen ongelmiin ja kehittämiseen, vaikka kehittämisohjelmat käsittelevät koko koululaitosta ja korostavat sen kokonaisuutta ja sisäisen integroinnin merkitystä. Edellinen koulutusta säännellyt lainsäädäntö käsitteli eri kouluasteita erillisinä lakeina, mutta uusi laki kattaa koko koulutusjärjestelmän.

Tämä ei ole tieteellinen selvitys, vaan teksti sisältää runsaasti kirjoittajan monikymmenvuotiseen kokemukseen perustuvia näkemyksiä. Raportissa on hyödynnetty myös erilaisia kirjallisia ja sähköisiä lähteitä, tutkimuksia ja seminaariesityksiä, haastatteluja, keskusteluja, raportteja ja

selvityksiä, joiden avulla tekijä on seurannut 1960-luvulta lähtien, paitsi koko Neuvostoliiton/Venäjän kehitystä, erityisesti korkea-asteen koulutuksen muutoksia. Vuoden 2014 alussa lehtori Natalia Kuscheva (Mamk) ja kirjoittaja tekivät Pietarissa ja Petroskoissa joukon haastatteluja, joiden antia on käytetty päivittämään nykyhetken tilannetta korkeakoulujen käytännön toiminnan tasolla. Lähteet ovat suurelta osin venäjänkielisiä. Lopussa on lyhyt lähdeluettelo, mutta sähköiset lähteet on mainittu vain tekstin yhteydessä. Niiden toimivuus on tarkastettu 15.9.2014.

Lähes kaikilla korkeakouluilla on englanninkieliset kotisivut, mutta niiden sisältö on useimmiten huomattavasti niukempi kuin venäjänkielisten.

Raportissa käsiteltyjen asioiden taustana ovat venäläisten korkeakoulujen toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja venäläinen tapa hallita niitä, pyrkii vaikuttamaan niiden suuntaan. Suurten korkeakoulujen, pitkän historian ja valtaviin muutostarpeiden yhdistelmä on omiaan luomaan monimutkaisen kokonaisuuden, jota pienen maan, pienten korkeakoulujen ja järjestyneen, modernin yhteiskunnan kansainvälisen toimijan ei aina ole helppo ymmärtää.

Raportti on osa Kyamk:n ja Mamk:n yhteistä Venäjä-toimenpideohjelmaa. Kyamk:n toteuttamista Rubipro- ja Bridge -hankkeista rahoitettiin matkoja, joiden aikana kerättiin materiaalia haastatteleamalla venäläisten korkeakoulujen edustajia.

I KOULUTUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEN PERUSKONSEPTI

Yleisesti nähtävissä ollut koulutusjärjestelmän nopea mureneminen 1990-luvun alussa olisi vaatinut koulutuspolitiikan muutosta ja poliittista päätöksentekoa. Tilanteen hallinta osoittautui hyvin vaikeaksi ja julkisessa debatissa tuolloin muodostuneet rintamalinjat ja näkökannat ovat vieläkin nähtävissä ja kuultavissa venäläisessä korkeakoulukeskustelussa. Uudistuksia ei kukaan voinut vastustaa, mutta miten ja millä aikavälillä niitä tehtäisiin, oli yksi kiivaan keskustelun aihe. Runsaasti ideologista sisältöä oli nähtävissä siinä, miten uudistuksia perusteltiin ja vastustettiin ja ennen kaikkea siinä, mihin uudistuksella pyrittäisiin.

Sisäiset tekijät

1990-luvun taloudellinen lama, valtion rahoituksen jyrkkä väheneminen ja yhteiskunnallisen kehityksen suunnan hakeminen vaikuttivat negatiivisesti myös korkeakoululaitokseen. Suurin näkyvä muutos neuvostoaikaan verrattuna oli valtion vähäinen puuttuminen koulujärjestelmän kehittämiseen. Keskusjohtoisuus muuttui miltei heitteille jätöksi. Vanhat korkeakoulut jatkoivat kyllä toimintaansa, mutta yllättäen muodostunut tilanne aiheutti sekä paniikkia että jähmettymistä suunnitelmatalouden ohjauksen puuttuessa. Tämän seurauksena oppilaitosten itsenäisyys kasvoi ja uusien koulutusohjelmien toteuttaminen tuli mahdolliseksi. Tilanteella olisi voinut olla myönteisiä seurauksia, mutta rahapula esti kaikenlaisen uudistamisen käytännön toteuttamisen. Joulukuussa 1991 hyväksytty talousreformi ei luvannut mitään hyvää koulutukselle ja vuosien 1992-95 aikana uudistamista ei käytännöllisesti katsoen tapahtunut. Vuonna 1992 hyväksytty koulutuslaki oikeastaan vain antoi mahdollisuudet yrittää jotenkin selviytyä. Vanhat oppilaitokset jatkoivat toimintaansa, mutta monet niistä joutuivat vuokraamaan tilojaan, hinnoittelemaan opiskelua, sallimaan opettajilleen lisätyöt muissa oppilaitoksissa ja ylipäätään etsimään keinoja ansaita rahaa. (Борис Салтыков, Высшее образование России: между наследием прошлого и современными вызовами, *Russie.Nei.Visions* No 29)

Satoja yksityisiä korkeakouluja perustettiin ilman valtion puuttumista asiaan, koska yhtäkkiä siihen ei ollut esteitä, mutta myös siksi, että oli mahdollista saada ulkomaista rahoitusta (Soros-säätiö, EU-ohjelmat/TACIS). Yksityiset korkeakoulut pystyivät joustavasti reagoimaan yhteiskunnassa tapahtuneisiin muutoksiin ja kouluttamaan nousevan markkinatalouden tarpeisiin. Toisaalta yksityisten korkeakoulujen toiminnalle asetettiin esteitä ja niitä kohtaan muodostui hyvinkin negatiivinen ilmapiiri.

Uudet vaatimukset nostivat esiin koulutuksesta vastaavien keskinäiset erimielisyydet: hallitus olisi halunnut nopeita uudistuksia, parlamentti vastusti ja erityisen suuri vastustus tuli yllättävältä taholta, Venäjän korkeakoulujen rehtoreiden neuvostosta. Edistystäkin tapahtui. Koulutuksen deideologisointi ja depolitisointi nosti erityisesti yhteiskunta- ja humanististen tieteiden merkitystä, ml. taloustiede, kun uudistukset selvästi tarvitsivat näiden alojen osaajia eivätkä vanhan koulutuksen opit enää olleet käyttökelpoisia. Opetusministeriön aloitteesta muodostettiin uusia talousalan oppilaitoksia, joista osa toimii edelleenkin, esim. erittäin arvostettu Moskovan talouskorkeakoulu (<http://www.hse.ru>), joka on osallistunut aktiivisesti erilaisten kehittämisohjelmien valmisteluun ja toteuttamiseen, mm. Strategia-2020 -ohjelman. Kaikki kuitenkin olivat huolissaan niin valtiollisten kuin yksityistenkin koulujen kirjavasta tasosta.

Korkeakoulut joutuivat uuden tilanteen eteen: nuoria opettajia hakeutui liike-elämään, aivo-
viennin myötä lähes 30 000 hyvin koulutettua jätti Venäjän. Suurin osa heistä on jäänyt sille
tielle.

Yksi merkittävimmistä sisäisistä koulutuspolitiikkaan vaikuttavista tekijöistä oli tuolloin ja on edelleenkin Venäjän väestötilanne, erityisesti väestön vähenemistä koskevat ennusteet. Ongelmallinen kehitys ei suinkaan tullut yllätyksenä: siitä olivat varoittaneet jo 1960-luvun alussa Neuvostoliiton väestötieteilijät. He eivät tietenkään pystyneet ennustamaan niitä poliittisia tapahtumia, jotka 1990-2000 -luvuilla vain kärjistyivät jo aiemmin alkanutta kriisikehitystä, mutta yhtäkkiä oltiin ongelmien edessä, joille ei voinut enää tehdä mitään.

Vaikka korkeakouluja koskeva tilastointi on kohtalaisen luotettavaa, eri lähteiden välillä on huomattavia eroja. Tilastojen pitäjä ei aina vaivaudu merkitsemään tilastointivuotta ja eri tahot myös tilastoivat omasta näkökulmastaan. Lukuihin vaikuttaa luonnollisesti myös se, että muutosvaiheessa kaikki luvut eivät välttämättä ole vertailukelpoisia. Tilastokomitea (www.gks.ru) taas pyrkii mahdollisimman suureen luotettavuuteen ja tilastot saattavat olla muutaman vuoden vanhoja.

Venäjän tilastokomitean mukaan vuonna 2013 maassa oli 969 korkean asteen ammatillisen koulutuksen laitosta (sis. myös yliopistot), näistä 578 oli valtiollista ja 391 ei-valtiollista ja näillä 2100 filiaalia, joissa n. 5,6 milj. opiskelijaa opiskeli 36 767 koulutusohjelmaa. (http://www.gks.ru/bgd/regl/b14_11/IssWWW.exe/Stg/d01/08-10.htm)

Vuodesta 1993 ei-valtiollisten oppilaitosten lukumäärä on kasvanut huomattavasti: n. 20 vuodes-
sa niitä perustettiin 359. Samanaikaisesti lisääntyi myös valtiollisten korkean asteen oppilaitosten
lukumäärä 61:llä. Vielä nopeammin lisääntyivät molempien sivutoimipisteet eli filiaalit. Vuonna
1993 niitä oli 200, vuonna 2012 2100.

Oppilaitosten lisääntymisen myötä kasvoi luonnollisesti myös opiskelijoiden määrä: 1993 2,5
milj., vuonna 2008 7,5 milj., mutta 2000-luvun loppupuolella määrä alkoi vähentyä juuri vä-

estötilanteen takia. Lukuvuonna 2013/2014 maassa oli 5,6 milj. korkeakouluopiskelijaa. Määrän ennustetaan vähenevän aina vuoteen 2020 saakka, mutta lisääntyvän sitten jonkin verran. Vuonna 2013 korkeakouluissa oli 850 000 aloituspaikkaa, mutta keskiasteella opiskelevien eli potentiaalisten hakijoiden määrä oli lähes 100 000 vähemmän.

Vaikka yleinen kuva Venäjän korkeakouluista lienee se, että koulut ovat isoja, maassa on paljon pieniä korkeakouluja: 40 %:ssa kouluista opiskelee alle 1000 opiskelijaa, ei-valtiollisista 2/3 on alle 1000 opiskelijan kouluja.

Edellinen opetusministeri Fursenko esitti, että maalle riittää 50 yliopistoa Tällä hetkellä lähes 300 korkeakoulua toimii yliopiston nimikkeellä. Kaikkiaan korkeakoulutasoisia oppilaitoksia voisi hänen mielestään olla yli 150-200 ja niillä voisi olla runsaasti filiaaleja. Vertailuna on käytetty mm. opiskelijoiden määrää per 10 000 asukasta, mikä Venäjällä on nyt 393, kun se monissa maissa on huomattavan paljon suurempi. Entistä suurempiin korkeakouluihin lukuisine filiaaleineen voitaisiin ottaa enemmänkin opiskelijoita. Korkeakoulutettujen osuus työsäkävistä on 21 %, tulevaisuudessa pyritään 60-90%:iin. Tällä hetkellä ikäluokasta n. 70 % hankkii korkea-asteen koulutuksen. (www.ncpa.ru)

Ulkoiset tekijät

Ulkoisista tekijöistä merkittävin on ollut EU:n nousu Yhdysvaltain rinnalle globaalina koulutusmahtina. Venäjän on ollut vaikea hyväksyä asemansa menetyks esim. kehitysmaiden asiantuntijoiden kouluttajana. Vaikka monet venäläiset yhä edelleen pitävät neuvostoaikeista koulutusta maailman parhaana, koulutushallinnossa kyllä on tunnustettu ja tunnustettu venäläisen koulutuksen kilpailukyvyyn romahdus. Kansainvälistymistä ja integroitumista eurooppalaiseen järjestelmään on pidetty yhtenä laadun parantamisen keinona.

Toinen merkittävä ulkoinen tekijä oli jo 1990-luvulla länsimaissa alkanut keskustelu ja raportit tiedosta ja osaamisesta talouskasvun ja yhteiskunnallisen kehityksen liikkeelle panevana voimana. OECD:n raportti ”The knowledge based economy” ja kaikki siihen sisältynyt teknologian, innovaatio toiminnan ja osaamisen merkitystä korostanut argumentaatio oli hyvin tiedossa myös Venäjällä, vaikka näiden ajatusten käytännön toteuttaminen Venäjän silloisissa oloissa ei vaikuttanutkaan kovin realistiselta. Venäläiset olivat kuitenkin tottuneet luomaan pitkän aikavälin mahdottomiltakin vaikuttavia suunnitelmia jo neuvostoaikeina. Näihin näkemyksiin tartuttiin innokkaasti ja niiden pohjalta tuotettiin lukuisia joukko erilaisia, tuonnempina lyhyesti esiteltäviä ohjelmia ja suunnitelmia.

(<http://cyberleninka.ru/article/n/gosudarstvennaya-politika-rossii-v-oblasti-vysshego-obrazovaniya-1990-2000-gg>)

Korkeakoulujen yhteistyö läntisten kumppaneiden kanssa aktivoitui 1990-luvulla, kun länsessäkin oltiin kiinnostuneita uudesta Venäjästä. Toisaalta EU:n Venäjän-politiikan sisältö muodostui erilaisten uhkien määrittelystä ja niiden torjumisesta. Tätä varten luotiin monia vuosia toiminut ns. teknisen avun ohjelma, jota rahoitettiin mm. Tacis- ja Tempus-ohjelmilla.

Tätä rahaa käytettiin runsaasti myös korkeakoulu yhteistyöhön. Isot yliopistot saivat myös amerikkalaista rahoitusta. Muutamia isoja hankkeita toteutettiin, mutta niiden jälkeen toiminta on ollut vähäistä. Yksittäisille korkeakouluille ja niiden kansainvälistymiselle niistä kyllä oli

hyötyä, mutta tulokset koko järjestelmän tasolla jäivät vähäisiksi. Rahoitusta eivät aina saaneet motivoituneimmat ja ne, joille se todella olisi ollut tarpeen, vaan esim. Moskovan ja Pietarin valtionyliopistot, joilla historiallisesti jo oli kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä. Tällaisten mahdollisuuksien olemassaolo loi paineita kaikille korkeakouluille ja motivoi tutustumaan uudenlaisen kansainvälisen yhteistyön toteuttamiseen.

Venäjä liittyi vuonna 1999 allekirjoitettuun Bolognan julistukseen vuonna 2003. Kiivas keskustelu syntyi heti, kun kävi ilmi, että valtion tavoitteena oli allekirjoittaa julistus ja keskustelu koulutusjärjestelmän uudistamisesta sai uutta pontta, kun Bolognan sopimuksen sitoumuksia piti ruveta toteuttamaan käytännössä. Keskustelijoita on vaikea jakaa ryhmiin, koska akateeminen yhteisö oli ja on hyvin kirjava. Osa oli hyvinkin uudistushenkisiä, yleensä ne, jotka tavalla tai toisella korostivat koulutuksen hyötynäkökohtia (työvoiman uudellinen osaaminen, uudet ammatit, yrittäjäyys), osa korosti voimakkaasti koulutusta yhteiskunnan intellektuaalisen potentiaalin lisääjänä, osa oli sitä mieltä, että NL:n koulutusjärjestelmä oli maailman paras ja että länsimaisten näkemysten ympäröiminen Venäjälle ei ole tarpeellista. Keskustelu oli osiltaan hyvin filosofis-pedagogista, mutta sinänsä mielenkiintoista jo siitäkin syystä, että asioista voitiin nyt keskustella avoimesti.

Vuonna 2007 tehtiin päätös siirtymisestä uuteen eurooppalaiseen tutkintojärjestelmään, mikä olisi pitänyt tapahtua 1.9.2009. Päätöksen mukaan uusi järjestelmä olisi kaksiportainen ja muodostuisi 4-vuotisesta bakalavr- ja 2-vuotisesta maisteritutkinnosta. Näiden lisäksi jäi vielä NL:n koulutusjärjestelmään aikoinaan sisältynyt akateeminen perustutkinto, 5-vuotinen ns. specialisitutkinto. Perustutkinnon kesto mm. lääketieteessä, joissakin insinööritieteissä ja turvallisuusaloilla olisi edelleen 6 vuotta. Jo tuolloin oli esillä 3-vuotisen bakalavr-tutkinnon mahdollisuus, mistä vuonna 2013 tehtiin virallinen päätös (ns. soveltava bakalavr-tutkinto).

Jo vuonna 2003 päätettiin siirtyä käyttämään opintopistejärjestelmää ja osa isoista yliopistoista käyttikin sitä ulkomaisille opiskelijoille antamissaan todistuksissa. Yleisesti ottaen siirtyminen uuteen tutkintojärjestelmään ja muihin Bolognan sopimuksen määräyksiin eteni erittäin hitaasti. Korkeakoulujen kotisivuilla kyllä oli maininta asiasta, mutta käytännössä ei muutosta juurikaan tapahtunut.

II KANSALLINEN KOULUTUSDOKTRIINI 2000-2025 JA SITÄ TUKEVAT OHJELMAT

Ensimmäisessä linjapuheessaan presidentti Vladimir Putin lanseerasi ns. kansallisen koulutusdoktriinin vuosille 2000-2025 osana laajaa, koko yhteiskuntaa koskevaa, modernisaatio-ohjelmaa. Tämän vaikutus näkyy erityisesti ”Koulutus” v. 2005 –projektissa, joka on yksi Putinin suurista yhteiskunnallisista hankkeista. Se korostaa koulutuksen merkitystä yhteiskunnan kokonaisvaltaisessa kehittämisessä.

Putinin tultua valtaan hyväksyttiin hänen talousasiantuntijoihinsa kuuluneen pietarilaisen German Grefin lanseeraama rakenneuudistusohjelma vuoteen 2010, joka sisälsi hyvin konkreettisia yhteiskunnan ja talouden uudistamistoimia. Hänen ansiokseen on laskettu se, että Venäjä allekirjoitti vuonna 2003 Bolognan julistuksen. Varsinaisesti vasta vuonna 2005 päästiin vihdoin keskusteluista konkreettisten tavoitteiden määrittelyyn ja erityisesti rahoitusta koskevien päätösten tekoon. Tähän vaikutti vakaan talouskasvun mukanaan tuomat mahdollisuudet panostaa laajoihin kehitysohjelmiin, joista yksi on ”Koulutus 2005”.

Tietoyhteiskunta -argumentaatio jatkui koko 2000-luvun ja konkretisoitui uudella tavalla vuonna 2008, kun hyväksyttiin ensimmäinen versio Venäjän pitkän ajan kehittämisohjelmasta (Venäjä 2020 –strategia), jossa merkittävimmäksi kehitystieksi määriteltiin innovaatioihin perustuva kasvu. (<http://innovation.gov.ru/taxonomy/term/586>)

Koulutusdoktriini ja siihen perustuvat erilaiset tavoiteohjelmat ovat edelleen osa em. ohjelman toista versiota (<http://strategy2020.rian.ru/>), jossa keskeisenä sisältöä määrittelevänä peruskäsitteenä on modernisaation käsite. Venäjän kehittämisohjelmissa se tarkoittaa sekä rakenteiden että sisällön uudistamista, mutta läntisten yhteiskuntien kehitystä kuvaavana käsitteenä on tässä tarkoituksessa ongelmallinen. Siihen on Venäjällä liittynyt tavoitteita mm. seuraavilta aloilta: investoinnit, infrastruktuuri, integraatio, intellekt, innovaatiot (Dmitri Medvedevin ns. viiden i:n ohjelma).

Koulutusdoktriinin perusajatukset ovat (<http://www.dvfu.ru/umu/zakrf/doktrin1.htm>)

- kaikille pääsy koulutukseen
- maksuton koulutus korkeakouluasteelle saakka (ensimmäinen korkea-asteen tutkinto)
- opettajien palkkauksen tuntuva parantaminen
- koulutuksen rahoituksen merkittävä kasvu
- valtion velvollisuuksien korostaminen
- koulutuksen kulttuuristen, sosiaalisten ja pedagogisten tavoitteiden ja periaatteiden määrittelyminen.

Tieteeseen, tutkimukseen ja innovaatioihin perustuvan kehittämistyön korostaminen on jatkunut ja siihen on myös suunnattu yhä enemmän rahoitusta. Huhtikuussa 2013 julkistettiin uusi ohjelma, *Tieteen ja teknologian kehittäminen 2013-2020*, jonka toteuttamiseen on otettu mukaan kaikki mahdolliset akateemiset ja eri alojen tutkimuslaitokset, säätiöt ja ministeriöt sekä kaikki vähänkin merkittävät korkeakoulut. Ohjelman sivumäärä on 140 ja siinä on lueteltu valtava joukko erilaisia kehittämishankkeita ja muita toimia. Se korostaa erityisesti kansainvälistymisen merkitystä kehitystavoitteiden saavuttamisessa ja samalla painottaa tarvetta lisätä Venäjän ja venäläisen tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä mm. julkaisutoiminnalla. (<http://xn--80abucjiibhv9a.xn--p1ai/media/events/files/41d4d6896099518f2f25.pdf>)

Yhdenlainen koulutuksen kansainvälistämishjelma on myös *Globaali koulutus 2012-2015 – ohjelma* (Глобальное образование на 2012 – 2015 год, <http://минобрнауки.рф/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/2741>), jonka tavoitteet määriteltiin seuraavasti: Venäjän talouskasvun edistämien, kilpailukyvyyn vahvistaminen ja koulutusjärjestelmän ja muun johtamisen laadun parantaminen, mm. korruption vastaisen toiminnan tulosten todellinen parantaminen ja niiden näkyminen hallinnossa.

Ohjelma on tavoiteohjelma, jonka perusteella kutsutaan 2000 ulkomaista alan huippuasiantuntijaa venäläisiin yliopistoihin, kouluhallintoon ja teknologiayrityksiin, lähetetään 3000 venäläistä opiskelijaa opiskelemaan maailman huippuyliopistoissa sekä kehitetään huippuasiantuntijoiden ja yrityselämän yhteistyötä. Ohjelma rahoitetaan valtion budjetista ja opiskelijoiden on mahdollista saada ulkomailla opiskeluaan varten edullista lainaa. Ohjelma ei koske vaihtoa, vaan opiskelun on kestettävä vähintään vuosi ja maisteri- tai tohtorikoulutuksessa olevalla tulee olla räätälöity ohjelma.

Ohjelma esiteltiin näkyvästi Pietarin talousfoorumissa 2012 ja sitä olivat valmistelleet mm. aikoinaan Venäjältä länteen lähteneet ja lännessä menestyneet tiedemiehet. Näitä luonnollisesti haluttaisiin toimimaan venäläisissä korkeakouluissa enemmänkin.

Presidentin ohjelma ”Insinöörien osaamistason nostaminen 2012-2014” suunniteltiin tukemaan modernisaatio-ohjelmaa ja se kohdistuu erityisesti seuraaville aloille: energiatehokkuus, resursien säästö, ydin-, kuljetus- ja kosmisten järjestelmien, lääketieteen, strategisten informaatioteknologioiden, nanojärjestelmien, uusien asejärjestelmien ja muun erikoistekniikan kehittämiseen.

Ohjelma korostaa TKI-toimintoja ja siihen on otettu mukaan suuri joukko em. alojen ja muitakin yrityksiä. Puolet opiskeluaajasta tulee käyttää yrityksissä oikeassa tutkimus- ja kehittämissä. Kaikkiaan ohjelmaan osallistuu siihen avoimen kilpailun perusteella valituissa korkeakouluissa 15 000 opiskelijaa. Valtion antamat avustukset kohdistuvat yliopiston ja yritysten

väliseen TKI-yhteistyöhön vuosina 2010-2014. Ohjelma oli lyhytkestoinen, mutta teknisten alojen koulutus tulee muuttumaan ja samalla sen rahoitus lisääntymään. Siltä tullaan vaatimaan entistä enemmän, mikä tarkoittaa rahoituksen saamista kilpailun perusteella.

Meidän pietarilaisista yhteistyöyliopistoistamme kolme yrityskumppaneineen sai meneillään olevasta ohjelmasta rahoitusta seuraavasti:

➤ *Polytekninen yliopisto ja Raketti- ja avaruuskorporaatio "Energia"*

Korkean teknologian laitteiden tuotanto robottien ja sähkömekaanisten laitteiden valmistusta varten sekä avaruus että siviilikäyttöön.

➤ Polytekninen yliopisto on saanut avoimen kilpailun perusteella resursseja myös yliopiston oman innovaatioinfrastruktuurin kehittämiseen korkean teknologian siirtämiseksi yrityksiin.

➤ *ITMO ja IT*

Pilvipalvelujen kehittämiseen tieteen, teollisuuden, liiketoiminnan ja sosiaalisen ympäristön tarpeisiin.

➤ *Polymeerinyliopisto ja ILIM Group*

Uuden teknologian kehittäminen uudentyypinen selluloosan tuottamiseksi lehtikuusesta maailmanmarkkinoille.

(<http://docs.cntd.ru/document/902345102>)

III KOULUTUSLAKI 2013

1990-luvun aikana oli voimassa kaksi koulutusta koskevaa lakia, joista 1996 hyväksytty oli sekava kokoelma erilaisia korjauksia ja täydennyksiä vuoden 1992 lakiin. Niinpä uutta lakia valmisteltiin 2000-luvun puolivälistä lähtien, koska tavoitteena oli saada koko koulujärjestelmän kattava yhtenäinen laki, joka selkiyttäisi koulutusjärjestelmää ja vahvistaisi eurooppalaisen järjestelmän soveltamista Venäjällä. Aikaisempi korkea-asteen koulutusta säännellyt laki oli nimeltään L korkea-asteen ammatillisesta koulutuksesta, joka siis kattoi myös yliopistojen toiminnan. Uusi laki (Закон «Об образовании в Российской Федерации») hyväksyttiin duumassa 21.12.2012 ja se tuli voimaan 1.9.2013. Käsittelen tässä lakia vain siltä osin kuin sen määräykset koskevat joko suoraan tai välillisesti korkea-asteen koulutusta.

Lain mukaan koulutus on federaation (keskushallinnon) toimialaan kuuluvaa toimintaa: koulutuspolitiikasta päätetään federaation tasolla ja laki sääntelee kaikkea VF:n alueella tapahtuvaa koulutustoimintaa. Tästä ovat poikkeuksena Moskovan ja Pietarin valtionyliopistot: laki mainitsee niiden aseman ja tehtävät johtavina klassisina yliopistoina, mutta niiden oikeudellinen status määritellään erillisellä lailla. Myös Skolkovon innovaatiokeskuksen järjestämää koulutusta säädellään joissakin tapauksissa erillisin määräyksin.

Oppilaitos perustetaan ei-kaupallisten organisaatioiden perustamista sääntelevän lain mukaan ja on omistajansa luonteen mukaan joko valtiollinen, kunnallinen tai yksityinen. Myös ulkomaiset toimijat voivat perustaa koulutusorganisaatioita, mutta vain jonkin jo lisensoidun venäläisen toimijan kanssa ja silloin ulkomainen oppilaitos toimii venäläisen oppilaitoksen filiaalina. Vaikka edelleen on voimassa jako valtiollisiin (oikeastaan valtiollisiin ja kunnallisiin eli julkisiin) ja ei-valtiollisiin (yksityiset koulut), jaon merkitys on vähentynyt, koska valtio on viime vuosina ulottanut kontrollinsa kaikkiin korkeakouluihin. Tätä jakoa hämärtää edelleen sekin, että valtion rahoitus omille korkeakouluille vähenee, jolloin kaikki kilpailevat samasta ulkoisesta rahasta. Laki tyypittelee oppilaitokset niiden perustehtävän mukaan: korkea-asteen oppilaitos antaa vastaavan tason koulutusta ja harjoittaa tieteellistä toimintaa. Korkeakoulu voi järjestää myös yleissivistävää ja kaikenlaista ammatillista opetusta sekä täydennyskoulutusta.

Federaatio määrää oppilaitosten lisensointiin, koulutusohjelmien akkreditointiin ja oppilaitosten toiminnan arviointiin ja kontrollointiin liittyvistä asioista ja toteuttaa määräysvaltaansa myös liittovaltion subjektien koulutushallinnossa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että liittovaltio on luovuttanut subjekteille tiettyjä koulutuksen hallintoon ja organisointiin liittyviä oikeuksia, mutta omavaltaisesti ne eivät voi tehdä päätöksiä, jotka poikkeavat valtion koulutuspolitiikasta. Venäjän koulutusjärjestelmässä keskiasteen koulutus on yleensä aluehallinnon elinten toimivaltaan kuuluvaa, mutta silloinkin ne yleensä toimivat keskushallinnon antaman vallan puitteissa. Itsenäinen päätöksenteko rajoittuu yleensä siihen, kuinka ne pystyvät rahoittamaan alueensa koulutusta. Korkea-asteen koulutuksen rahoitus on keskushallinnon vastuulla eikä alue- tai paikallishallinto yleensä siihen puutu. Lisätä se tietysti voi, jos sillä on siihen resursseja.

Aluehallinnon mahdollisuuksia vaikuttaa korkea-asteen koulutukseen lisää se, että alueilla, mm. Pietarin kaupunginhallinnossa, toimii Tieteen ja korkeakoulutuksen komitea. (<http://knvsh.gov.spb.ru/>)

Aluehallinto voi työstää ja toteuttaa alueellisia korkea-asteen koulutuksen kehittämissuunnitelmia palvelemaan alueen sosiaalisia, taloudellisia, ekologisia, demografisia, etnisiä ja kulttuurisia ja muita erityispiirteitä. Jonkin verran tätä on tapahtunut erityisesti harvaan asutuilla Siperian ja Kaukoidän alueilla.

Koulutusjärjestelmä

Koulutuslaki määrittelee koulutusjärjestelmään sisältyviksi koulutusta koskevat liittovaltiotason standardit ja vaatimukset, erityyppiset koulutusohjelmat, tasot ja suuntautumiset, koulutusorganisaatiot, liittovaltio- ja paikallistason päätöksentekijät, arviointi- ja kontrolloiorganisaatiot, koulutusta antavat työnantajat ja muut vastaavat organisaatiot.

Koulutusjärjestelmä muodostuu kahdesta tasosta
- yleissivistävä peruskoulutus (общее образование)
- toisen asteen (amatillinen) ja korkea-asteen *amatillinen koulutus* (профессиональное образование).

Laki luo tietynlaisen *hierarkkisen korkeakoulujärjestelmän* vahvistamalla uudet yliopistostatukset, liittovaltioyliopiston ja kansallisen tutkimusyliopiston (§ 29).

Federaatioyliopistokategoriaan (9 federaatioyliopistoa, федеральный университет) voi Venäjän hallitus perustaa yliopistoja tehtävänänsä edistää federaatiopiirien (http://fi.wikipedia.org/wiki/Ven%C3%A4j%C3%A4n_federaatiopiirit) kokonaisuudelta sosiaalista ja taloudellista kehitystä. Laki myös linkittää yliopiston toimintaa toteuttamaan alueiden omia pitkän ajanjakson kehittämissuunnitelmia korostamalla tehokkuutta, koulutuksen ja tutkimuksen integraatiota, modernisaatiota, toiminnan materiaalsen ja sosiokulttuurisen pohjan kehittämistä ja integroitumista kansainväliseen koulutusympäristöön.

Kansallinen tutkimusyliopisto –nimityksen (национальный исследовательский университет) saa Venäjän hallituksen järjestämän kilpailun perusteella ja valituksi voi tulla yliopisto, joka ohjelmissaan keskittyy tieteen, tekniikan, talouden, sosiaalisen kehityksen ja korkean teknologian

korkean tason osaajien kouluttamiseen. Toimintaa arvioidaan ja tutkimusyliopiston statuksen voi myös menettää.

Tällä hetkellä lukumäärä on 29. Ne voivat päättää itsenäisesti koulutusohjelmistaan ja niiden sisällöstä, mutta vaatimukset eivät saa alittaa valtiollisia standardeja.

Moskovan ja Pietarin valtionyliopistoja laki nimittää johtaviksi klassisiksi yliopistoiksi.

Venäjän tiedeakatemiassa on ainakin vielä kaksi omaa yliopistoa, Valtiollinen humanistinen akateeminen yliopisto ja Pietarin akateeminen yliopisto – Tiedeakatemian nanoteknologian tiede- ja koulutuskeskus (Санкт-Петербургский академический университет — научно-образовательный центр нанотехнологий РАН (Академический университет), <http://mit.spbau.ru/spbau>).

Venäläisillä korkea-asteen oppilaitoksilla voi olla erilaisia nimiä, vaikka laissa niitä ei mainita-kaan. Yliopistossa on edustettuna laajalti tieteen eri osa-alueet ja sen opetus on korkea-asteen perus- ja tutkinnonjälkeistä opetusta sekä tutkimus laaja-alaista tieteellistä perustutkimusta. Akatemiassa on edustettuna yleensä kapeampi, usein vain yksi, tieteen, tekniikan tai kulttuurin ala. Tyypillisiä esimerkkejä ovat erilaiset taideakatemit. Instituutti tarjoaa yleensä kapea-alaisia ammatillisia koulutusohjelmia tieteen, teknologian ja kulttuurin aloilta, esim. monet ei-valtiol- liset korkeakoulut ovat instituutteja. Nimityksissä vallitsee nykyisin aikamoinen sekamelska, kun yliopistojen sisällä eri toimijoita voidaan myös nimittää em. nimillä.

Koulutuksen toteuttaminen

Lain 69 § käsittelee korkea-asteen koulutusta. Muutoksia on järjestelmään Bolognan sopi- muksen mukaisesti tehty käytännössä jo huomattavasti: laki selkiyttää käsitteitä ja tutkintora- kennetta. Huomattava on, että laissa ei viitata alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon, vaan jaetaan tutkinnot seuraavasti:

1. bakalavriat (бакалавриат, vähintään 180 ja enintään 300 opintopistettä),
2. spetsialitet (специалитет, vähintään 240 ja enintään 360 opintopistettä) ja magistratura (магистратура, vähintään 90 ja enintään 120 opintopistettä),
3. korkeimman ammattipätevyuden henkilöstön valmennus (подготовка кадров высшей квалификации) eli tohtoritutkinto, jonka opiskeluvaiheella on eri aloilla eri nimiä (аспирантура, адъюнктура, ординатура, ассистентура-стажировка).

Bakalavriat-tutkintoa ja spetsialitet-tutkintoa pääsee opiskelemaan vain keskikoulutodistuksel- la ja suorittamalla valtiollisen yhtenäisen päättötutkinnon (EGE). Maisteritutkintoon voi jat- kaa kummastakin em. tutkinnosta. Tohtoritutkintoa suorittamaan voi hakeutua suorittamalla yleensä kolme erillistä tenttiä ja saamalla vahvistuksen väitöskirjan aiheelle. Tohtoritutkinto on tarkoitettu nimenomaan tieteellisestä ja tutkimustyöstä kiinnostuneille ja viralliselta nimeltään on tieteellis-pedagogisten asiantuntijoiden (henkilöstön) koulutusohjelma.

Oppilaitos voi toteuttaa koulutusohjelmaa sekä itsenäisesti että verkkomuotoisena käyttäen erilaisia teknologioita. Ohjelma voi rakentua moduuliperustaisesti. Aikaisemmin oli mahdol- lista vain ainekohtainen toteuttaminen. Ohjelman rakenne ja työmäärä voidaan esittää opinto- pisteinä. Opintopistemäärä määritellään standardissa.

Opiskeluun sisältyy (työ)harjoittelu, joka toteutetaan sopimuksella organisaation kanssa. Myös koulu voi olla harjoittelupaikka.

Verkkomuotoinen opetusohjelma on uutta ja siitä on laissa runsaahkosti tekstiä. Se voidaan toteuttaa yhdessä muutaman koulutusorganisaation kanssa, ml. ulkomaiset, ja käyttäen näiden resursseja. Mukana voi olla muitakin organisaatioita, mm. yrityksiä, jotka yhdessä suunnittelevat ja toteuttavat ohjelman. Toiminta perustuu aina sopimukseen, jota koskevia määräyksiä löytyy laista (§15/3).

Laissa on myös runsaasti tekstiä sähköisestä opiskelusta ja etäteknologian käytöstä (§16) selvästikin siksi, että sitä suositellaan käytettävän.

Toinen uusi toiminnan muoto, johon korkeakouluja patistellaan, on innovaatiotoiminta (§20). Laki korostaa paitsi koulun omaa toimintaa, myös yhteistyötä muiden ko. toimintaa harjoittavien kanssa.

Oppilaitoksen hallinto perustuu sekä päällikkövirasto- että kollegiaalisuusperiaatteelle. Sillä on vapaus päättää organisaatiostaan sekä sisäisen hallinnon että rakenteen suhteen. Laki luettelee yli 30 sisäisen hallintotoyksikön nimikemahdollisuutta: näyttää siltä, että kun muutoksiin tuli mahdollisuus, monet yliopistot ovat muuttaneet tiedekunnat instituuteiksi. Perustason toimija on kuitenkin vielä kafedra (osasto, oppituoli), joka vastaa jonkin alan käytännön opetuksesta yleensä muuallakin kuin omassa instituutissa. Filiaalit ja edustustot eivät ole juridisia henkilöitä eikä edustusto saa järjestää opetusta.

Rehtorin valitsee oppilaitoksen henkilökunnan ja opiskelijoiden kokous ja hänet nimittää perustajaorganisaatio. Prosessi on yleensä pitkä, koska se sisältää ehdokkaiden kuulemisia, esiintymisiä, virallisia testauksia jne. eikä se aina ole vailla kiivastakin keskustelua ja näkökantojen sovittamista eri osapuolten kesken.

Lain mukaan koulutusorganisaatiolla on *autonomia*, johon perustuen se voi vapaasti päättää koulutuksen sisällöstä, metodeista, opetusteknologiasta koulutusohjelmien toteuttamisessa. Se voi itsenäisesti toteuttaa toimintansa arviointia, luoda laatujärjestelmiä jne. Laki velvoittaa oppilaitokset muodostamaan kaikille avoimia informaatioresursseja, vähintäänkin tekemään omat kotisivut.

Opintososiaalisia asioita käsitellään laissa runsaasti. Koska koulutuksen maksullisuus on lisääntynyt, laissa on runsaasti määräyksiä stipendijärjestelmää koskien. Laki myös velvoittaa edelleen pitämään yllä asuntoloita kaikille tarvitseville päiväopiskelijoille, huolehtimaan terveyspalveluista jne.

Laki korostaa opettajien ja tieteen tekijöiden akateemista vapautta hyvinkin yksityiskohtaisesti ja sisältää myös määräyksiä heidän työoikeudellisesta asemastaan, valinnastaan, ammatillisen pätevyyden testaamisesta jne.

Koska opiskelija yhä useammin joutuu maksamaan opiskelusta, laki sisältää määräyksiä koulutusorganisaation ja opiskelijan välisestä koulutusopimuksesta.

Lisensiointi, akkreditointi ja valtiolliset standardit

Kaikkea koulutusta koskevat akkreditointimääräykset ovat olleet olemassa vuodesta 1992. Silloin muodostettiin eräänlainen määräysten kolmio: valtiollinen koulutusstandardi - valtiollinen akkreditointi – valtiollinen tutkintotodistus (diplomi).

Lisenssi on organisaation toimilupa, jossa sille myönnetään oikeus harjoittaa tietynlaista toimintaa, tässä tapauksessa siis koulutustoimintaa tarkemmin määriteltynä:

- tietyn lajin koulutustoimintaa (esim. ammatillista koulutusta),
- tietyn tason koulutustoimintaa (esim. korkea-asteen koulutusta),
- tiettyihin ammatteihin valmistavaa (esim. suunnittelija)
- tietyn erikoisalan (esim. ympäristösuunnittelu)
- määrättyssä opiskelun normiajassa
- tietyillä täydennyskoulutusaloilla

Tätä varten sillä täytyy olla

- vastaava opetushenkilöstö
- toimintaa vastaavat tilat
- toimintaa vastaavat kirjasto- ja tutkimustilat

Linkin (<http://sutd.ru/upload/iblock/f18/licence.pdf>) kuvassa on Pietarin valtiollisen teknologian ja designin yliopiston saama lisenssi, joka yleensä annetaan toistaiseksi voimassa olevana, mutta varsinkin uusille yliopistoille määrävuosiksi kerrallaan. Sen voimassaolo voidaan myös perua. Lisenssiin kuuluu olennaisena osa liite, johon on kirjattu yllä olevan luettelon mukaiset tiedot.

Akkreditointi tarkoittaa koulutustoiminnan akkreditointia ja se kohdistuu ennen kaikkea yksittäiseen koulutusohjelmaan. Lain mukaan tämän tarkoituksena on, että ohjelman sisältö vastaa hyväksyttyä standardia ja että koulutus tapahtuu yhdenmukaisten laatuvaatimusten mukaan. Kun uuden koulutusohjelman laatinut oppilaitos lähettää akkreditointianomuksen, sen käsittelee asiantuntijalautakunta, jonka mielipide on ratkaiseva. Oppilaitos saa akkreditointitodistuksen yleensä kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Oppilaitos voi saada myös *yhteiskunnallisen akkreditoinnin*, mikä tarkoittaa sitä, että jokin venäläinen, ulkomainen tai kansainvälinen oppilaitoksen toimialaan olennaisesti liittyvä organisaatio antaa tunnustusta sen toiminnan laadulle (esim. venäläinen työnantajaorganisaatio, ulkomainen alan korkeakoulu tai kansainvälinen alan järjestö). Tällaista ulkopuolista, julkista akkreditointia ja sen myötä modernien laatuksiteerien soveltamisen edistämistä varten toimii asiantuntijoiden perustama Kansallinen yhteiskunnallisen ja ammatillisen akkreditoinnin keskus, NCPA. (<http://www.ncpa.ru/>)

Kuvassa (http://sutd.ru/upload/iblock/a8b/Svidetelstvo_akr.pdf) on em. yliopiston saama akkreditointitodistus. Todistuksen olennaisena osana on liite, joka todistaa siinä mainittujen koulutusohjelmien käyneen läpi tarkastuksen ja saaneen asiantuntijakomission hyväksynnän. Näin ollen sillä on oikeus antaa virallinen valtiollinen tutkintotodistus. Periaatteessa oppilaitos voi järjestää myös akkreditoimatonta koulutusta, mutta se ei voi antaa siitä virallista valtiollista todistusta. (<http://www.ncpa.ru/images/pdf/fgos.pdf>).

Valtiollisen standardin tehtävänä on yhdenmukaistaa korkeakouluissa opettavien aineiden sisältö, vahvistaa sisältöjen vastaavuus hyväksytyihin kvalifikaatioihin ja niihin perustuviin kompetensseihin, jotka Venäjä on hyväksynyt liittyessään Bolognan sopimukseen. Toisin kuin suurin osa muista sopimuksen maista Venäjä valitsi valtiollisen standardisoinnin, koska halusi taata koulutuksen yhdenmukaisuuden. Standardit eivät määrää opetuksen sisältöä eikä toteuttamistapaa, mutta määräävät ehdottomana esim. sen, minkä nimisiä aineita voidaan opettaa ja minkä laajuisina, minkälaista ammattitaitoa vaativaan toimintaan opetus valmistaa, esim. johtamisen bakalavr –tutkinto valmistaa seuraavanlaiseen ammatilliseen toimintaan: organisaatioiden johtaminen, informaation hallinta ja analyttinen toiminta, yritystoiminta. Niiden suunnitteluun osallistuvat maan johtavat korkeakoulut, akateemisen yhteisön edustajat, työntekijät ja toimintaa koordinoi Opetus- ja tiedeministeriö.
(<http://www.ncpa.ru/images/pdf/fgos.pdf>)

Kompetenssit ovat kahdenlaisia, mutta sisältävät periaatteessa samoja elementtejä kuin esim. Arenen vuonna 2006 hyväksymät. Venäläisessä versiossa kompetenssit määräytyvät ammatillisen toiminnan vaatimusten kautta.

Standardi määrittelee myös tutkinnon sisällön rakenteen. Sen tulee sisältää seuraavat osiot: humanistinen, sosiaalinen ja taloudellinen osio (tähän sisältyvät myös seuraavat aineet: filosofia, historia ja vieras kieli), luonnontieteellinen osio, ammatillinen osio (sisältyy yksilön ja ympäristön turvallisuuteen liittyvä aines) sekä alaosiot liikunta, oppimis- ja työharjoittelu ja/tai tieteellinen tutkimustyö sekä päättökoe.

Opetus- ja tiedeministeriö vahvistaa korkeakoulujen koulutusohjelmien erikoisalojen mukaiset suuntautumisasettelut (esim. matematiikka, kemia, filosofia, kuorolaulu, johtaminen, design jne.), joista jokaisella on numerokoodi ja sitä vastaava standardi, jossa määritellään ohjelman perusvaatimukset sekä opiskelijan osaamistavoitteiden että koulutusohjelman rakenteen ja sisällön kannalta. Erikoisaloissa suuntautumisasettelussa voi olla suuntautumisvaihtoehtoja, joiden nimikkeet korkeakoulu voi itse määrittellä. Jokainen osio koostuu perusosasta (pakollinen) ja korkeakoulun määrittelemästä valinnaisesta (profiloiva) osasta, joka antaa mahdollisuuden joko laajentaa tai syventää opintojen sisältöä.

Standardissa on osoitettu kompetenssien saavuttaminen tietyillä opetussisällöillä eli rakenteellisesti samoin kuin esim. Kyamkissa. Oppilaitoksen tulee rakentaa koulutusohjelmiansa sisältö niin, että se pystyy osoittamaan kompetenssien saavuttamisen opettamallaan aineilla (moduuleilla).

Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus valita perusopinnoistaan vähintään 1/3. Mitä ne voivat olla, sen määrittelee korkeakoulun pedagoginen neuvosto. Vapaasti valittavien aineiden osuus ei saa olla laajempi kuin 10 op koko opiskeluajalta. Standardi määrittelee myös luento- ja muun opetuksen suhteen: vähintään puolet opetustunneista pitää olla lähiopetusta, alle 2 op:een kurssia ei saa olla ja yli 3 op:een kurssista on annettava arvio tyydyttävä, hyvä, erinomainen. Suppeammista riittää arvio hyväksyty-hylätty. Opiskelijan työmäärä ei saa ylittää 54 akateemista tuntia viikossa. Yksi op on 36 tuntia.

Korkeakoulun hallinnossa on tiede(mies)neuvosto (ученый совет), jolla on ratkaiseva rooli standardien ja muiden määräysten soveltamisessa korkeakoulussa.

Linkissä on esimerkkinä johtamisen bakalavr-ohjelman standardi

<http://www.study-spb.ru/dokumenty/gosudarstvennye-obrazovatelnye-standarty-napravleniy->

i-spetsialnostey/080000-ekonomika-i-upravlenie/080200-menedzhment-bakalavriat/zakachka.html

Parin viime vuoden aikana standardeja on muutettu, yhtenäistetty ja tutkintonimikkeitä vähennetty. Tällä hetkellä luodaan ja toteutetaan kolmannen sukupolven standardeja. Tässä kehityksessä näkyy pyrkimys pitää bakalavr-tutkinto akateemisenä perustason tutkintona, johon ei voi kuulua kovin paljon erikoistumista, esim. talousalan kaikkia tutkintoja koskee yksi standardi.

Seuranta ja kontrolli

Koulutuslain mukaan seuranta, kontrolli ja tarkastusten tekeminen koskevat ennen kaikkea toiminnan laatua: oppilaitoksen toimintaa yleensä, hallintoa, opetusta, taloutta, lakien noudattamista, enenevässä määrin myös opintososiaalisia asioita jne.

Rosobrnadzor (www.obrnadzor.gov.ru) on opetus- ja tiedeministeriön alainen organisaatio (liittovaltion palvelu), jonka tehtäviin kuuluu oppilaitosten toiminnan kaikenlainen seuraminen, lain noudattamisen tarkastaminen, rikkomusten tutkiminen, toiminnan lupien (lisenssien) myöntäminen, koulutusohjelmien akkreditointi (Rosakkredagenstvo), ulkomaisten tutkintojen ja todistusten tunnustaminen (Glaveksperttsentr) ja venäläisten todistusten ja muiden koulutusta koskevien dokumenttien rekisteröinti ja niiden oikeellisuuden vahvistaminen. Se myös määrittelee valtiollisen päättökokeen hyväksytyt ainekohtaiset minimipisteet, jotta abiturienti voi edes yrittää pyrkiä johonkin korkeakouluun.

Nykyisessä muodossaan se perustettiin vuonna 2010, kun sen toimintaan sisällytettiin aiemmin toimineiden organisaatioiden toimintoja. Uuden koulutuslain myötä hyväksyttiin myös uusia lisensointia koskevia määräyksiä. Rosobrnadzor käsittelee oppilaitoksiin kohdistuneita valituksia, mutta voi tehdä tarkastuksia myös omasta aloitteestaan. Tarkastukset voivat tapahtua sekä kirjallisina että oppilaitoksissa vain 24 tunnin varoitusajalla. Osa tarkastuksista on suunniteltuja ja oppilaitoksen kanssa sovittuja. Viime vuosina on huomiota kiinnitetty aivan erityisesti laatuasioihin, koska korkeakoulut ovat laatineet itse laatujärjestelmiä. Tarkastuksissa on haluttu saada selville myös se, noudattavatko ne itse laatimiaan laatuakäkirjoja ja muita säännöksiä sekä hankkia vertailumateriaalia.

Monet korkeakoulut ovat tehneet oman laadun ja toiminnan seurantarjestelmän ja julkaisseet kotisivuillaan toimintansa itsearviointin. Näin ovat tehneet myös meidän tärkeimmät yhteistyökumppanimme. (<http://www.spbstu.ru/about/inspection/inspection.asp>)

Suunta on varmasti samanlainen kuin meillä: autonomia lisääntyy joiltakin osin, mutta korkeakoulujen toimintaa tullaan tarkastamaan säännöllisin väliajoin jo senkin takia, että valtiolla on erityinen intressi seurata niiden kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittymistä.

IV RAKENTEELLISET UUDISTUKSET

Järjestelmän rakenteellisia uudistuksia on tehty vuodesta 2007. Valtio on rahoittanut uudistuksia runsaskätisesti ja niiden seurauksena maassa on nyt 9 ns. federaatioyliopistoa, joista on tarkoitus kehittää kansainvälisesti huipputasoisia innovaatio- ja teknologiakehityksen ja koulutuksen keskuksia. Niille tullaan antamaan merkittäviä alueellisia kehitystehtäviä ja budjetoimaan keskusjohdon resursseja.

Federaatioyliopistojen perustaminen v. 2009 yhdistämällä federaatiopiirien alueella olemassa olleita korkeakouluja oli merkittävä askel. Tällä hetkellä seuraavat yliopistot ovat federaatioyliopistoja:

1. Siperian federaatioyliopisto, Krasnojarsk (<http://www.sfu-kras.ru/>)
2. Immanuel Kantille nimetty Baltian federaatioyliopisto, Kaliningrad (<http://www.kantiana.ru/>)
3. Kauko-idän federaatioyliopisto, Vladivostok (<http://www.dvfu.ru/>)
4. Kazanin (Volgan varren) federaatioyliopisto, Kazan (<http://kpfu.ru/>)
5. M.V. Lomonosoville nimetty pohjoinen (Arktinen) federaatioyliopisto, Arkangeli (<http://narfu.ru/>)
6. M.K. Ammosoville nimetty Koillinen federaatioyliopisto, Jakutsk (<http://www.s-vfu.ru/>)
7. Pohjois-Kaukasian federaatioyliopisto, Stavropol (<http://www.ncfu.ru/>)
8. Venäjän ensimmäiselle presidentille B.N.Jeltsinille nimetty Uralin federaatioyliopisto, Jekaterinburg (<http://urfu.ru/ru/>)
9. Eteläinen federaatioyliopisto, Donin Rostov, (<http://www.sfedu.ru/>)

Venäjällä on 9 federaatiopiiriä, joista 7 perustettiin vuonna 2000 edustamaan ja tukemaan federaation valtuuksia (vertikaalisuutta) valtakunnan hallinnossa. Niillä toimii presidentin täysivaltainen edustaja. Federaatiopiiri ei ole perustuslainmukainen subjekti eikä presidentin edustajalla ole perustuslaillista asemaa. Uusin federaatiopiiri on Krim. Federaatioyliopistoja ei kuitenkaan perustettu federaatiopiirin pääkaupunkiin, esim. Luoteis-Venäjän federaatiopiirin pääkaupunki

on Pietari, mutta alueen federaatioyliopisto on nimeltään Pohjoinen (Arktinen) federaatioyliopisto Arkangelissa.

Vuonna 2009 perustettiin ensimmäiset *kansalliset tutkimusyliopistot*, joita nyt on 29. Näiden joukossa ovat mm. ITMO ja Polytekninen yliopisto. Keskeisiä tehtäviä ovat mm. uuden tiedon tuottaminen ja teknologian siirtäminen tuotantoon. Rahaa annetaan innovaatio toimintaan kilpailutuksen perusteella. Seuraavat yliopistot voivat käyttää tutkimusyliopiston nimeä, joka on myönnetty 10 vuodeksi:

1. Valtiollinen yliopisto – Talouskorkeakoulu, Moskova
2. A.N. Tupoleville omistettu Kazanin valtiollinen tekninen yliopisto, Kazan
3. Moskovan ilmailuinstituutti (valtiollinen tekninen yliopisto)
4. N.E.Baumanille nimetty Moskovan valtiollinen tekninen yliopisto
5. Moskovan fysikaalis-tekninen instituutti (valtiollinen yliopisto)
6. Nizhnij Novgorodin N.I. Lobachevskille nimetty valtionyliopisto
7. Novosibirskin valtiollinen yliopisto
8. Permin valtiollinen tekninen yliopisto
9. S.P. Koroleville nimetty Samaran valtiollisen avaruusyliopisto
10. G.B. Plehanoville nimetty Pietarin valtiollinen vuori-instituutti (tekninen yliopisto)
11. ITMO, Pietari
12. Tomskin polytekninen yliopisto
13. Belgorodin valtiollinen tekninen yliopisto
14. Irkutskin valtiollinen tekninen yliopisto
15. Kazanin valtiollinen teknologinen yliopisto
16. N.P.Ogareville nimetty Mordvan valtionyliopisto, Saransk
17. Moskovan kansallinen tutkimusyliopisto (MIET/sähkötekninen instituutti)
18. Moskovan valtiollinen rakentamisen yliopisto (MGSU)
19. Moskovan valtiollinen ydinteknologian yliopisto (MIFI)
20. Moskovan energiainstituutti
21. Permin valtionyliopisto
22. I.M. Gubkinille nimetty Venäjän valtiollinen öljy- ja kaasuyliopisto, Moskova
23. Pietarin valtiollinen polytekninen yliopisto
24. H.G. Tshernishevskille nimetty Saratovin valtiollinen yliopisto
25. Tomskin valtionyliopisto
26. Venäjän tiedeakatemian Pietarin akateeminen yliopisto – Tiedeakatemian nanoteknologian keskus
27. Etelä-Uralin valtionyliopisto, Tsheljabinsk
28. M.I. Pirogoville nimetty Venäjän valtiollinen lääketieteen yliopisto, Moskova
29. Kansallinen teknologinen tutkimusyliopisto (MISIS), Moskova

Presidentin ukaasi toukokuulta 2012 määräsi korkeakouluille tehtävän parantaa kilpailukykyään ja tämän jälkeen nopeasti laseerattiin ”*Ohjelma 5-100-2020*”, jonka tuloksena pitäisi vuonna 2020 löytyä 5 venäläistä yliopistoa 100 maailman parhaan yliopiston joukosta. (<http://www.5top100.ru>) Valtio tukee tavoitteen saavuttamista rahoittamalla 15 korkeakoulua, jotka valittiin kaikkiaan 54 hakijan joukosta. Valitut koulut ovat niitä, jotka saavat muutenkin rahoitusta toiminnalleen ja mukana ovat mm. Pietarin Polytekninen yliopisto ja ITMO. Kaikki ohjelmasta rahoitusta saavat korkeakoulut pitävät tavoitetta erittäin tärkeänä: ne tekivät

omat tiekartat ja seuraavat toimiensa edistymistä erillisellä nettisivullaan. (<http://www.spbstu.ru/f2h/index.asp>)

Vuoden 2014 alussa tehtyjen haastattelujen aikana miltei kaikkien yliopistojen edustajat korostivat sitä, että nyt on luotu korkeakoulujen hierarkkinen järjestelmä, jossa ylinnä ovat Moskovan ja Pietarin valtionyliopistot, seuraavina federaatioyliopistot (9) ja kansalliset tutkimusyliopistot (9) ja sitten tulevat loput. Mitä ylempänä järjestelmässä korkeakoulu on, sitä enemmän se saa valtiolta rahaa ja sen myötä se on myös yrityksille houkuttelevampi. Tämä on yksi keino karsia järjestelmää.

Kehitysohjelman mukaisesti vuonna 2020 Venäjällä on 40 - 60 johtavaa tutkimusyliopistoa, joille on keskitetty päävastuu jatkokoulutuksen järjestämisestä. Johtavat tutkimusyliopistot toimisivat näin ollen innovatiivisen talouskehityksen vetureina ja keskeiset alueelliset korkeakoulut tukisivat tutkimusyliopistojen toimintaa tarjoamalla vain tiettyjen alojen koulutusta. Muut korkeakoulut keskittyisivät sen sijaan tarjoamaan laaja-alaisesti korkeakoulutusta painottaen bakalavr-tasoa ja suurimmassa osassa korkeakouluista tarjottaisiin tätä tutkintoa.

(Koskela Alina, Venäjän uusi koulutuslaki: yhteistyömahdollisuudet korkeakoulutuksessa ja tutkimuksessa, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013)

Haastateltujen mainitsema hierarkia ei kaikilta osin perustu lakiin, vaan on tulosta erilaisten ohjelmien ja ranking-listojen terminologiasta. Hierarkia on enemmänkin arvoasetelma eikä luo minkäänlaista alistussuhdetta korkeakoulujen välille. Venäjän kaltaisessa laajassa maassa alueellisessakin arvoasetelmassa sijoittuminen voi olla merkittävä asia korkeakoululle, varsinkin, jos siihen liittyy muita etuja, esim. merkittävää yritys yhteistyötä.

Uudenlaisesta alemmasta korkeakoulututkinnosta alettiin keskustella 5-6 vuotta sitten, kun todettiin, että ne, jotka haluavat ammatillista koulutusta, ovat usein umpikujassa: vaikka heillä olisi kykyä ja halua jatkaa opiskeluaan, järjestelmä ei anna siihen mahdollisuutta. Vanhemmat eivät myöskään halua laittaa lapsiaan sellaiseen koulutukseen, josta ei pääse jatkamaan. Ajatus oli myös virallisen koulutuspolitiikan mukainen: pitää kouluttaa korkeatasoisia ammattityöntekijöitä ja toisaalta lisätä korkeakoulujen käytännönläheisempää koulutusta, ettei työnantajien tarvitse kouluttaa korkeakoulusta valmistuneita.

Hallitus hyväksyi elokuussa 2009 asetuksen sovelletun bakalavr-tutkinnon pilotoinnista vuonna 2010 ja lupa koulutuksen järjestämiseen myönnettiin 45:lle oppilaitokselle, joista 16 on korkea-asteen oppilaitosta, Pietarista Polymeeriyliopisto. Syksyllä todettiin, että hakijoita oli ollut kaikkiaan 1361 (hakijoita 2,5/opiskelupaikka). Onnistuneen kokeilun takia päätettiin, että vuoteen 2018 mennessä kolmannes bakalavr-tason opiskelijoista opiskelee sovellettua tutkintoa.

Vieläkään ei ministeriö ole kuitenkaan määritellyt opiskelun kestoa. Alussa ajateltiin, että se olisi 2-3 vuotta, mutta pilotoineissa oppilaitoksissa se oli 4 vuotta, koska se on valtion standardin mukainen opiskeluaika. Opiskeluaika on edelleen 4 vuotta, johon sisältyy 60 op:een verran työssä oppimista (akateeminen bakalavr 10 op), todistus annetaan sekä ammatillisesta koulutuksesta että bakalavr-koulutuksesta ja tämä antaa mahdollisuuden jatkaa maisteriopintoja, mutta edellyttää tiettyä määrää (2-3 vuotta) työkokemusta. Koulutus toteutetaan keski- ja

korkean asteen ammatillisen koulutuksen yhteistyönä, jossa on merkittävästi mukana työelämä, jonka edustajat ovat olleet suunnittelemassa koulutusta.

Edelleen käydään keskustelua siitä, mikä tämä tutkinto on. Sen suunnitteluun osallistuneen asiantuntijan mukaan ero sen ja bakalavr-tutkinnon välillä on, että koulutus valmistaa erilaisiin työtehtäviin. Soveltavan bakalavr-tutkinnon suorittanut ei ole suorittava työntekijä, jonka koulutus on huomattavan paljon alempi, mutta ei myöskään akateeminen bachelor, jonka suorittanut yleensä vaatii korkeampaa palkkaa ja katsoo kuuluvansa keskijohtoon. Tiedetään, että tällä hetkellä näillä on korotettuja palkkavaatimuksia, joihin työnantajat eivät ole valmiita suostumaan.

Kuluvalle vuodelle lisättiin soveltavan bakalavr-tutkinnon aloituspaikkoja ja tulevinakin vuosina valtio tulee panostamaan tämän koulutuksen rahoittamiseen.

(<http://www.opec.ru/1378682.html>)

Sisäistä rakennetaan korkeakoulut ovat uudistaneet erityisesti viime vuonna: vuonna 2010 ja sen jälkeen perustetuissa ei ole enää tiedekuntia, vaan instituutteja. Myös Polytekninen yliopisto teki tämän muutoksen vuoden 2012 lopulla.

V TOIMINNANTARKASTUKSET (Monitoroinnit 2012, 2013)

Venäläistä korkeakoulumaailmaa vavahdutti keväällä 2013 julkaistu korkeakouluja koskevan toiminnantarkastuksen (monitoroinnin) tulosten julkaiseminen. Opetus- ja tiedeministeriö oli kerännyt materiaalia vuoden 2012 aikana, mutta jostakin syystä monillekaan oppilaitoksille ei ollut käynyt selväksi, mitä varten kaikkia tietoja kerättiin. Osa tiedoista oli luonnollisesti ministeriön käytössä ilman erityistä tiedonkeruutakin. Tuloksetkin näyttävät olleen yllättäviä ja erosivat monelta osin yleisistä käsityksistä eri korkeakoulujen toiminnan laadusta.

Monitoroinnissa käytetyt arviointikriteerit (<http://xn--80abucjiibhv9a.xn-->) oli eriytetty Moskova ja Pietaria ja muuta maata koskien.

Seuraavassa kriteerejä koskien pietarilaisia korkeakouluja.

1. Opiskelu: valtiollisen päättökokeen perusteella opiskelemaan valittujen keskimääräinen pistemäärä (arvioitiin erillisenä budjettirahoitteisen ja maksullisen koulutuksen osalta) 63 pistettä.
2. TK-toiminta: koko TK/tieteellis-pedagoginen työntekijä, 75 000 ruplaa (n. 3500 €)
3. Kansainvälinen toiminta: tutkinnon suorittaneiden ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä/ kaikki valmistuneet opiskelijat, 3 %
4. Talous: korkeakoulun tulot/tieteellis-pedagoginen opettaja, 1 500 ruplaa
5. Infrastruktuuri: käytössä oleva tila/opiskelija, 13 m²
6. Vuosittainen opiskelijamäärä
7. Kandidaattien ja tohtoreiden määrä/opetushenkilökunnan määrä
8. Opetushenkilökunnan määrä/koko henkilökunnan määrä

Kaikkiaan tehottomiksi määriteltiin näillä kriteereillä 183 korkeakoulua ja niiden filiaalia eli n. 20 % korkeakoulujärjestelmän toimijoista.

Seuraavat Pietarissa toimivat korkeakoulut arvioitiin opetus- ja tiedeministeriön monitoroinnin perusteella tehottomiksi (monitoring 2012):

1. Государственная полярная академия (Valtiollinen arktisten alueiden akatemia)
  2. Санкт-Петербургская государственная академия ветеринарной медицины (Eläinlääketieteellinen akatemia)
  3. Санкт-Петербургская государственная академия театрального искусства (Teatteritaitteen akatemia)
  4. Санкт-Петербургский государственный архитектурно-строительный университет (Arkkitehtuurin ja rakentamisen yliopisto)
  5. Санкт-Петербургский государственный инженерно-экономический университет (Engecon)
  6. Санкт-Петербургский государственный университет водных коммуникаций (Vesiliikenteen yliopisto)
  7. Санкт-Петербургский государственный университет кино и телевидения (Elokuva- ja tv-yliopisto)
  8. Санкт-Петербургский государственный университет культуры и искусств (Kulttuurin ja taiteen yliopisto)
  9. Санкт-Петербургский государственный университет сервиса и экономики (Palvelujen ja talouden yliopisto)
  10. Санкт-Петербургский государственный университет технологии и дизайна (Teknologian ja disainin yliopisto)
- <https://docs.google.com/file/d/0B0hOM9KKOh3JamV6SzloZzdOUW8/edit?pli=1>

Näistä kursivoidut ovat meidän sopimuskumppaneitamme

- nro 4 on vanha kunnianarvoisa LISI eli Arkkitehtuurin ja rakentamisen yliopisto, jolle tulos ei ole aiheuttanut jatkotoimia
- nrot 5 ja 9 on jo liitetty entiseen FINEC:iin ja muodostettu kolmen ison yliopiston fuusio Pietarin talousyliopisto
- nro 10, Teknologian ja designin yliopisto, on yksi niistä kulttuurialan yliopistoista, jotka eivät tuloksia hyväksyneet eikä sille ole monitoroinnin tuloksista ollut mitään erityisiä seurauksia – ainakaan vielä.

Monet korkeakoulut kokivat monitoroinnin epäoikeudenmukaiseksi, koska

- sen toteuttamista ja tulosten merkitystä ei ollut selvitetty etukäteen riittävästi
- monilla ei edes ollut käytössään tarkkoja vaadittavia tietoja toiminnastaan
- kulttuurialojen korkeakoulut kokivat käytettyjen kriteerien olleen niille täysin sopimattomia eikä mitanneen niiden toiminnan todellisia tuloksia. Kaikkiaan Pietarin kulttuurialan korkeakouluista tehottomiksi määrittyi puolet.

Mitä seurauksia monitoroinnilla sitten ennustettiin olevan? Tehottomiksi todetut ilmoitettiin lakkautettavan tai ainakin liitettävän johonkin paremmin toimivaan. Näin yksioikoisesti ei kuitenkaan menetelty, koska fuusioille piti olla muitakin syitä. Seurauksia tällä kuitenkin oli: kouluja on yhdistetty, lakkautettu ja uudelleen organisoitu joko pakolla tai vapaaehtoisesti, em. listasta Vesiliikenteen yliopisto on liitetty ent. Meriakatemiaan.

Monitoroinnin tulosten julkistaminen paljasti muutakin järjestelmästä: ihmeteltiin, miksi sen kohteeksi ei ollut otettu kaikkia korkeakouluja ja kuinka on mahdollista, että joukosta löytyi myös lisensoimattomia oppilaitoksia. Se ei siis kattanut koko järjestelmää ja siksi ministeriö il-

moittikin, että seuraava on jo tulossa ja se tehtiinkin syksyllä 2013. Sen tuloksia on julkistettu huhtikuusta 2014 lähtien.

(http://abitur.5uglov.ru/poleznye_novosti/monitoring_2014_vuzy_posypalis/)

Vuonna 2013 tehdyn monitoroinnin tuloksena julkaistiin uusi luettelo korkeakouluista, joissa oli havaittu merkkejä tehottomuudesta. Kolme Pietarin alueella sijaitsevaa valtiollista korkeakoulua joutui tälle listalle: *Санкт-Петербургский государственный технологический университет растительных полимеров* (Polymeeriyliopisto) yhteistyöyliopistomme sekä Санкт-Петербургский государственный институт психологии и социальной работы (Psykologian ja sosiaalityön instituutti) ja Институт правоведения и предпринимательства (Oikeuden ja yrittäjyyden instituutti). Toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi on sovittu ministeriön kanssa. Ei-valtiollisia korkeakouluja listalla oli 13 ja niiden tilanteen ratkaisuksi tulee todennäköisesti uudelleen organisointi, mikä tarkoittanee joko lopettamista tai johonkin toiseen korkeakouluun yhdistämistä.

Uudessa monitoroinnissa käytettiin samoja kriteereitä kuin edellisessä, mutta korkeakoulujen profiili otettiin paremmin huomioon ja esim. kulttuurialan ja muita selkeästi profiloituneita tarkasteltiin erikseen, samoin valtiollisia ja ei-valtiollisia. Alun perin piti ottaa mukaan yksi kriteeri lisää, valmistuneiden työllistyminen. Viime mainittu peruttiin kuitenkin toukokuussa 2014, koska tietojen hankinta oli osoittautunut hankalaksi ja siirrettiin toteutettavaksi vuonna 2016.

Vuoden 2013 monitoroinnin korkeakoulukohtaiset tulokset julkistettiin erittäin yksityiskohtaisina. Niiden lähempi tarkastelu ainakin meidän yhteistyökoulujen osalta voisi olla erittäin tarpeellista, koska sen perusteella olisi mahdollista kehitellä yhteisiä kehittämishankkeita ja määritellä strategista partneriutta.

Polyteknisen yliopiston kv. asioista vastaava instituutti IMOP julkaisi vuoden 2014 alussa omat yliopiston toiminnan tehokkuutta mittaavat kriteerit liittyen ”5-100-2020” ohjelmaan:

- ulkomaisten opiskelijoiden määrä, 15 %
- ulkomaisten tieteellispedagogisen henkilöstön määrä yliopistossa ja venäläisten, joilla on ulkomaisen korkeakoulun PhD-tutkinto, 5 %
- kansainvälisten englanninkielisten koulutusohjelmien määrä: maisteriohjelmiä 27, täydentäviä ammatillisia tutkintoja 40
- yhteistyösopimuksia ulkomaisten 500 parhaan (QS) yliopiston kanssa 65
- venäläisten opiskelijoiden/opettajien vaihtoon osallistuvien määrä 5,7 %/4,3 %
- tieteellisten ulkomaisissa julkaisuissa ilmestyneiden WoS ja Scopus –tietokannoissa indeksoitujen artikkeleiden määrä/tieteellis-pedagoginen työntekijä, 0,20 %
- yhteisten kansainvälisten tiede- ja opetuskeskusten tai laboratorioiden määrä ulkomaisten korkean teknologian yritysten tai johtavien ulkomaisten korkeakoulujen kanssa (TOP-500 QS), 24
- budjetin ulkopuolisen rahoituksen osuus, 60 %.

(Международное образование и сотрудничество: задачи, структура, показатели эффективности, Проректор по международной деятельности Д.Г.Арсеньев, IMOP, 20 января 2014 г.)

Monitorointia on kritisoinut Duuman koulutus- ja tiedekomitea. Kritiikin kohteena on ollut mm. ulkomaisten opiskelijoiden määrä tehokkuuden mittarina. Sillä ei nähdä olevan mitään tekemistä korkeakoulun perustehtävän, opetuksen, kanssa, vaan se pitäisi nähdä kilpailukykytekijänä. Toisaalta, se ei kerro tästäkään mitään, koska suurin osa ulkomaisista opiskelijoista tulee IVY-maista.

Opetus- ja tiedeministeriö on löytänyt runsaasti perusteita monitoroinnin kriteereille. Tärkeä peruste on luonnollisesti se, että kilpailukykyä pitäisi pystyä nostamaan globaalisti, tehokkuuden tavoittelu on yleinen toimintaa määräävä tekijä, korkeakoulujärjestelmästä pitää karsia pois rönsyjä ja raha pitää käyttää niin, että tuloksia on nähtävissä. Samalla ministeriö on korostanut, että kriteerien tulee muodostaa toisiaan tukeva, looginen kokonaisuus. Mielenkiintoinen peruste on myös se, että monitorointi on tuonut esiin korkeakouluja, jotka todella pystyvät sopeutumaan yksittäisen, konkreettisen alueen sosiaalisten ja taloudellisten olojen muutoksiin ja joilla näin ollen on merkittävä alueellinen rooli. Tämä koskee esim. Siperiassa ja Uralilla toimivia yliopistoja. Kesäkuussa 2014 presidentti Putin esitti puheessaan Arktisen alueen federaatioyliopistossa Arkangelissa, että olisi syytä ottaa huomioon myös opiskelijoiden mielipide, kun mitataan korkeakoulun tehokkuutta. Tämä tultaneen toteuttamaan seuraavassa monitoroinnissa.

Ratingtoimisto Raexpert on tehnyt parina vuotena laajan IVY-maiden korkeakoulukartoituksen, joka ei oikeastaan ole tuonut mitään uutta yleiseen kuvaan: johtavia ovat vanhat isot klassiset yliopistot sekä Venäjällä että muissa IVY-maissa. Tässä yhtenä kriteerinä käytettiin kysyntää työmarkkinoilla ja parhaiten sijoittuivat edellisten lisäksi merkittävät tekniikan alan yliopistot. Nämä sijoittuivat hyvin myös kun selvitettiin, minkä yliopistojen kasvatteja on eniten suurten yhtiöiden johdossa. Alla olevilta Ekspert RA:n sivuilta löytyy tietoja myös englanniksi. Uusin rankinglista julkaistiin 5.9.2014.

(http://raexpert.ru/rankings/vuz/vuz_sng/part2/,

http://raexpert.ru/rankings/vuz/vuz_rus_2013/,

http://www.raexpert.ru/rankings/vuz/vuz2014/vuz_rus_2014/)

Seuraavana on vuorossa insinööritekniseen koulutukseen kohdistuva monitorointi, jonka tuloksena oletetaan jäävän jäljelle vain muutamia suuria teknisiä korkeakouluja. Niitä, jotka eivät arviointia läpäise, kohtaa koulutustason alentaminen ja siirtäminen perustason bakalavritutkintojen tuottajiksi. Insinöörikoulutukseen tullaan sisällyttämään bisnes-koulutusta, luomaan sen tueksi resurssikeskuksia, kehittämään yrityspelejä ja antamaan sen käyttöön erilaisia valmentajia. Perustettaville alan eliittikoulujen opettajille tullaan asettamaan isoja vaatimuksia: huipputason tieteellinen osaaminen ja korkea ulkomailla hankittu ammatillinen erikoiskoulutus. Tulevaisuuden insinöörit tullaan kouluttamaan yhteistyössä yritysten kanssa ja osittain niiden rahoituksella.

Olemassa oleva suunnitelma perustuu, paitsi luonnollisesti lukuisiin innovaatio-ohjelmiin, myös siihen, että tällä hetkellä insinööritekninen koulutus ei ole nuorison keskuudessa erityisen suosittua eikä koulutuksen taso ollenkaan riittävä, vaikka koulutusta määrällisesti onkin paljon. (Navigator obrazovaniya, <http://fulledu.ru>)

VI RAHOITUS

Korkeakoulujen rahoitus koostuu seuraavista osista: valtion budjetti, koulutuspalvelujen myynti, lukukausimaksut, tilojen vuokraus, konsultointi ym. Rahoituksesta vastaa yleensä perustaja, esim. Terveys- ja lääketeollisuusministeriö rahoittaa lääketieteellisiä yliopistoja, Venäjän rautatiet Pietarin rautatieyliopistoa jne. Suurinta osaa rahoittaa Opetus- ja tiedeministeriö.

Korkeakoulut itse ovat määritelleet rahoituksen keskeiseksi tekijäksi autonomian toteuttajana. Ero budjettirahoitteisen ja autonomisen korkeakoulun välillä on siinä, että budjettirahoitteisena yliopiston pitää toimia rahoittajan antaman kustannusarvion mukaan, mutta autonominen voi saamansa valtionavustuksen käyttää itse laatimansa budjetin mukaan. Yliopistot korostavat autonomisuuden mukanaan tuomaa taloudellista itsenäisyyttä, mikä antaa mahdollisuuden pitkäjänteisempään suunnitteluun, lainanottoon, tulojen ansaitsemiseen ja rahojen tallentamiseen ja sen myötä hankintojen ja investointien pitkän aikavälin suunnitteluun. (<http://www.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/907/>) myös en

Vuosien 2015-2018 aikana Opetus- ja tiedeministeriö tulee määrittelemään uudelleen normatiiviset opiskelijakohtaiset kustannukset. Vuoteen 2012 saakka rahoitus toteutettiin myös tiettyjen normatiivien mukaan, mutta ne määräytyivät korkeakoulukohtaisesti historiallisiin perusteisiin eivätkä perustuneet annettuun koulutukseen. Tämä johti esim. siihen, että humanistinen koulutus eri korkeakouluissa saattoi maksaa 40 000 ruplasta 180 000 ruplaan. Uudistuksen ajatuksena on, että kaikille suuntautumisille ja erikoisaloille määritellään yhtenäiset kustannuksiin perustuvat rahoitusperusteet. Kustannusten perustana on pääasiassa opiskelijamäärä. Tämän lisäksi otetaan huomioon opettaja-opiskelija –määrän suhde, mihin vaikuttavat esim. erikoisalan tarpeet (tekniikka, laboratoriot ym.). Opetus- ja tiedeministeriö on määritellyt vuodelle 2013 bakalavr -tutkinnon historian ja filologian opiskelijoiden opiskelijakohtaisen kustannuksen olevan 63 000 ruplaa ja maistereiden 74 000. Vastaavat summat ns. prioriteettialojen koulutuksessa ovat korkeammat, esim. lääketieteellinen kybernetikka 112 000. Kalleimpia koulutusaloja ovat esim. kapellimestareiden, kuvataiteen, luovan kirjoittamisen opettaminen, 118 000 ruplaa. (<http://www.rg.ru/2013/07/16/vuzy.html>)

Korkeakoulu saa ministeriöltä ns. valtiollisen toimeksiannon, jossa sille määritellään yleensä kahdeksi vuodeksi kerrallaan koulutusprofiilin mukaiset aloituspaikat ja muutamat muut keskeiset määrälliset velvoitteet. Dokumentti on n. 50 sivun mittainen ja sisältää myös ohjeet siitä, kuinka toimeksiannon toteutuksen etenemisestä raportoidaan (yleensä kerran vuodessa).

Aloituspaikkojen määräytyminen ja ”raha seuraa opiskelijaa” –periaatteen toteuttaminen on todettu periaatteessa hyväksi, mutta ison maan erilaisten paikallisten olosuhteiden takia käytännössä vaikeaksi asiaksi. Budjettipaikkojen väheneminen on vaikuttanut monella tavoin, mm. opiskeluaikojen pidentymisenä, korruptiona jne. Järjestelmä, joka korostaa arvosanojen merkitystä myös valtion antaman rahoituksen määrittelyssä, toimii paperilla, mutta ei käytännössä. Keskeinen kysymys on ollut: kenen (=minkälaisilla arvosanoilla yliopistoon pääsevien ja siellä opiskelevien) opiskelua valtion pitää rahoittaa. Tämä on osa isoa kysymystä valtion roolista rahoittajana, lukukausimaksuista, yritysten osallisuudesta jne. Uusi rahoitusjärjestelmä tulee voimaan vuonna 2015, mutta se ei suinkaan ole lopullinen, sillä rahoitusjärjestelmään on tulossa isoja muutoksia, joista osaa kokeillaan parhaillaan, osasta vasta keskustellaan. (<http://institutions.com/general/2228-o-reformirovani-sistemy-finansirovaniya-vuzov.html>)

Vuoden 2013 aloituspaikkojen määrä oli noin 800 000, mutta koulunsa päättäneiden eli potentiaalisten hakijoiden määrä 760 000. Paikkoja ei ainakaan toistaiseksi ole tarkoitus vähentää, koska katsotaan, että korkeakouluopiskelu on haluttua ja tulijoita on. Tästä asiasta ollaan hyvin eri mieltä ja Venäjällä on myös näkemyksiä, joiden mukaan väkilukuun suhteutettuna riittäisi 350 000 aloituspaikkaa. (<http://www.rg.ru/2013/07/16/vuzy.html>).

Opetusministeri Dmitri Livanov on ilmoittanut, että vuonna 2015 korkeakouluihin pääsy helpottuu; potentiaalisia pyrkijöitä on 3,2 % vähemmän, mutta budjettipaikkoja 1,5 % enemmän. Tuolloin aloituspaikkoja bakalavr-koulutukseen lisätään n. 20 % ja maisterikoulutuksen aloituspakat tuplaantuvat. Tällöin noin neljännes bakalavr-tutkinnon suorittaneista voi jatkaa maisteriohjelmassa. Lisäykset koskevat erityisesti insinööriteknisiä aloja, samanaikaisesti vähennetään maatalousalan, humanististen ja kulttuuri- ja taidealojen aloituspaikkoja.

Opettajien palkat

Opettajien palkat ovat historiallisesti olleet pieniä. Ammatti oli NL:ssa yksi naisvaltaisimmista, vaikka korkeakoulutasolla sukupuolijakauma olikin tasaisempi. Historiallisesti eniten vaikutti se, että sitä ei suunnitelmataloudessa pidetty samalla tavalla tuottavana kuin varsinaisten tuotantoalojen ammatteja, varsinkin ns. raskaan teollisuuden ammatteja.

Palkkausjärjestelmään on tulossa huomattavia muutoksia: peruspalkan lisäksi lopulliseen palkkaan tulee vaikuttamaan opiskelumuoto (päivä-, iltaopiskelu), korkeakoulutyyppi sekä invalidien ja muiden esteellisten henkilöiden opiskelumahdollisuuksien lisääminen. Kaikki opettajat joutuvat suorittamaan osaamistaan mittaavan kokeen ja kaikkien kanssa tehdään ns. efektiivinen sopimus. Tämä on uusi ilmiö palkkauksessa ja se tulee sisältämään paitsi perustyon kuvauksen ja sen mukaisen pysyvän palkan määrän, myös toiminnan tehokkuuden kriteerit sekä kannustuspalkan määrän ja ehdot (suhteessa keskimäärin 80%/20%). Sopimukseen kirjataan kaikki työhön liittyvät tehtävät.

Palkkatasosta on päätetty, että korkeakouluopettajan palkka ei saa olla alueen keskipalkkaa alhaisempi (v. 2018). Tätä on kritisoitu ja todettu, että peruspalkan tulisi määräytyä työn määrän perusteella. Monet tekevät vähintään 1,5 kertaa enemmän (viikkotuntimäärä 18 t). Palkan

määräytyminen on vielä monen keskustelun aiheena, sillä alueelliset erot ovat, ja voivat laskutavasta riippuen myös tulevaisuudessa olla, suuria. (<http://www.rg.ru/2013/07/16/vuzy.html>)

Opintojen maksullisuus ja opintolainat

Kaikki oppilaitokset ovat jo pitkään voineet järjestää sekä maksutonta että maksullista pitkä- ja lyhytkestoista koulutusta. Osa oppilaitoksista on yksityisiä, mikä tarkoittaa kaikkien tutkintoon sisältyvien opintojen maksullisuutta. Viime vuosina opintojen maksullisuus on yleistynyt ja esim. Pietarin talousyliopiston Hallinnon instituutin (Engecon) johtamisen koulutusohjelman opiskelun hinta vaihtelee 44 000 ruplasta, n. 1100 eurosta (innovaatiojohtaminen) 64 000 ruplaan, n. 1600 euroon (logistiikan johtaminen) lukukaudessa. Logistiikan sadasta aloituspaikasta vain neljälle on budjettirahoitus. Polyteknisen yliopiston hinnat ovat samaa luokkaa: ulkomaisten aluetuntemuksen koulutusohjelman opiskelu maksaa 60 000 ruplaa ja graafisen suunnittelun 65 000 ruplaa lukukaudessa. Maisterintutkinnon hinnat ovat jonkin verran korkeampia. Keskipalkka Pietarissa on n. 800 euroa (n. 32 000 ruplaa) kuukaudessa. Kaikkiaan n. 40 % korkeakoulujen opinnoista kustannetaan budjettivaroin. Tilastojen mukaan vain noin kolmanneksella venäläisistä on varaa maksaa opiskelusta. Maksullisuus onkin johtanut opiskelijoiden yhä runsaampaan työssäkäyntiin (noin puolet opiskelijoista) ja opintojen viivästymiseen.

Opintolainan ottaminen tuli mahdolliseksi vuonna 2009. Siitä ei ole tullut suosittua opiskelijoiden ja heidän vanhempiensa keskuudessa ja vain n. 10 % opiskelijoista ottaa sen. Siksi vuosien varrella on tehty monenlaisia muutoksia. Keväällä 2013 aloitettiin kokeilu, johon otettiin mukaan 134 korkeakoulua. Pankki ei myönnä lainaa suoraan opiskelijalle, vaan korkeakoululle, jonka tehtävänä on seurata opintojen edistymistä ja sitä, että opiskelija käyttää lainan vain myönnettyyn tarkoitukseen. Laina voidaan antaa lukukausimaksujen maksamiseen ja/tai elämiseen, ruokaan, opiskelukirjallisuuden ja muun materiaalin hankintaan, matkoihin jne.

Valmistunut maksaa lainan 10 vuoden kuluessa opintojen päättymisestä. Korko määräytyy jälleerahoitusprosentin perusteella, mikä on tämän hetken tilanteessa n. 5 %. Lainat ovat valtion takaamia ja valtio myös korvaa pankeille osan korkotappioista verrattuna yleiseen korkokantaan, mikä on pitkään ollut 13 %. (<http://www.edu.ru/abitur/act.42/index.php> http://www.edu.ru/db-minobr/mo/Data/d_13/m311.html).

VII KANSAINVÄLISTYMINEN

Uusi koulutuslaki korostaa kansainvälisen toiminnan merkitystä ja antaa oppilaitoksille laajat mahdollisuudet siihen. Yhteistyömuotoina se mainitsee mm. yhteiset koulutus- ja tutkimusohjelmat, liikkuvuuden molempiin suuntiin, yhteisten tutkimusohjelmien ja -hankkeiden sekä innovaatiotoiminnan, yhteisen verkko-opetuksen sekä kaikenlaisten kansainvälisten kokoon-tumisten järjestämisen.

Putin ja vaikuttamisen 'pehmeät keinot'

Puheessaan Venäjän diplomaattiedustajille 9.7.2012 Vladimir Putin toi esille merkittävän toimintatavan, jota on paljon analysoitu Krimin tapahtumien yhteydessä esimerkkinä siitä, kuinka nopeasti voivat suurvallan johtajan näkemykset muuttua. Putin totesi, että Venäjän ulkopoliitikassa on perinteisesti käytetty ns. pehmeää voimaa. Tällä tarkoitetaan omien etujen ja näkemysten ajamista vakuuttamalla ja hakemalla omaa maata kohtaan sympatiaa, mikä ei perustu ainoastaan materiaalsiin, vaan myös henkisiin ja intellektuaalsiin saavutuksiin. ”Täytyy tunnustaa, että tällä hetkellä Venäjän kuva ulkomailla ei ole meidän muotoiltavissa, siksi se on usein vääristynyt ja eikä heijasta maamme oikeaa tilannetta eikä sen panosta maailman sivilisaatioon, tieteeseen tai kulttuuriin, ja sitä paitsi maamme näkemykset kansainvälisissä asioissa tulevat esiin jotenkin yksipuolisina. Ne, jotka ampuvat ja jatkuvasti vievät raketteja sinne tänne, ovat hyviä tyyppejä, ja ne, jotka edellyttävät pidättyvän dialogin tarpeellisuutta, ovat jotenkin johonkin syyllisiä. Itse olemme syyllisiä siihen, että selitämme huonosti näkökan-taamme”. (http://www.nofollow.ru/video.php?c=U0lRO_iGOOk)

Putin toi esille myös venäjän kielen aseman yhtenä YK:n virallisista kielistä. Erityisesti puheessa tuotiin esiin, että Venäjän ulkomaiset edustustot ovat velvollisia vuorokaudet ympäri puolusta-maan kansalaisten ja maamiesten oikeuksia ja etuja. Näiden ihmisten rooli vaatii perusteellista uudelleentarkastelua.

Tämä kaikenlaisten pehmeiden vaikuttamiskeinojen näkökanta tuli hyvin esille Sotshin olympialaisten aikaisessa toiminnassa ja se on liitetty myös Venäjän haluun kehittää koulutusjärjestelmää yhtenä kansainvälisen vaikuttamisen pehmeänä keinona ja aktivoida koulutuspalvelujen vientiä ulkomaille.

Kansainvälisen toiminnan organisointi venäläisessä korkeakoulussa

Venäläisten korkeakoulujen kansainvälisiä suhteita johtaa ylimmässä johdossa joku apulaisreh-toreista tai on vastuussa niistä ylimmässä päätöksenteossa. Kv. asioiden hallinto on järjestetty monella tavalla, mutta perustrendinä on viime vuonna ollut päätöksenteon sijoittaminen kes- kijohtoon ja samalla yhä enemmän operatiivista toimivaltaa on annettu kv. toimiston päälliköl- le. Myös yksittäisten opettajien rooli on selvästi vahvistunut kv. toiminnassa: omaa aktiivisuut- taan voi toteuttaa, jos on ideoita ja kielitaitoa ja jos se hyödyttää oppilaitosta. Hallinnossa on selkeä ero kv. toiminnasta vastaavan apulaisrehtorin tai kv. suhteiden päällikön ja kv. toimiston päällikön asemassa. Toimistopäällikkö hoitaa operatiivisia asioita. Kaikissa korkeakouluissa ei ole rehtoritason kv. toimijaa: esim. Pietarin teknologian ja designin yliopiston kv. toimiston päällikön toimenkuva on laaja ja siihen sisältyy paljon käytännön päivittäistä asioiden hoita- mista. Rehtori tekee tärkeät periaatteelliset päätökset. Kv. asioita hoitavien nimike ja titteli vaihtelee eikä siitä aina voi päätellä henkilön toimivaltaa. Joillakin apulais- tai vararehtoreilla on merkittäviä kansainvälisiä tehtäviä, esim. Polyteknisen yliopiston kehittämistyöstä vastaa- valla apulaisrehtorilla, joka vastaa monista isoista kansainvälisistä hankkeista. Polytekninen on järjestänyt kv. suhteiden vastuuasiat poikkeavalla tavalla: IMOP on instituutin nimikkeellä vastuussa koko yliopiston kv. suhteiden hallinnoinnista, mutta muillakin yksiköillä on oma- ta aktiivisuudesta riippuen kohtalaisen paljon toimivaltaa. Haastateltavat pitivät tätä hyvänä, mutta totesivat sen toteuttamisen riippuvan henkilöiden rohkeudesta ja kokeneisuudesta sekä oman esimiehen mielipiteestä. Nämä asiat vaikuttavat myös siihen, kuinka pikkutarkasti nou- datetaan rehtorin hyvinkin tiukkoja kv. toimintaa koskevia määräyksiä.

Koska lähes kaikissa isoissa korkeakouluissa on valtioiden välisten sopimusten perusteella tut- kintoa opiskelevia ulkomaisia opiskelijoita, koulujen kansainvälisessä hallinnossa on lukuisa joukko henkilöitä, jotka hoitavat vain viisumi- ym. asiakirjoihin liittyvää byrokratiaa. Tällä toiminnalla on pitkä historia jo neuvostoaajoilta ja koulujen hallinnossa se osataan hoitaa. Ny- kymuotoinen opiskelijavaihto on yleistynyt vasta 2000-luvulla ja niinpä vaihtoon tulevat ul- komaiset opiskelijat, joita saattaa olla vain muutamia, eivät aina tunne saavansa tarvitsemaansa palvelua. Tilanne on kuitenkin kohentunut huomattavasti kymmenessä vuodessa. Monissa korkeakouluissa on töissä itse kansainvälisessä vaihdossa olleita, joilla on kokemusta ulkomais- ten opiskelijoiden asioiden hoitamisesta ulkomaisissa korkeakouluissa. Kaikkien osapuolten yleisesti kokemalle byrokratialle ei kukaan tunnu voivan mitään.

Vielä muutamia vuosia sitten tyypillinen piirre oli se, että kv. toimistolla oli erittäin heikko tie- tämys siitä, mitä tapahtuu opetuksen puolella. Suurelta osin se johtui siitä, että opetushenkilö- kunnalla ei ollut oikeutta olla tekemisissä ulkomaiden yhteistyökumppaneiden kanssa, monilla ei ollut siihen mitään mahdollisuusiakaan, ei kielitaitoa eikä tietoa siitä, miten he olisivat voi- neet osallistua ja minkälaista yhteistyötä voitaisiin tehdä. Tämä tilanne alkaa olla ohi. Nykyisin se joukko opettajista, joka haluaa pitää yllä kansainvälisiä suhteita, voi sen tehdä. Jos vielä viime vuosikymmenellä venäläinen korkeakoulu pystyi hyvinkin hoitamaan kansainväliset suhteensa kv. toimiston kautta, nykyisin mitään tuloksia ei saavutettaisi, elleivät opettajat ja muu henki- lökunta toimisi oma-aloitteisesti ja aktiivisesti. Kv. toimistoa ei luonnollisestikaan saa sivuuttaa

asioiden hoitamisessa, koska se vastaa yhteistyön muodollisista edellytyksistä, mm. sopimusten tekeminen, mutta suorat kontaktit opetusta hoitaviin osastoihin ja henkilöihin vasta antavat yhteistyölle elävän sisällön.

Ulkomaiset opiskelijat Venäjällä

2000-luvun alussa, kun koulutusta jälleen tarkasteltiin laajasti ja monipuolisesti ja kansainvälistyminen ymmärrettiin yhtenä yhteiskunnan uudistamisen keinona, sille annettiin merkittävä tehtävä nostaa Venäjän kansainvälistä asemaa. Tässä tilanteessa Putin hyväksyi jo lokakuussa vuonna 2002 poliittisen suunnitelman ulkomaalaisten asiantuntijoiden kouluttamisesta Venäjällä (Концепция государственной политики российской федерации в области подготовки национальных кадров для зарубежных стран в российских образовательных учреждениях, <http://quality.edu.ru/maintenance/rf/koncepcii/218/>).

Ohjelman johdannossa todetaan sen perustuvan Venäjän geopolitiisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin intresseihin ja aivan erityisenä kohdealueena siinä mainitaan IVY-maat. Ohjelmassa on mainittu 30 erilaista tavoitetta, joista ensimmäisenä mainitaan ulkomaisten intellektuaalisen eliitin kouluttaminen tavoitteena Venäjän pitkän aikavälin poliittisten ja taloudellisten etujen turvaaminen eri puolilla maailmaa. Muita käytännön tason tavoitteita ovat mm. Venäjän roolin vahvistaminen IVY-maiden koulutuksen keskusalueena, Euraasian talousyhteisön jäsenten asiantuntijoiden kouluttaminen tavoitteena luoda alueen yhteiset työmarkkinat, venäjän kielen opetuksen vahvistaminen, yksityisten venäläisten yliopistojen perustaminen ulkomaille, tutkintodokumenttien hyväksymisen edistäminen, avointen oppimisympäristöjen kehittäminen jne. (<http://www.russia.edu.ru/information/legal/law/inter/conception/>)

Valtioiden välisten sopimusten perusteella ja Venäjän valtion stipendillä maassa opiskelevat ulkomaiset opiskelijat jakaantuvat seuraavasti: IVY 40 % (Kasakstan, Valko-Venäjä, Ukraina, Uzbekistan), Aasia 20 % (Kiina, Vietnam, Intia), Itäinen Eurooppa ja Balkan 5, %, Latalainen Amerikka 5 %, Saharan eteläpuolinen Afrikka 5 %, Pohjoismaat 0,8 % ja Länsi-Eurooppa 4,7 %. Yli puolet heistä opiskelee insinööri-tekniisiä aineita, 18 % yhteiskuntatieteitä, taloutta ja venäjän kieltä, 17 % lääketiedettä ja loput mm. oikeutta, hallintoa, maataloutta jne.

Hallitus päätti syksyllä 2012, että valtioiden välisiin sopimuksiin perustuen ulkomaisia tutkinto-opiskelijoita otetaan 2013-2014 puolet enemmän kuin aiemmin eli 15.000. Sopimusten mukaan Venäjän valtio maksaa opiskelijalle stipendin (1600-2200 ruplaa kk) koko opiskeluaikaksi. Kaikkiaan ulkomaisten opiskelijoiden määrä on vähitellen noussut neuvosto-aikojen tasolle, noin 120 000. Tilastojen mukaan noin 4 % koko opiskelijamäärästä on ulkomaisia opiskelijoita ja tähän lukuun sisältyvät myös erilaisiin vaihto-ohjelmissa liikkuvat opiskelijat.

Näissä luvuissa on runsaasti ristiriitaisuuksia, jotka johtunevat mm. siitä, että korkeakoulut määrittelevät 'ulkomaisen opiskelijan' eri tavoin eivätkä kaikki tilastoi virallisesti opiskelijoiksi erilaisissa kesäkouluissa tms. opiskelevia, jotkut taas saattavat tilastoida lyhyelläkin venäjän kielen kursseilla olevat. Yllättävää tilastoissa on se, että ulkomaisten etäopiskelijoiden määrä on noussut tasaisesti ja on nyt n. 70 000. (<http://www.demoscope.ru/weekly/2013/0571/analit02.php>, www.gks.ru)

VIII OPISKELIJAT

Sisäänpääsy korkeakouluihin

Uusi koululaki määrittelee korkeakoulujen pääsykoejärjestelmän periaatteet. Vuonna 2009 otettiin käyttöön yhtenäinen valtiollinen koe (ЕГЭ= единый государственный экзамен, EGE), jonka tarkoituksena oli nimensä mukaisesti yhtenäistää koulunsa päättäneiden arviointi, vähentää erilaisia epämääräisiä vaikuttamismahdollisuuksia, mm. korruptio, ja helpottaa korkeakoulujen pääsykoekäytäntöjä. Kokeen käyttöön otto aiheutti valtaisan keskustelun, paljon epäluuloja ja epäuskoa kokeen vaikutuksiin. Ensimmäisinä vuosina tulokset olivat kaikkea muuta kuin yhtenäisiä, mutta vuosien varrella tilanne on rauhoittunut ja kokemukset ovat olleet enimmäkseen myönteisiä. Nyt kokeen käyttö on kirjattu uuteen koulutuslakiin. Monenlaisia väärinkäytöksiä tulee ilmi keväisin vastausten paljastumisesta etukäteen, luntaamisesta jne. Jokainen koulunsa päättävä suorittaa kokeen omassa koulussaan ja voidaan vain luottaa siihen, että kaikki osapuolet toimivat rehellisesti. Vastikään tehdyn kyselyn mukaan 87 % tänä keväänä kokeeseen osallistuneista ilmoitti toimineensa rehellisesti.

Rosobrnadzor vahvisti 24.6.2014 valtakunnallisen kokeen minimipistemäärät korkeakoulujen sisäänpääsyssä. Spetsiatet- ja bakalavr-tutkintoon valittaessa sovelletaan seuraavia pistemääriä: kaikille pakolliset venäjän kieli 36, matematiikka 24, ja vapaaehtoiset sen mukaan, kuinka oppilas suunnittelee jatko-opintojaan: kemia, fysiikka ja biologia 36, historia ja kirjallisuus 32, atk ja informatiikka 40, maantieto 37, vieras kieli 20 ja yhteiskuntaoppi 39. Korkeakoulut voivat asettaa korkeampiakin vaatimuksia, mutta eivät alempia. Kansainvälistymään pyrkivien korkeakoulujen edustajat ovat hämmästelleet sitä, että englannin kieli jätettiin pois pakollisten suoritusten joukosta.

Korkeakouluun voi päästä joko tämän yhtenäisen kokeen perusteella tai sitten osallistumalla pääsykokeeseen, mikä tosin on mahdollista vain niille, joilla on joitakin terveyteen tai muuten elämiseen liittyviä rajoituksia, ennen vuotta 2009 koulunsa päättäneille ja ulkomaisille opiskelijoille. Luonnollisesti luovien alojen korkeakoulut järjestävät profiilinsa mukaisia pääsykokeita.

Venäläisten korkeakoulujen pääsykoejärjestelmä poikkeaa läntisistä siinä, että iso osa opiskelijoista pääsee opiskelemaan sijoituttuaan hyvin erilaisissa kilpailuissa, olympiadeissa ja muissa sen kaltaisissa mittelöissä, joissa yleensä mitataan muutakin kuin pelkkää kouluosaamista. Varsinkin ns. budjettipaikoille pääsee näin ja tulevaisuudessa tämä on ehkä ainoa tapa saada maksuton opiskelupaikka.

Järjestelmä ei ole kaikilta osin toimiva, koska se on johtanut mm. siihen, että jotkut korkeakoulut asettavat erittäin korkeita pisterajoja. Opiskelijat eivät ole tottuneet suunnittelemaan korkeakouluun pyrkimistä ja ovat olleet yllättyneitä, kun pisteraja on ollut korkea. Tämä on tietysti yksi keino, jolla voidaan luoda eliittikouluja, joita Venäjälläkin on. Näin oppilaitos myös vaikuttaa sijoittumiseensa monitoroinnissa.

Venäläinen opiskelija ja työmarkkinat

Venäläiset nuoret ovat ainakin suomalaisiin verrattuna kunnianhimoisempia, heillä on suuria unelmia ja vankka usko omaan kykyihän saavuttaa ne. Koulutusta ja nuorisoa tutkivat sosiologit ovat kuitenkin hämmästellet sitä, mikä näyttää motivoivan nuoria: yllätyksenä tutkijoille on tullut nuorten hyvin pragmaattinen suhtautuminen opiskeluun. Tuleva tulo on tärkeää ja käytännönläheisyys, toisaalta myös se, että uraa ei juurikaan suunnitella ja opiskelijat valitsevatkin koulutusalaansa aika sattumanvaraisesti. Tämä luo paineita myös uudelleen kouluttautumiseen, ja on johtanut keskusteluun koulutukseen käytettyjen rahojen ja muiden resurssien tuhaamisesta. Neuvostoajana tämä pragmaattisuus näkyi siinä, että pidettiin luonnollisena, että kaikki menevät johonkin ”instituuttiin”: koulutuksen hankkiminen oli itsestään selvää. Tasa-arvoajattelu teki koulutuksen kaikille mahdolliseksi, se vähensi sosiaalista eriarvoisuutta ja maksuttomuus vielä helpotti tilannetta. Koulutuslaki korostaa koulutuksen sosiaalista merkitystä edistämällä vammaisten ja varattomien oikeutta koulutukseen.

Joidenkin selvitysten mukaan vain noin puolet opiskelijoista ajatteleekaan mennä koulutusta vastaavaan työhön. Niinpä osa korkeakoulututkinnon suorittaneista on selvästi koulutusta vastaamattomassa työssä, ”primitiivisissä hommissa pikkukaupoissa”. Osa suunnittelee jo opiskeluaikanaan hankkivansa toisenkin koulutuksen. Tämä on välttämätöntäkin, koska työmarkkinoiden tarpeet ovat aivan muuta. Humanististen tieteiden suosio on noussut koko 2000-luvun ajan, yleisekonomisteja ja hallintotieteilijöitä koulutetaan aivan liikaa, samoin palvelualoille ja kaikenlaiseen PR-toimintaan. Perinteisistä teollisuuden aloista (metalli, kemia, metsä) on vain harva kiinnostunut. Näitä asiantuntijoita tarvittaisiin, jos vakavissaan toivotaan perustutannon investointien joskus alkavan. Sen sijaan öljy- ja kaasualan oppilaitokset ovat erittäin suosittuja: hakijoiden määrä per aloituspaikka saattaa olla useita kymmeniä.

Viime vuosina on yhä enemmän kirjoitettu siitä, että korkeakoulun päättävillä ei ole lainkaan realistista kuvaa työelämästä, eri ammateista, työtehtävistä ja palkan perusteista (<http://newsland.com/news/detail/id/1412335/>). Käsitukset ovat muotoutuneet tv:n sarjafilmiin perusteella ja sen mukaan on hienoa olla A-luokan toimistossa työssä, joka liittyy markkinointiin, ns. pr:ään, vastaanottotoihin, puhelimeen vastaamiseen, kahvin keittämiseen ja muuhun yhtä epämääräiseen, johon työnantajankin mielestä vaaditaan korkeakoulututkinto. Molemmat työmarkkinoiden osapuolet siis pitävät yllä vääristynyttä kuvaa osaamisesta ja työelämän tarpeista. Tämä ei tietenkään koske kaikkia valmistuneita, esim. kirjanpitäjän toimintaa sääntelee lainsäädäntö ja osaamis- ja palkkataso on yleensä korkea. Monet työnantajat eivät edes katso päättötodistusta, riittää, että on valmistunut hyvästä koulusta. Tilanne on viime vuosina johtanut myös siihen, että työnantajien valinnat kohdistuvat yhä enemmän vankan työkokemuksen

hankkineisiin, joilla on ikäkin jo enemmän. Tämä luonnollisesti vaikeuttaa korkeakoulun pääätteiden työllistymistä.

Teknisten korkeakoulujen päättäneiden mahdollisuudet saada töitä ovat paremmat kuin hallintotieteilijöiden, ekonomistien ja humanistien. Tämän myötä työnantajien tarpeiden ja abiturienttien valintojen ero on kasvanut: edelliset haluavat teknisten korkeakoulujen käyneitä, toiset äänestävät ruplillaan talous- ja hallintoalajoen puolesta eli näissä koulutuksen hinnat nousevat. Toisaalta, monien merkittävien venäläisten yritysten johdossa on hallinto- tai talousalan korkeakoulun käynyt.

Tekniset korkeakoulut ovat työnantajien keskuudessa vahvistaneet johtoasemiaan: 20 johtavan oppilaitoksen ryhmään pääsi 2 talousalan ja 11 teknistä oppilaitosta, joiden kehitys on ollut erityisen dynaamista, mm. Pietarin Polytekninen yliopisto oli sijalla 11.

(http://raexpert.ru/rankings/vuz/vuz_rus_2013/)

Vuosi sitten tehdyn kyselyn mukaan 45 % opiskelijoista asuisi ja opiskelisi mieluummin ulkomailla kuin Venäjällä. Tällaisten kyselyjen tuloksiin kannattaa suhtautua kriittisesti, koska itse kysymys saattaa houkuttaa vastaamaan tietyllä tavalla. Kyllä se kuitenkin kertoo siitä, että ulkomailla opiskelua ei pidetä mitenkään outona ajatuksena. Nuorelle ihmiselle se on hyödyllinen kokemus. Toisaalta Pietarissa on myös todettu, että vaihtoon lähtijöitä ei ole enää yhtä helppo löytää kuin aiemmin. Pietarin opiskelijatilanne on sikäli erikoinen, että väestötilanteesta johtuen pietarilaisia on entistä vähemmän ja nyt alkaa olla paljon ympäröivältä maaseudulta tulevia, joille ajatus ulkomaille lähdöstä voi olla oudompi.

IX TÄYDENNYSKOULUTUS

Ajatus jatkuvasta, elinikäisestä oppimisesta lanseerattiin Venäjällä yhdeksi koulutuspolitiikan linjaksi vuonna 2001 (Putin). Idea sinänsä ei tietenkään ole uusi; neuvostoaikana osaamisen täydentäminen oli yleistä, mutta tapahtui pääasiassa yritysten määrittelemien tarpeiden mukaan, kansalainen itse pystyi vaikuttamaan asiaan hyvin vähän.

Täydennyskoulutustarve on ilmeinen, mutta sitä on perusteltu myös yleisillä syillä: Venäjä ei voi kilpailla maailmantaloudessa halvalla työvoimalla ja säästämällä koulutuksesta ja terveydenhoidosta. Tämänhetkinen negatiivinen inhimillisen pääoman kehitys täytyy pysäyttää.

Tilannetta kuvaavat seuraavat tekijät

- Venäjän väestön väheneminen ja sen myötä syntynyt epätasapaino Venäjän ja sen aasialaisten naapureiden välillä
- Euroopan ja Aasian kilpailu korkeatasoisista koulutetuista työntekijöitä
- terveydenhoidon ja koulutuksen alhainen taso ja palvelujen huono saatavuus

Näistä syistä sosiaali- ja talouspolitiikan keskeisenä tehtävänä on terveydenhoidon ja koulutuksen rakenteellinen ja teknologinen modernisointi ja sen myötä näiden palvelujen laadun parantaminen.

Kun uutta, koko koulutusjärjestelmän toiminnan kattavaa lakia valmisteltiin, odotettiin sen sääntelevän myös täydennyskoulutusta. Lakiteksti oli täydennyskoulutusta koskevien määräysten osalta hyvin puutteellinen ja tilanne hämmentävä. Nousi täydennyskoulutusta koskeva keskustelu, jossa tuli esille tärkeitä asioita, ongelmia ja, taas kerran, kehityksen epätasaisuus eri puolilla Venäjää.

(http://www.m-economy.ru/articles_pdf/48/PSE_48_367.pdf)

Täydennyskoulutusta kuvaavat seuraavat käsitteet:

- Osaamistason nostamien (повышение квалификации) – tavoitteena työntekijän ammatillisen toiminnan uusien osaamiskvalifikaatioiden kehittäminen, ei tarkoita koulutustason nousua.
- Uudelleen koulutus (переквалификация) – tavoitteena on opiskelevan kyky suoriutua uudeltaisista työtehtävistä, mikä ei tarkoita koulutustason nousua, mutta antaa mahdollisuuden muuttaa ammatillisen toiminnan suuntaa jo saavutetulla koulutustasolla
- Harjoittelu – opiskelevan osaamistason nostamista tai uudelleen koulutusta osallistumalla työhön ja voidaan toteuttaa myös ilman edeltävää opiskelua.

Koulutusta tarjoava järjestelmä koostuu monenlaisista oppilaitoksista. Sen ydin ovat täydennyskoulutukseen erikoistuvat ammatilliset oppilaitokset (koulutuskeskukset, kaupalliset koulutuslaitokset, erityiskoulut, kurssit ym.). Toinen ryhmä on eri alojen tai yritysten omat laitokset (eri alojen oppimiskeskukset, kurssikeskukset, yksittäiset kurssit ym.). Koulutus jakaantuu 40 liittovaltiotason ministeriölle ja virastolle, joilla on alaisuudessaan täydennyskoulutusta antavia oppilaitoksia seuraavasti: on Tiede- ja opetusministeriön alaisia 53 %, Terveysministeriön 20 %, Maatalousministeriön 5%, Liikenneministeriön yli 4 % ja lopuille 36 virastolle jää 17 %. Kolmas ryhmä on viime vuosien ilmiö. Monet ammatillista peruskoulutusta antavat oppilaitokset ovat alkaneet tarjota näitä palveluja. Joukossa on ammatillisia teknillisiä oppilaitoksia, jotka toimivat yhteistyössä paikallisen työvoimatoimiston kanssa ja kouluttavat tiettyjen alojen työttömiä, ja keskiasteen ammatillisia oppilaitoksia (ammattioppilaitoksia, lyseoita, kollegeja) sekä korkean asteen oppilaitoksia (instituutteja, akatemiaita, yliopistoja), jotka keskittyvät johtotason ja insinööriteknisen henkilökunnan kouluttamiseen.

Neljäs ryhmä ovat yksityiset ja yksilölliset koulutusmuodot (preppaus, kotiopetus, oppisopimus jne.)

Kun uuden koulutuslain luonnos tuli julkisuuteen, voitiin vain todeta, että täydennyskoulutusohjelmat eivät sen mukaan ole ns. perusohjelmia eivätkä sitä koske valtiolliset standardit. Näin ollen tämä koulutus ei saa akkreditointia eivätkä oppilaitokset voi antaa valtion virallisia todistuksia. Nämä kolme ovat muodostaneet koulutuksen virallistavan kolmiopohjan. Ministeriö hyväksyi 1.7.2013 koulutuslakia täydentävän dokumentin, jolla tarkennettiin täydennyskoulutukseen liittyviä määräyksiä.

Täydennyskoulutusta koskevat perusmääräykset:

1. Koulutusoppimus joko yksittäisen kansalaisen tai juridisen henkilön kanssa, joka on velvollinen maksamaan koulutuksen.
2. Koulutuksen sisältö muodostuu sitä antavan organisaation tekemän koulutusohjelman mukaisesti ottaen huomioon henkilön tai organisaation tarpeet, jonka aloitteesta koulutusta toteutetaan.
3. Täydennyskoulutus tapahtuu täydennyskoulutusohjelmia toteuttamalla eli koulutus ei voi tapahtua oppilaitoksen antaman perustason koulutuksessa.
4. Kun kyseessä on osaamistason nostaminen (повышение квалификации), ohjelmassa pitää olla osoitettuna ko. kvalifikaation sisältämä osaaminen, jonka laadullinen muutos tapahtuu koulutuksen tuloksena.

5. Kun tavoitteena on uudelleen koulutus, tavoitteena on uudenlaisen ammatillisen toiminnan vaatiman osaamisen saavuttaminen. Tällaisessa ohjelmassa tulee olla mainittu uuden koulutuksen kuvaus ja siihen liittyvät ammatillisen työtehtävät ja/tai koulutuksen päätyttyä saavutettavat uudet kompetenssit

6. Toteutettavan täydennyskoulutuksen sisällön ja sen osien (aineiden, modulien, harjoittelun) pitää vastata sitä varten laaditun ohjelman tavoitteita.

7. Toteutettavan koulutusohjelman pitää ottaa huomioon ammatilliset standardit, pätevyysvaatimukset, jotka on määritelty eri tehtäviä, ammatteja ja erikoisaloja kuvaavissa koulutuksen ohjeissa tai ammatillista osaamista ja taitoja koskevat Venäjän Federaation lakeihin perustuvat koulutuksen vaatimukset, jotka vaaditaan toimimisen valtion viroissa.

8. Opiskelijoiden työmäärän mittaamiseen voidaan käyttää opintopistejärjestelmää, mistä päätetään koulutuksen järjestäjä.

9. Ohjelma koostuu seuraavista osista: koulutuksen tavoite, tulokset, opetussuunnitelma, lukujärjestys, aineiden ja moduulien työohjelmat, koulutuksen organisatoriset ja pedagogiset toteuttamistavat, kokeet, arviointimateriaali ja muut osat. Opetussuunnitelman tulee sisältää opetettavien aineiden, kurssien ja moduulien luettelo, opiskelijan työmäärä, aineiden, kurssien ja moduulien järjestys ja jakaantuminen opiskelun aikana sekä kokeiden muodot.

10. Ohjelma pitää olla suunniteltu hyväksytyjen pätevyysvaatimusten, ammatillisten standardien sekä olemassa olevien vastaavien keskiasteen ammatillisen ja/tai korkea-asteen valtiollisten koulutusstandardien mukaan.

11. Uudelleen koulutuksen (переподготовка) tulosten täytyy vastata ammatillisen koulutuksen perusohjelmien oppimistulosten omaksumista sekä olla suunnattu muutosta vaativan suuntautumisen (profiilin) tai erikoistumisen uuden pätevyyden hankkimiseen, uuteen suuntautumiseen (profiiliin) tai erikoistumiseen aiemmin ammatillisessa koulutuksessa hankitun erikoistumisen sisällä.

12. Opiskelumuodot ja koulutusaika määritellään koulutusohjelmassa ja/tai koulutus sopimuksessa. Ajan täytyy mahdollistaa mainittujen tulosten saavuttaminen.

Opiskelun minimiaika on 16 tuntia (osaamisen täydentäminen) ja uudelleen koulutuksen 250 tuntia. Täydennyskoulutus voi tapahtua kokonaan tai osittain harjoitteluna. Sen tarkoituksena on tasokkaammasta kokemuksesta (myös ulkomaisesta) oppiminen, teoreettisten tietojen vahvistaminen sekä käytännön tietojen ja osaamisen omaksuminen niiden soveltamiseksi omassa työssä. Harjoittelun pitää vastata lähettävän organisaation tarpeita ja koulutusohjelman sisältöä. Harjoitteluaika määräytyy opiskelun tavoitteista ja vastaanottavan organisaation mahdollisuuksista. Harjoittelusta annetaan todistus.

Harjoittelu voi olla yksilöllistä tai ryhmän kanssa tapahtuvaa ja siihen voi sisältyä

- itsenäistä työtä opiskelutehtävineen
- ammatillisten ja organisatoristen taitojen hankkimista
- tuotannon ja muun työn organisoinnin ja teknologioiden opiskelua
- välitöntä osallistumista organisaation työn suunnitteluun

- työskentelyä teknisen, normatiivisen ja muun dokumentoinnin kanssa
- virkailijoiden työtehtävien hoitoa (joko varalla ja yhdessä)
- osallistumista neuvotteluihin ja liiketapaamisiin

13. Koulutuksen sisältö ja opetussuunnitelmat voidaan organisoida moduuliperustaisesti, voidaan käyttää erilaisia teknologioita, mm. etäopetusta ja sähköistä opiskelua.

HOPS:ien käytön määrittelee koulutuksen järjestäjä.

Täydennyskoulutusta voidaan toteuttaa myös verkostomuotoisena.

14. Seuraavia opetusmenetelmiä ja työtapoja voidaan käyttää: luennot, käytännön ja seminaaritöitä, yritys- ja roolipelejä, training, pyöreän pöydän keskusteluja ym., laboratoriotöitä, kokemustenvaihtoseminaareja, vierailuja, konsultaatioita, testaus, koe-, diplomi- ja projektitöitä jne. Lähiopetuksen tunnin kesto on 45 min.

15. Opiskelun lopuksi järjestetään loppukoe, jonka muodon ja tavan järjestävä organisaatio päättää.

Opiskelunsa hyväksytysti päättäneille annetaan pätevyystodistus: todistus pätevyuden nostamisesta (удостоверение о повышении квалификации) tai ammatillisen uudelleenopetuksen diplomi (диплом о профессиональной переподготовке). Todistuksen muodon ja ulkonäön määrittelee koulutuksen järjestäjä, mutta sen täytyy olla sellainen, ettei siitä voida tehdä väärennöksiä. Muille annetaan vain todistus koulutukseen osallistumisesta.

Lakiin tuli uutena asiana ammatillista täydennyskoulutusta koskeva laadun seuranta. Sitä seurataan ja arvioidaan seuraavasti:

- tavoitteiden ja tulosten vastaavuuden osalta
- järjestämisen ja toteuttamisen vastaavuus suhteessa ilmaistuihin vaatimuksiin ja tavoitteisiin
- koulutuspalvelujen tuloksellinen organisointi ja tehokas toteuttaminen

Laatua arvioidaan seuraavasti:

- sisäinen arviointi koulutuksen järjestäjän omien käytäntöjen mukaan
- ulkoinen riippumaton arviointi, jossa järjestäjä voi käyttää ns. yhteiskunnallista ammatillista akkreditointia.

Koulutuksen järjestäjä voi itsenäisesti päättää arviointitavoista.

Nykyisin täydennyskoulutusta voivat antaa kaikki korkeakoulut, mikäli se on kirjattu niiden toimintalisenssiin. Jos on tärkeää, niin kuin tulisi olla, että opiskelijat voivat saada valtiollisen päättötodistuksen, koulutusohjelman tulee olla akkreditoitu.

Koulutusta voidaan järjestää ulkomaisen kumppanin kanssa ja tällöin tärkeää on tehtävän sopimuksen sisältö. Ulkomaisen kumppanin on syytä tutustua hyvin esim. koulutusohjelmia koskeviin standardeihin. Niitä pitää noudattaa, vaikka järjestävällä oppilaitoksella onkin laajat oikeudet määrätä koulutuksen sisällöstä ja toteuttamisesta. On syytä myös muistaa, että Koulutuslain henki on hyvin yhteistyöpainotteinen. Ulkomainen kumppani voi tietysti tarjota valmiita koulutuspaketteja, mutta venäläinen oppilaitos edellyttää, että senkin intressit toteutuvat. Nykyoloissa kovin moni oppilaitos ei osta läntistä täydennyskoulutusta, vaan toteuttaa koulutusta mieluummin yhteistyönä.

Toistaiseksi korkeakoulujen täydennyskoulutus on suuntautunut kotimaahan. Sitä käyttävät paikalliset yritykset ja koska sillä on pitkät perinteet, toimintatavat ovat hyvin vakiintuneita. Uusi koulutuslaki kuitenkin antaa kaikki mahdollisuudet kansainväliseen yhteistyöhön. Ulkomaiselle kumppanille se voi olla aika työlästä, koska täydennyskoulutuksesta vastaavat henkilöt eivät yleensä puhu vieraita kieliä eikä heillä välttämättä ole kokemusta yhteistyöstä. Vuoden alussa tehtyjen haastattelujen perusteella voi todeta, että kiinnostusta kyllä on.

Venäjällä ajatukset jatkuvan kouluttautumisen mahdollisuudesta ovat olleet huolestuneen keskustelun aiheena jo pitkään. Valtava uudelleen- ja täydennyskouluttautumisen tarve on tuottanut suuren määrän kaikenlaista koulutustarjontaa ja varsinkin kirjavan kouluttajajoukon. Organisaatioita perustetaan, tehdään hienot nettisivut ja tarjotaan koulutusta kemiasta konekirjoitukseen ja kosmetiikasta kirjanpitoon. Laatua ei valvo kukaan. Jos koulutettava saa koulutuksesta jotakin ja on tyytyväinen, asia ei ole ongelma. Tällainen koulutus ei välttämättä ole ollenkaan jatkuvan koulutuksen idean mukaista, se ei vastaa työmarkkinoiden tarpeita eikä siitä ole loppujen lopuksi suurta hyötyä opiskelijallekaan. Lisäkoulutusta haluavien kannalta tilanne on sekä huonontunut että parantunut. Huonontunut se on mm. siksi, että ns. toisen tutkinnon opiskelu ei enää ole maksutonta. Parantunut se on siksi, että sähköisen ja muun etäopiskelun mahdollisuudet ovat entistä paremmat, mutta käytännössä toteuttaminen on edennyt hitaasti. Selvä parannus lienee myös se, että uudessa koulutuslaissa täydennyskoulutus sai alun epäselvyyksien jälkeen paljon tilaa ja sen järjestäminen ja toteuttamismetodit linkitetään paremmin muuhun korkeakouluopetukseen ja vastaamaan yhteiskunnan tarpeita.

(<http://vmzuev.ru/archives/8>)

X JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA KOMMENTTEJA

Kansainvälistymistä pidetään tärkeänä ja monet perustelevat sitä samoin kuin lännessä: se on arvo sinänsä, koska humanismin periaatteiden mukaan meillä on globaali vastuu, joka edellyttää uusien eettisten toimintatapojen omaksumista ja tämä aiheuttaa uusia vaatimuksia koulutukselle. Viime vuosina koulutuksen kansainvälistyminen on saanut uudenlaisia merkityksiä Venäjällä, kun sille on asetettu poliittisia tavoitteita, jotka on ilmaistu hyvinkin suorasukaisesti: sen pitää tukea Venäjän poliittis-ideologisia tavoitteita ja maan kehittämissuunnitelmia, joiden tarkoituksena on maan suuruuden tukeminen. Läntisten, ml. suomalaisten korkeakoulujen pohdinnat siitä, minkälaisia työntekijöitä tarvitsemme seuraavien vuosikymmenten aikana, ovat ajankohtaisia Venäjälläkin. Vastaukset vain eroavat huomattavasti: siinä, missä meillä korostetaan tulevaisuudessa yhä kansainvälistyvien työmarkkinoiden vaatimuksia, globaalia vastuuta ja eettisiä periaatteita, Venäjän näkökulma on hyvin sisäänpäin kääntynyt. Yksittäisiä korkeakouluja kiinnostaa luonnollisesti enemmän joukko hyvin konkreettisia kysymyksiä: minkälaista koulutusta voidaan viedä, kuinka paljon ulkomaisia opiskelijoita voidaan ottaa, kuinka paljon vieraskielisiä koulutusohjelmia on syytä olla tarjolla? Monet venäläiset vastaukset näihinkin kysymyksiin heijastavat enemmän politiikkaa ja bisnestä kuin sivistyksellisiä ja tasavertaisen yhteistyön tavoitteita. Toivottavaa olisi, että valtion rahoittamalla ohjelmalla Venäjälle kutsutuilla ja kutsuttavilla läntisillä ja lännessä koulutuksensa saaneilla venäläistaustaisilla huipputasoisten opettajilla olisi tuomisinaan laajempia näkökulmia.

Kansainvälistyminen on pitkä ja monimutkainen prosessi. Kun se yhdistetään Venäjän valta-voimaan kehittämissuunnitelmiin, joihin isolla rahalla haetaan osaamista ulkomailta ja kansainvälisestä koulutuksesta, intressien yhteensovittaminen voi olla hankalaa: pelkkä mekaaninen osaaminen ei tuota mitään tuloksia, jos kehityksen kansainväliset reunaehdot unohtetaan. Siitä tulee vain pinnallista osaamisen matkimista, mistä Venäjän taloushistoriassa on runsaasti esimerkkejä NL:n ajoilta.

Merkittävää on, että 2000-luvun puolivälin jälkeen koulutuksen kansainvälistämisen suunta on ollut itä ja koko Aasia sekä IVY-maat. Tämä on ollut seurausta Venäjän kansainvälisen

kilpailukyvyyn vääjäämättömästä heikkenemisestä. Tämä suuntaus on myös heijastellut Venäjän ulkopoliittisia tavoitteita. Talous on ollut enimmäkseen vakaa, mikä on johtunut öljyn ja kaasun hinnasta. Mitään muuta kilpailukykyistä Venäjä ei ole pystynyt tuottamaan. Paljon puhuttu viiden i:n ohjelma, innovaatiot, investoinnit, itellekt, infrastruktuuri, instituutiot, on monelta osin jäänyt pelkiksi sanoiksi. Tämä paikallaan junaaminen on luonut tilanteen, jossa Venäjää ei pidetä uusien ideoiden tuottajana ja toteuttajana. Tämän myötä se on menettänyt asemansa kehitysmaiden asiantuntijoiden kouluttajana. Vaikka se on suunnannut koulutusmyyntiään koko Aasian isoille markkinoille, pääasiassa ulkomaiset tutkinto-opiskelijat tulevat IVY-maista. Läntisten korkeakoulujen kiinnostus Venäjään perustuu vain osittain siihen, mitä voidaan tulevaisuudessa molempien osapuolten yhteisellä osaamisella saada aikaan. Enimmäkseen kiinnostus perustuu Venäjän erilaisuuteen: mitä meidän pitää tietää Venäjästä, jotta voimme siellä toimia, jotta voimme jotenkin sinne etabloitua, mutta emme välttämättä integroitua.

Järjestelmän rakenteelliset uudistukset tulevat jatkumaan. Tähän pakottaa yksinkertaisesti rahan puute. Koulutuksen osuus BKT:sta on 4,1 %. Sen pitäisi lisääntyä, mutta käytännössä suunniteltu lisäys on niin vähäinen, että inflaatio syö sen. Koulutuksen kulut kuitenkin kasvavat esim. opettajien uuden palkkajärjestelmän takia. Toinen kustannuksia lisäävä tekijä tulee olemaan uudessa laissa erittäin suuren huomion saanut vammaisten ja muiden koulutuksesta syystä tai toisesta syrjäytyneiden mahdollisuuksien lisääminen. Paitsi, että tämän toteuttaminen tulee aiheuttamaan kustannuksia, valtio on myös luvannut erityistä bonusrahaa niille korkeakouluille, jotka toteuttavat tätä. Kustannusten nousu johtaa väistämättä siihen, että pienet yksiköt hävitetään joko kokonaan lakkauttamalla tai liittämällä isompiin, kuten on jo tehtykin. Monitoroinnin tuloksilla sille saadaan pitäviä perusteita.

Venäläisillä vanhoilla yliopistoilla on monenlaisia taloudellisia taakkoja, jotka ovat syntyneet niiden pitkän historian aikana. Monitoroinnissa niiden käytössä olevaa tilaa kuvannut kriteeri sai arvostelua osakseen. Vanhoilla yliopistoilla on hallussaan ja omistuksessaan paljon tehotonta tilaa, laboratorioita, joiden taso ei vastaa nykyvaatimuksia, asuntoloita, joista opiskelijat eivät ole tottuneet maksamaan juuri mitään, linja-autoja kuljettajineen, hotelleja, kirkkoja, isoja puistoja, juhlasaleja, historiallisesti arvokkaita observatorioita yms. Monet loivat itselleen jo neuvostoaikana palvelurakenteita kiinteistöjen rakentamista ja ylläpitämistä varten (traktoreita, auraskalustoa, eri alojen rakentajia ja huoltohenkilökuntaa jne.), koska julkiset palvelut ja omistajayhteisö eivät pystyneet niitä tarjoamaan. Ne olivat valtioita valtiossa. Monet yliopistot innostuivat 2000-luvulla hankkimaan uusia toimitiloja, koska tarvitsivat niitä lisääntyviä opiskelijamääriä varten ja voidakseen ottaa vastaa ulkomaisia opiskelijoita. Tällä hetkellä omaisuusmassat ovat taloudellinen taakka.

Venäjällä on noussut kritiikkiä isoille yliopistoille annetuista suurista summista. Jopa ministeriön virkamiehet ovat olleet sitä mieltä, että raha ei ole tuonut oikeastaan minkäänlaisia näkyviä tuloksia, vaan rahat ovat kuluneet mm. turhien tilojen ylläpitoon ja hallinnon laajentamiseen.

Innovaatiot ja Venäjä –sanapari on ollut niin tietentekijöiden kuin poliitikkojenkin puheiden keskiössä muutamia vuosia, varsinkin sen jälkeen, kun Skolkovon teknologiakeskushankkeen toteuttaminen aloitettiin vuonna 2010. Sen yhteyteen on perustettu kaksi oppilaitosta. Korkeakoulujen suhteellisen heikot mahdollisuudet osallistua tutkimus- ja kehittämishankkeisiin juontavat juurensa neuvostoajan järjestelmästä, jossa tutkimustoiminta oli keskitetty eri alojen tutkimuslaitoksille, jotka yksinoikeudella tekivät tutkimusta ja palvelivat eri teollisuudenaloja ja muuta elinkeinoelämää. Tiedeakatemia ja Moskovan ja Pietarin valtionyliopistot

vastasivat teoreettisesta (varsinkin humanististen alojen) perustutkimuksesta ja siitä osasta tutkimustoimintaa, jolla ei ollut suoranaisia kytköksiä tuotantoon. Suurin osa tutkimuslaitoksista oli tiedeakatemian alaisia. Korkeakoulujen ei ollut tarkoituskaan harjoittaa tutkimusta, vaikka esim. väitöskirjat hyväksyttiin siinä yliopistossa, jossa tekijä oli opettajana. Opiskelija pystyi siis opiskelemaan yliopistossa viisi vuotta ilman, että pääsi tekemisiin tieteellisen tutkimuksen kanssa. Kun Neuvostoliitto hajosi, hiljakseen hajosi myös lukuisten tutkimuslaitosten järjestelmä. Nyt ollaan luomassa uutta, jonka rakenteesta keskustellaan, sillä uusi koulutuslaki määrittelee esim. jatkotutkimusten ja nimikkeiden uudistamisen korkeakoulujen vastuulle. Maisteriohjelmien luomisella on ollut tärkeä merkitys, koska alunperinkin niiden tarkoituksena oli tuoda bakalvr-tason jälkeen opintoihin tieteellisen ajattelun ja tutkimuksen ainesta. Nyt niillä yliopistoilla, joilla on vahvoja maisteriohjelmiä, on hyvät mahdollisuudet saada aloittaa uuden järjestelmän mukaisia tohtoriohjelmiä, jos ne täyttävät muut kriteerit.

Opetuksen, tutkimuksen ja tutkimustoiminnan tulosten soveltaminen pitäisi nyt saada uudistetuksi, mutta miten se tehdään, on ratkaisematta. Kaikki korkeakoulut joka tapauksessa ilmoittavat olevansa kiinnostuneita tutkimushankkeista.

Mitään tällaisen toiminnan mallia venäläisillä yliopistoilla ei ole, mutta varmasti löytyy poikkeuksiakin. Ammattikorkeakouluille tilanne on toisaalta hankala, toisaalta edullinen. Olemme jo tottuneet ajatukseen, että tavoitteena on tehdä soveltavaa tutkimusta, jonka tulosten pitää olla hyödynnettävissä. Meillä on tästä kokemusta, olemme myös tehneet yhteistyötä suomalaisten yliopistojen kanssa. Tätä kokemusta pitäisi nopeasti pystyä hyödyntämään, markkinoimaan sitä suoraan yhteistyökorkeakouluille menemällä tapaamaan innovaatio toiminnasta ja yritys yhteisistä vastaavia henkilöitä. Meillä pitää olla esittää jotakin konkreettista, ja yhteydenotossa on voitava osoittaa, että tiedämme jotakin venäläisten pyrkimyksistä ja toiminnasta. Tämä siis vaatii hyvää ennakkovalmistelua. Innovaatiohakuisuus on hyvä pohja aloittaa tutkimusyhteistyö, mutta se vaatii hyvät henkilösuhteet, jonkin verran rahaa ja yhteyksiä yrityksiin. Venäjällä on keskusteluissa esitetty, että opetusministeriön pitäisi kehittää pysyviä korkeakoulun ja yritysten yhteistyömalleja. Meillä on malleja, esimerkkejä hyvistä käytännteistä ja yritystenkin hyvistä kokemuksista, sopimusmalleista, projektointikäytännöistä ja kaiken tämän integroinnista opetukseen. Meillä pitäisi myös olla yritys yhteyksiä Venäjälle. Venäjällä toimii joukko yritysten organisaatioita, jotka ovat mukana mm. koulutuksen tuottaman osaamisen määrittelyssä ja tällaisiin organisaatioihin voisi olla hyvä luoda suhteita. Osa organisaatioista on valtakunnallisia, esim. Venäjän teollisuudenharjoittajien ja yrittäjien assosiaatio (Российский союз промышленников и предпринимателей, <http://xn--o1aabe.xn--p1ai/simplepage/24>), osa alueellisia, esim. Opora –organisaatio Pietarissa (<http://new.opora.ru/>), jonka tehtävänä on tukea erityisesti pk-yrityksiä. Venäjällä toimii myös laaja kauppa- ja teollisuuskamarien verkosto.

Viime vuosina yhdeksi keskustelun ja sen myötä kehitystyön kohteeksi on noussut *Venäjän alueet* korkeakoulujen toimintaympäristönä. Asia on otettu vakavasti myös valtion johdossa; siitä on esimerkkinä muutamien selvästi alueellisten yliopistojen, federaatioyliopistojen, perustaminen ja alueilla jo ennestään toimineiden korkeakoulujen moraalinen ja rahallinen tukeminen. Alueen käsite venäjän yhteiskunnallisessa sanastossa ei ole neutraali, vaan sitä käytetään myös Moskovan ja Pietarin muodostaman poliittisen ja taloudellisen vallan Venäjän vastapainona. Vaikka osa alueista on taloudellisesti hyvinvoivia, ne ovat silti ulkopuolella. Keskustelussa on suhtauduttu skeptisesti niiden mahdollisuuksiin oikeina koulutus-, tiede- ja tutkimusalueina:

saatetaan kyllä hyväksyä ajatus yliopistosta, mutta ihmetellään, haluaako nuoriso muuttaa alueille, ulkomaisista opiskelijoista puhumattakaan.

Alueiden mahdollisuuksia on kuitenkin pohdittu vakavissaan ja myönteisesti, koska niiden talous ja sosiaalinen järjestelmä tarvitsevat asiantuntijoita eli korkeakoululla olisi alueilla paljon tehtävää. Monilla alueiden yliopistoilla on nuori rehtori, yrityselämän tuki takanaan ja ne houkuttelevat varsinkin aasialaisia ja IVY-maiden opiskelijoita, koska kustannukset ovat huomattavasti pienemmät kuin isoissa Euroopan puoleisen Venäjän kaupungeissa, Moskovasta ja Pietarista puhumattakaan. Perustetut federaatioyliopistot ovat vasta päässeet toimintansa alkuun eikä niiden toimintaa vielä ole arvioitu kuin yleisellä tasolla monitoroinneissa.

Eittämättä alueilla on paljon ongelmia: suurin osa niistä on ollut pitkään periferiassa, niiden infrastruktuuri ei toimi, palvelut ovat riittämättömiä, niillä ei ole resursseja luoda tarvittavaa palveluverkostoa, niissä ei ole totuttu ulkomaalaisiin jne. Tätä ongelma-aiheita on ansiokkaasti käsitellyt tohtorinväitöskirjassaan professori Irina Medynskaja, joka väitteli pari vuotta sitten silloisessa Engeconissa (nyk. Pietarin talousyliopiston hallinnon instituutti). Väitöstilaisuuden keskustelu oli mielenkiintoista, koska monet mielipiteet olivat hyvin skeptisiä, kehittämistä pidettiin hyvin vaikeana ja liian paljon resursseja vaativana eikä oikein ymmärretty, miksi niihin pitäisi saada ulkomaisia opiskelijoita. Medynskajan väitöskirja on täynnä erilaisia malleja, byrokraattisen hallinnon pohdintaa ja käsitteistöä sekä monitasoisia ”hallinnon himmeleitä”, mutta itse ajatusta palveluverkoston rakentamisesta, jotta alueet olisivat houkuttelevia myös ulkomaiselle opiskelijalle, on käsitelty monipuolisesti.

Tällä hetkellä suomalaisten korkeakoulujen yhteistyökumppanit ovat enimmäkseen Luoteis-Venäjällä. Tämä johtuu paljolti OKM:n Cimon kautta tapahtuvan rahoituksen säännöistä. Luoteis-Venäjältä löytyy pieniä yliopistoja, jotka voisivat olla hyviä yhteistyökumppaneita. Ne sijaitsevat kehittyneillä Venäjän Euroopan puoleisilla alueilla, hyvän infrastruktuurin varassa ja niillä on jo vakiintunut asema alueensa tutkimus- ja osaamiskeskuksina, mutta eivät ole vielä sanan varsinaisessa merkityksessä kansainvälistyneitä, vaikka niillä onkin kansainvälisiä suhteita (esim. Novgorod, Tver, Vologda, Tihvinä, Kaliningrad). Näistä varsinkin Tverin kaksi yliopistoa (tekninen ja humanistinen) ovat merkittävästi edistyneet viime vuosien aikana. Tverin valtiollinen tekninen yliopisto pyrkii vakavissaan saamaan kansallisen tutkimusyliopiston statuksen. Eikä se ole ainut. Kaliningradissa toimii vuonna 2010 perustettu Immanuel Kantille nimetty yliopisto (16 000 opiskelijaa), Novgorodin yliopistollakin on suomalaisia yhteistyökumppaneita vain kaksi (Saimaan amk ja Turun yliopisto). Leningradin oblastin tilanne on yleisesti ottaen varsin huono: siellä ei ole yhtään korkeakoulua, sen sijaan runsaasti filiaaleja, jotka kaikki osoittautuivat monitoroinnissa tehottomiksi.

Venäjän aluepoliittisissa kehitysohjelmissa korkeakouluilla ei ole toistaiseksi ollut merkittävää roolia, mutta koulutuksen ja osaamisen korostaminen alkaa vähitellen näkyä. Artikkeleita alueellisista klustereista, strategisesta partneriudesta ja verkostoitumisesta ilmestyy tiheään aika lailla samoin ajatuksin ja sisällöin kuin meillä.

(Irina Arzhanovan ja Jevgenij Knjazevin artikkeli federaatioyliopistojen asemasta ja ongelmista, <http://federalbook.ru/files/FSO/soderganie/Tom%209/VII/Arjanova.pdf>)

Yksi venäläisen korkeakoulun sisäisen kulttuurin erityispiirre on sen sisäänpäin lämpiävyys, joka on omiaan luomaan jähmeyttä, liikkumattomuutta ja oman tekemisen eriomaisuuden väärää korostamista. Aiheesta ilmestyi mielenkiintoinen artikkeli vuoden 2014 alussa (Ekspert 6/2014, ss. 43–46). Kirjoittaja on amerikkalainen professori Victor Henner, jolla kaikesta päätäten on pitkä kokemus opettamisesta Venäjällä, Permin yliopistossa. Hän tuo esille tilanteen, jossa venäläisissä yliopistoissa ja sen myötä myös tuotannossa mielellään omaksutaan suoraan amerikkalaisia ja eurooppalaisia ideoita ja toimintatapoja ymmärtämättä, miten ne reaalielämässä ovat syntyneet. Henner selvittää, miksi amerikkalaiset yliopistot ovat innovaatioiden tuottajina niin tehokkaita, eikä tehokkuus perustu uskoon suurista rahamääristä luovuuden lisääjänä.

Hennerin mielestä venäläisen akateemisen kollektiivin sulkeutuneisuus on suurin luovuuden este. Useimmiten tohtoriopiskelija viettää koko tutkinnontekoaikansa samassa ryhmässä oppimatta mitään uutta. Aiemmin tilanne oli toinen, mutta nykyisin, jo noin 25 vuoden ajan, kun tiede ei enää ole kiinnostanut nuoria niin kuin ennen, piirit ovat yhä pienempiä. Väitöskirjaa tekevä voi kyllä käydä vaikka ulkomailla, mutta yhteydet oman maan yliopistoihin ovat hyvin niukkoja. Amerikkalaisissa yliopistoissa on miltei pois suljettu ajatus ottaa oma tohtoriksi väitellyt opettajaksi: virat ovat avoimia ja niihin saattaa hakea jopa 100 ehdokasta aivan muista yliopistoista. Näin myös tutkijaryhmät ovat suurempia, muodostuvat uusista ihmisistä ja edistävät laajaa verkostoitumista.

Toinen venäläisen korkeakoulukulttuurin piirre on, että jokainen voi tehdä yksikseen omia juttujaan. Amerikkalainen yliopisto toimii kaikkien resurssein: jokaisen on vuorollaan osallistuttava kaikenlaiseen päätöksentekoon. Tämä ei aina ole sopuisaa, mutta se ainakin estää urautumista: koko ajan tulee uusia ihmisiä. Venäläisissä korkeakouluissa asioita hoitavat yhdet ja samat ihmiset; yleensä se on kafedran (aineen oppituolin ylläpitänyt) johtaja ja muutama ihminen dekanatissa (tiedekunnan hallintotoimisto). Henner kertoo, että yli kymmenen vuoden aikana hän on venäläisessä korkeakoulussa ollut tekemisissä samojen ihmisten kanssa, koska viroissa on vain korkeakoulun entisiä tohtoriopiskelijoita. Hennerin omassa Louisvillen yliopistossa rahoitusta saatetaan suunnata sellaisiin hankkeisiin, joissa on pakko olla yhteistyössä naapuriyliopiston ihmisten kanssa, jos rahaa yleensä mielittää saada. Hennerin mielestä venäläiset turhaan ovat huolissaan henkilöstönsä korkeasta iästä. Varsinainen ongelma on virkojen täyttäminen sisältä päin. Ainut tapa muuttaa tilanne on kutsua opettajia muualta, mutta Hennerin yritys tehdä se Permissä ei onnistunut. Henner ehkä antaa liian ruusuisen kuvan amerikkalaisten yliopistojen avoimuudesta, mutta asiaan ovat kyllä kiinnittäneet huomiota erityisesti ne venäläiset opiskelijat ja tutkijat, jotka ovat opiskelleet läntisissä yliopistoissa tai osallistuneet ulkomaisiin tutkimushankkeisiin.

Tietyn sisäänpäin lämpiävyyden voi huomata myös katselemalla esim. pietarilaisten yliopistojen rehtoritason henkilöiden akateemisen uran kehitystä. Suurin osa heistä on opiskellut neuvostoaikana yleensä joko jossakin Leningradin merkittävistä korkeakouluista tai sitten aivan muualla, erittäin harvoin Moskovassa. Varsinaisen akateemisen opinnäytteen eli tohtorintutkinnon he ovat suorittaneet siinä yliopistossa, jonka rehtoritason tehtäviä nyt hoitavat. Tätä pidetään kunnia-asiana: on hienoa, että yliopistosta on valmistunut niin hyviä tohtoreita, että he kelpaavat myöhemmin rehtoreiksi. Eräs nuorempi venäläisen yliopiston kansainvälisistä

asioista vastannut rehtori totesi aikoinaan, että tällaisen kapean uran tehneiltä ei voi odottaa luopumista vanhoista käytännöistä ja vasta sitten, kun rehtoreiksi tulee henkilöitä, jotka itse ovat olleet ulkomailla opiskelijavaihdossa, alkavat näkyä ajatukset siitä, että toisinkin voi tehdä. Tämä sisäpiirisyys on toisaalta pitänyt yllä Pietarin perinteen mukaista eurooppalaisempaa intellektuaalista asenneilmapiiriä kuin esim. Moskovassa. Pietarin historiallinen asema Venäjän ikkunana Eurooppaan on pysynyt kautta vuosisatojen.

Uudistuksissa on ainakin teoriassa pyritty antamaan korkeakouluille enemmän itsenäistä päätösvaltaa ja autonomia-termin käyttökäyttöä jo kuvaa sitä. Käytännössä kuitenkin koulujen johdon toiminnassa on tiettyä arkuutta, jolla on historiallinen taustansa. Vanhoista käytännöistä ei kovin radikaalisti haluta luopua ja esim. opintojen valinnaisuus ja ulkomaisten opintojen ehdoton hyväksyminen on edelleenkin hankalaa. Standardijärjestelmä kyllä itsessäänkin sisältää ajatuksen sen määräysten ensisijaisesta soveltamisesta.

Venäläisissä korkeakouluissa on myös havaittavissa piirre, jota varsinkin hanketoiminnassa mukana olleiden on ollut vaikea ymmärtää: haluttomuus tehdä keskinäistä yhteistyötä. Tällaisella epäluulolla on pitkä historia, mutta varsinkin 1990-luvun niukkuus ja sittemmin odotukset yhteistyön hyödyistä ovat vaikuttaneet. Uudempi ilmiö on se, että tällaista epäluuloa on havaittavissa myös yliopiston eri instituuttien ja osastojen kesken. On tietysti luonnollista, että resurssien vähetessä ja supistusten uhatessa halutaan pitää kiinni omista kumppaneista ja mahdollisesta rahoituksesta eikä jakaa sitä muiden kanssa. Aiemmin mainittu professori Hennerin perään kuuluttama avoimen yhteistyön ja verkostoitumisen ilmapiiriin syntyminen hyödyttäisi kaikkia. Nuoremmalla sukupolvella on jo selvästi erilainen suhtautuminen ja avoimuuden ja vilpittömän keskinäisen yhteistyön haasteita on paljon esillä venäläisessä korkeakoulukeskustelussa.

Kilpailu johtavien korkeakoulujen kesken on kiristynyt. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että sisään päässeiden opiskelijoiden valtiollisen päättökokeen pistemäärä on noussut, rahoitus per opiskelija on noussut melkein 10 %, julkaistujen (SCOPUS) tieteellisten artikkeleiden lukumäärä on noussut 26 %. Tiukassa kilpailutilanteessa vaikkapa useidenkin kriteerien paraneminen ei vielä vaikuta asemaan 100 parhaan oppilaitoksen joukossa. Tilannetta onkin verrattu Lewis Carrolin Liisa ihmemaassa kirjan toteamukseen, että pitää juosta entistä nopeammin vain pysyäkseen paikallaan.

Korkeakoulujen koon suurentaminen ei toistaiseksi ole tuonut näkyviä tuloksia. Joidenkin arvioiden mukaan suuret, yli 20 000 opiskelijan korkeakoulut eivät ole osanneet käyttää suuruutta hyväkseen. Tehdyissä arvioinneissa (rating) lähes kymmenen sijoitus oli pudonnut, vain viisi oli nostanut sijoitustaan (yksi moskovalainen ja loput Siperiasta). Sijoitustaan menettäneiden suurimmat syyt liittyivät opiskeluolosuhteiden huonontumiseen (rahoitus per opiskelija on pienentynyt, samoin opettajamäärä). Kommenteissa onkin todettu, että tämän takia kannattaa tarkkaan miettiä, kun tehdään päätöksiä korkeakoulujen koon suurentamisesta. (<http://ria.ru/society/20130928/966425342.html>)

Kansainvälistymisellä on merkitystä myös rankinglistoilla. Johtavien korkeakoulujen joukkoon on noussut Uralin federaatioyliopisto Jekaterinburgista. Vaikuttavina tekijöinä ovat mm. kansainvälinen integraatio, ulkomaisten opiskelijoiden määrä, tieteellisten julkaisujen määrän kasvu ja rahoitustilanteen paraneminen.

Vaikka pelkkä rahan jakaminen ei ole kaikkia hyödyttänyt, on hyviäkin esimerkkejä. Joidenkin korkeakoulujen asemaa viime vuosien rahoituspolitiikka on nostanut, listalla ovat nousseet mm. muutammat Siperian alueen yliopistot ja ITMO.

Tämänhetkisestä tilanteesta huolimatta yhteistyö venäläisten korkeakoulujen kanssa jatkuu eikä ole Venäjän etujen mukaista pyrkiä eristäytymään. Ilman uudistamista (nimettiinpä sitä sitten millä nimellä tahansa) Venäjä ei tule kehittymään. Korkeakoululaitoksen kilpailukyvyyn parantaminen on todella vaativa tehtävä, varsinkin, kun on tarkoitus parantaa asemia kansainvälisessä kilpailussa, jossa huiput määrittelevät tavoitteet ja tulosten arvioinnin. Tässä prosessissa pitää kaikkien olla mukana, koska kaikki siitä hyötyvät.

Pietarin kaupunki ja Leningradin alue tulevat olemaan meille tärkeitä jo pelkästään sijaintinsa takia, myös me olemme tärkeitä lähialueen oppilaitoksille, meillä on tässä suhteessa hyvä historia 1990-luvulta, jolloin olimme aidosti ja vilpittömästi kiinnostuneita yhteistyöstä.

Opetus- ja tiedeministeriö on asettanut venäläisille korkeakouluille samantyyppisiä tehokkuuskriteereitä kuin meillä. Voisimmeko löytää tästä yhteistyömahdollisuuksia tavoitteena auttaa toisiamme saavuttamaan näitä tavoitteita? Meillä ei ole mahdollisuutta kertoa lukuisista nobelisteista eikä avaruusteknologian saavutuksista, mutta me olemme hyviä monien uusien työtapojen, opetusmetodien ja modernin oppimiskulttuurin osajina sekä globaalin työelämän tuntijoina ja kaiken tämän käytännön tekijöinä. Tätä meidän pitäisi tuoda esille erityisesti venäläisille korkeakoulupedagogiikan asiantuntijoille, joiden teoreettinen tietämys on korkeatasoista. Tutkimusyhteistyön kehittämisen ja erityisesti soveltavan tutkimuksen merkityksen lanseeraaminen yrityksille vetäisi mukaan uusia, aloittelevia yrityksiä ja olisi tärkeää myös venäläisille opiskelijoille, jotka yhä vielä opiskelevat hyvin teoreettisesti. Tässä meitä yhdistää se, mikä meitä erottaa: Venäjällä tehtävä teoreettinen tutkimus ja meidän soveltava tutkimus ja yritys yhteistyö pitäisi voida yhdistää paljon paremmin. Tällä voisi olla vaikutusta myös valmistuneiden työllistymiseen niin meillä kuin Venäjälläkin.

Suomalaisilla korkeakouluilla pitäisi olla merkittävämpi asema Pietarin kaupungin ja Leningradin alueen korkeakoulujen aluepoliittisen roolin kehittämisessä. ENPI-ohjelmien kulta-aikana muutamia vuosia sitten yhteistyön kaukaisena tavoitteena oli raja-alueen vastakkaisuuksien ja isojen kehityserojen poistaminen. Siihen on pyritty infrastruktuuria rakentamalla ja helpottamalla rajanylitystä. Olisiko kuitenkin syytä pitää mielessä myös se yhteinen historiallinen eurooppalaisuus, jolle voitaisiin rakentaa modernisaatioajatuksen mukaista globaalin kehityksen ja tulevaisuuden työelämän vaatimukset paremmin täyttävää aluetta? Voisimme monella muullakin tavoin olla edistämässä Luoteis-Venäjän ja Kaakkois-Suomen keskinäisiä integraatioprosesseja. Tätä varten meidän pitäisi tuntea paremmin Venäjän/Leningradin oblastin/Pietarin aluekehitysohjelmia ja tavoitteita, alueen yritys rakennetta, yritysten ongelmia ja niiden ratkaisumalleja. Venäläiset korkeakoulut eivät tunteneet ENPI-ohjelmaa 2007-2013 kovin hyvin eikä sen merkitystä ja hyödyntämismahdollisuuksia ymmärretty riittävästi. Meidän tulisi informoida niitä, jotta hankehakemukset vastaisivat sisällöltään paremmin EU:n koko ENI-ohjelmalle asettamia tavoitteita eikä asia jäisi vain rahan hakemisen tasolle. (<http://www.southeastfinrusnpi.fi/wp-content/uploads/sites/2/2013/12/ENI-CBC-2014-2020-osallistumis-ja-arviointisuunnitelma.pdf>)

Kaiken kaikkiaan yhteistyön kehittäminen edellyttää meiltä rohkeita omia avauksia ja itseme esiin tuomista rehellisesti ja avoimesti: mitä osaamme, missä olemme hyviä, vaikka emme ikinä pääsisi millekään venäläisten halajamalle ranking-listalle. Meillä on hyviä suomalaisia yhteistyökumppaneita (korkeakouluja, tutkimuslaitoksia, yrityksiä) ja niiden ottamista mukaan tällaiseen toimintaan (osaamisen määrittely, korkeakoulututkimus, pedagogiikka, soveltavan ja muun tutkimuksen rooli ja käytännöt jne.) pitäisi suunnitella ja toteuttaa kokonaisvaltaisemmin ja systemaattisemmin. Sitran jo vuonna 2005 julkaistussa Venäjä-ohjelmassa korkeakouluja kehoitettiin yhteistyöhön Venäjä-asioissa (markkinointi nuorille, yhteydet, tiedon hankinta, opetuksen järjestäminen jne). Tavoitteena tulisi olla Venäjän järjestelmän kehityksen seuraaminen entistä paremmin ja hienosyisemmin alue- ja korkeakoulutasolla, jotta voisimme toimia proaktiivisemmin.

Meidän pitäisi panostaa erityisesti yhteistyön sisällön ja muotojen uudistamiseen, koska se on juuri sitä Venäjä-osaamista, jolla tulevaisuudessa on merkitystä ja joka lisää esim. kykyä analysoida, mitä järjestelmässä tapahtuu. Valtiovallan lanseeraamat kehitysohjelmat pitää tuntea, mutta ennen kaikkea pitää ymmärtää se, mitä niistä seuraa, miksi ja mitä se meille merkitsee eli pitää ymmärtää paremmin asioiden kontekstit ja merkitys. Meillä on hyvät yhteistyökumppanit: sekä ITMO että Polytekninen yliopisto ovat erittäin arvostettuja korkeakouluja. Muodostunut hierarkia ei vaikuta toimintaamme millään tavoin. Hierarkkinen kehitys ei ole Venäjälläkään aivan yleisesti hyväksytty, esim. korkeakoulujen rehtoreiden neuvosto korostaa edelleen kaikkien korkeakoulujen tasavertaisia kehittämismahdollisuuksia. (<http://ria.ru/society/20130928/966425342.html>)

Tämä vuosi on jälleen kerran osoittanut Venäjän yllätyksellisyyden, mutta myös oman ymmärryksemme puutteellisuuden. Tällainen tilanne opettaa ja toivottavasti tuottaa osaamista tulevaisuutta varten. Emme me eivätkä meidän kumppanimme ole olleet aiheuttamassa tätä tilannetta, joka on kaikille hämmäntävä. Meidän pitää miettiä, millä tavoitteilla teemme yhteistyötä venäläisten kanssa, olemmeko riittävän motivoituneita, onko meillä riittävästi ihmisiä, jotka osaavat toimia silloinkin, kun asiat eivät suju niin kuin sopimuksissa sanotaan. Nykytilanne myös aivan erityisesti korostaa sen tosiasian syvällistä ymmärtämistä, että asioita voivat edistää vain ihmiset.

Tämä pitää aina muistaa, kun Venäjällä toimitaan: vain ihmisten toimintaan voi perustua luottamus, joka vie läpi kriisitilanteiden.

KYAMKIN JA MAMKIN YHTEISTYÖOPPILAITOKSET PIETARI

1. Pietarin valtiollinen polytekninen yliopisto (Санкт-Петербургский государственный политехнический университет, St. Petersburg State Polytechnical University), www.spbstu.ru

Huom! Pietarissa on ainakin neljä merkittävää teknillistä yliopistoa. Sen takia on syytä käyttää yliopiston virallisen nimen mukaisesti määritettä polytekninen.

Oppilaitos on perustettu vuonna 1899 Polyteknisen instituutin nimellä, yliopiston statuksen se sai vuonna 1990, kansallinen tutkimusyliopiston 2010 ja valittiin 2013 toteuttamaan tavoitetta, jonka mukaan vuonna 2020 vähintään 5 venäläistä yliopistoa on po. 100 maailman parhaan yliopiston joukossa.

Opetusta antaa 12 instituuttia (aik. tiedekuntaa, ml. IMOP), joissa on 101 suuntautumisvaihtoehtoa (erikoisalaa).

Yliopistossa on yli 30 000 opiskelijaa, joista kymmenesosa ulkomaalaisia. Ulkomaisia opiskelijoita on yliopistossa ollut sen alkujoista lähtien. Nykyisin suurin osa ulkomaisista opiskelijoista tulee IVY-maista ja Kiinasta. Heistä lähes tuhat on tutkinto-opiskelijoita. Vaihto-opiskelijoita tulee neljä sataa, suurimmat ryhmät ovat suomalaiset ja saksalaiset.

Kansainvälisten koulutusohjelmien instituutti, IMOP (ИМОП, Институт международных образовательных программ, Institute of International Educational Programmes (IIEP) on pitkään ollut Kyamk:n pääasiallinen yhteistyökumppani. Sen johtaja on Andrei Aleksankov, www.imop.spbstu.ru

Instituutin alku juontaa neuvosto aikaan, jolloin korkeakouluilla oli valmistava tiedekunta, jossa ulkomaiset opiskelijat opiskelivat vuoden ennen siirtymistään tutkintonsa mukaiseen tiedekuntaan. Nykyisellä nimellä IMOP on toiminut vuodesta 1996.

Vuoden 2013 ja 2014 aikana Polyteknisessä on käyty laajaa kehittämiseen liittyvää keskustelua, joka on todennäköisesti virinnyt mittavan valtion rahoituksen myötä. Sitä pidetään tunnustuksena, mutta siihen sisältyi joukko laajoja ja vakavia kehittämistavoitteita.

Vuonna 2013 yliopisto määritteli strategisiksi partnereikseen seuraavat yliopistot: Leibniz Universität, Universität Stuttgart, Technische Universität Graz, Technische Universität Berlin, ja vuonna 2014 kolme uutta Qinghua University, Politecnico di Milano ja Universidad Politecnica de Valencia.

Vuoden 2014 alussa korkeakoulu määritteli kansainvälisen toimintansa tavoitteet näin: kilpailukyvyyn sekä koulutusohjelmien ja tutkimustoiminnan laadun nostaminen. Samalla se määritteli IMOP:n tehtävät ja niitä hoitavien henkilöiden vastuut ja velvoitteet.

IMOP vastaa koko yliopiston kansainvälisen koulutusyhteistyön toteuttamisesta ja siihen perustuen järjestää

- venäjän kielen, liiketoiminnan, Venäjän kirjallisuuden, historian ja taiteen kursseja ulkomaisille
- vieraiden kielten kursseja
- tietotekniikan ja sen sovellutusten kursseja
- venäjän kielen opettajien täydennyskoulutusta
- Venäjän kansalaisille koulutusta ulkomailla.

IMOP:lla on kaksi opetusosastoa: Kansainväliset suhteet ja kansainvälisen yhteistyön johtaminen. IMOP:ssa voi suorittaa sekä bakalavr- (4 vuotta) että maisterin (2 vuotta) tutkinnon. Alemman tutkinnon suuntautumisista ovat

- mainonta ja PR
- ulkomainen aluetuntemus, jossa voi erikoistua joko Eurooppaan (Pohjois-Eurooppa, Espanja, Saksa, Venäjän Federaatio) tai Aasiaan (Kiina). Ulkomainen aluetuntemus on myös maisteritutkinnon suuntautuminen. Koska Pohjois-Eurooppa, ml. Suomi, on yksi alueopintojen kohde, osastolla opiskelee suomen kieltä vuosittain 50-60 opiskelijaa. Ulkomaisen aluetuntemuksen opinnoista vastaavan professori Sergei Pogodinin johtama Kansainvälisten suhteiden osasto on jo vuosia ollut Kyamk:n Kansainvälisen liiketoiminnan yhteistyökumppani.

Aluetuntemuksen, ml. Suomi, opiskelijat opiskelevat mm. seuraavia kursseja:

- englannin kieli (väh. 4 t/vko ja pakollinen alueen kieli (suomea opiskelee vuosittain n. 50 opiskelijaa 8 t/vko), muita kieliä ovat mm. ruotsi, ranska, espanja ja kiina)
- Venäjän historia, maailmanhistoria, erikoistumisalueen maan historia;
- kulturologia, politologia, oikeustiede, psykologia, venäjän kieli, filosofia, sosiologia, talous, yhteisöviestintä
- matemaattisen logiikan perusteet, informatiikka
- kansainvälisten suhteiden teoria, kansainväliset taloussuhteet, alueellinen ja kansallinen turvallisuus
- maailmapolitiikka, kansainvälisten järjestöjen toiminta, alueelliset kansainväliset suhteet, alueelliset konfliktit, kansainvälisten järjestöjen dokumentointi, globaalit integraatioprosessit

Liiketalouden ja kansainvälisen kaupan opettajia on jo monia vuosia käynyt opettajavaihdossa IMOP:ssa (Aarni Ahtola, Leena Griinari, Jaakko Janhunen, Soili Lehto-Kylmänen, Leena Mäkelä-Marttinen, Marja-Liisa Siren-Huhtinen, Tarmo Ahvenainen).

Kaikki ohjelmat, myös maisteriohjelma, toteutetaan venäjäksi, mutta viime vuosina on erityisesti korostettu englannin kielen osaamisen tärkeyttä ja opiskelijat pystyvät opiskelemaan myös englanniksi.

Vuoden 2012 aikana tehdyt muutokset koko yliopiston hallintoon vaikuttivat myös IMOP:n rakenteeseen: perustettiin uusi Teknisen grafiikan ja designin (Инженерная графика и дизайн, <http://it-design.org>) osasto, jonka johtajaksi valittiin jo aiemmin saman alan opetuksesta vastannut professori Vladimir Ivanov. Osasto ei kuulu IMOP:iin, vaan uudelleen perustettuun Metallurgian, koneenrakennuksen ja kuljetuksen instituuttiin. Bakalavr- tutkintoa voi opiskella kolmessa suuntautumisessa: teollinen muotoilu, graafinen suunnittelu ja informaatiodesign, ja maisteriohjelmassa teollinen muotoilu, viestinnän suunnittelu ja informaatiodesign. Kaikkien ohjelmien opetuskieli on venäjä, mutta suurin osa opiskelijoista pystyy opiskelemaan englanniksi.

Professori Ivanovin suuntautuminen on jo pitkään ollut kulttuurialan yhteistyökumppani. Meiltä yhteistyötä ovat tehneet Jori Pölkki, Esko Ahola ja Antti Halonen. Osaton kv. suhteita hoitaa Anna Holina.

IMOP on viimeksi kuluneiden vuosien aikana panostanut paljon opetus- ja muiden tilojen kuntoon. (http://www.imop-spbpu.ru/imop_tour/rus/IMOP_all!/obsh13.html)

IMOP:ssa on tarjolla lukuisia englanninkielisiä koulutusjaksoja ja -ohjelmia. Näistä löytyy tietoa http://imop-spbpu.ru/en/intern_edu_programs

Tekniikan alan yhteistyötä on ollut energiatekniikan koulutusohjelmalla.

B. Tekniikan ja talouden instituutti (Инженерно-экономический институт, <http://www.spbstu.ru/departments/base/fem/index.asp>)

Instituutin johtaja on Valeri Leventsov ja se koostuu kolmesta opetusta antavasta osastosta *talous ja johtaminen* (экономика и менеджмент, <http://eei.spbstu.ru/>), kansainvälinen johtamisen korkeakoulu (<http://www.igms.spbstu.ru/>) ja valtion ja kuntien hallinto. Talouden ja hallinnon osaston muodostaa 7 oppituolia (кафедра, kafedraa), joista yksi on *maailman ja aluetalous* (<http://www.wrecon.ru>), jonka johtaja on professori Alexander Kozlov. Nimityksiä on hankala kääntää suomeksi, koska yleensä kafedra-tason yksiköistä käytetään nimitystä osasto, mutta tässä on vielä yksi ylempi välitaso. Kafedroja on vielä useissa korkeakouluissa ja niihin on yleensä keskitetty jonkin erikoisan osaaminen ja ne hoitavat alan opetuksen koko korkeakoulussa.

Instituutti on perustettu vuonna 2012, kun Polytekninen teki muutoksia sisäisessä rakenteessaan. Kyamk:illa on mukana kolmikantasopimuksessa, jossa Polyteknisen osapuolena oli Maailman ja aluetalouden osasto. Sopimuksen kolmantena osapuolena on Cursor Oy. Sopimus oli pitkään kuollut, koska oli epäselvää, miksi se oli tehty. Kevään 2014 aikana sitä on aktivoitu ja kansainvälisen liiketoiminnan tiimi (Minna Söderqvist) on jo kehitellyt yhteistyötä, aluksi ainakin opettaja- ja opiskelijavaihtoa. Osastolla on kaksoistutkintosopimus Mamkin kanssa (Kansainvälinen johtaminen ja turismi).

Maailman ja aluetalouden osastolta valmistuu tutkija-ekonomisteja erilaisiin hallinnon ja tie-teellisiin tutkimusorganisaatioiden tutkimuspalveluihin koko kansantalouden ja Venäjän subjektien tasolla sekä maailmantalouden ja kansainvälisten taloussuhteiden asiantuntijoita.

Opetettavat aineet ja kurssit käsittelevät kansainvälistä taloutta ja kauppaa, markkinointia ja kansainvälisen yrityksen johtamista, rahoitusta ja pankkitoimintaa. Ensimmäinen vieras kieli on englanti ja mm. kansainvälisten taloussuhteiden perusteiden kurssi opetetaan englanniksi.

Osastolla on englanniksi luennoivia opettajia ja ulkomainen opiskelija voi sisällyttää ohjelmaansa maisteriopintoja järjestävän Kansainvälisen johtamisen korkeakoulun (<http://www.igms.spbstu.ru>) englanninkielisiä kursseja, jos se tapahtuu opiskelijavaihtona.

Osaston johtaja on professori Alexander Kozlov ja kv. suhteita hoitavat Elena Vdovina ja Vladimir Shogolev.

2. Pietarin informaatioteknologian, optiikan ja mekaniikan kansallinen tutkimusyliopisto (Санкт-Петербургский государственный университет информационных технологий, механики и оптики, Saint Petersburg National Research University of Information Technologies, Mechanics and Optics, University ITMO (National Research University), www.ifmo.ru)

ITMO on perustettu vuonna 1900 teknisen alan oppilaitoksena. Vuonna 1994 siitä tuli yliopisto. Siihen asti se oli ollut käytännössä suljettu oppilaitos monien sotateollisuusyhteyksiensä takia, joita sillä on nykyäänkin. Oppilaitos on perustettu vuonna 1900 ja sai yliopiston statuksen vuonna 1998. Vuodesta 2010 se on ollut yksi 29 kansallisesta tutkimusyliopistosta ja muutti heti nimensä sen mukaiseksi. Yliopistossa opiskelee noin 10 000 opiskelijaa 11 tiedekunnassa, opettajia on 800, joista 640 tohtoria.

Viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana siihen on liitetty kuusi erilaista tutkimus-, koulutus- ja tiedeorganisaatiota. ITMO valittiin myös yhdeksi korkeakouluksi, joka sai resursseja pyrkäksensä niiden viiden venäläisen yliopiston joukkoon, joiden pitäisi olla yksi maailman 100 parhaasta yliopistosta vuonna 2020. Se on mukana monissa innovaatio-ohjelmissa, myös Skolkovo-hankkeessa. Kymmenen vuotta sitten se oli perustamassa Luoteis-Venäjän innovaatio- ja teknologiakeskusta, joka yhdistää useita kymmeniä yrityksiä ja Pietarin Teknoparkin yhteydessä toimivia yrityshautomoja, esim. Ingrian (<http://ingria-park.ru/english/about/>). Yliopisto on yksi Venäjän akateemisen tietoverkon RUNNetin perustajista.

Opiskelijoita 16 000, näistä n. 600 IVY-maista. Alemman tutkinnon suuntautumisia on 31 maisteriohjelmia 190 (2013). Yliopisto muodostuu 10 tiedekunnasta, joissa 3 instituuttia, 1 akatemia. Tiedekunnista Kyamk:n koulutusaloja sivuavat ainakin humanistinen tiedekunta (<http://dh.ifmo.ru/>), jossa opetetaan vieraita kieliä, kulttuurienvälisiä viestintää, yrityksen yleistä sekä talous- ja ympäristöjohtamista. Kansainvälisen liiketoiminnan ja oikeuden instituutti (<http://imbip.ifmo.ru/>) maisteriohjelma keskittyy tullaukseen ja logistiikkaan.

- Kulturologia ja kulttuurienväläinen viestintä, Irina Tolstikova
- Maailmantalous ja kansainväliset suhteet, Viktor Heifetz (ulkomaankauppa, mo)
- Talous ja yrittäjyys (mo), Irina Sergejeva
- Tullausta, logistiikkaa ja ulkomaankauppaa opetetaan Kansainvälisen liiketoiminnan ja oikeuden instituutissa (maisteriohjelmat), jota johtaa Jelena Bogdanova.

ITMO:ssa on aloitettu uutena innovaatiotoiminnan maisteriohjelma (Innovatika).

Suurin osa tiedekunnista antaa korkean teknologia, ydinteknologian ja IT-alan opetusta.

Yliopisto tarjoaa myös ns. kansainvälisiä ohjelmia, jotka toteutetaan yleensä yhdessä jonkin ulkomaisen yhteistyökumppanin kanssa. Mainintaa englanninkielen käytöstä ei ole, mutta eivät ne varmaan kokonaan venäjänkielisiä ole, koska osa opinnoista suoritetaan ulkomailla.

Opiskelijoista noin puolet maksaa lukukausimaksuja; maksu per vuosi 60 000-180 000 ruplaa suuntautumisesta riippuen.

Yhteyksiä ITMO:n projektitoiminnan kehittämisosastoon (Aleksander Bikkulov) on ollut TKI-asiantuntijoilla (Kari Kokkonen) ja kansainvälisen liiketoiminnan opettajilla (Ari Lindeman, Ilkka Virolainen).

Kansainvälisen yhteistyön keskusta johtaa prof. Andrei Rybin ja kansainvälisten koulutusprojektien osastoa Aleksandra Klimova.

Kotisivun tietojen mukaan yliopistolla ei ole yhteistyötä yhdenkään suomalaisen korkeakoulun kanssa, vain Tullihallituksen. Sopimus Kyamk:n kanssa on allekirjoitettu lokakuussa: potentiaalisia alueita ovat pelialaan, energiatekniikkaan, simulaattoreihin ja yrityshautomoihin liittyvä yhteistyö niin BIC Kymin kuin ammattikorkeakoulunkin painotuksilla. Sopimus ei kata opiskelijavaihtoa.

Täydennyskoulutusohjelmia ja seminaareja (<http://www.ifmo.ru/stat/90/dpo.htm>)

1. Maisteriohjelmat: tullijohtaminen ja IT –tietojohdaminen, 5- 19 viikkoa (40-150 t)

2. Lyhytkestoinen koulutus

- logistiikka: kuljetukset, hankinta, varastointi (3 pv-)
- ulkomaankaupan oikeus ja verotus (3 pv-)
- kirjanpito ja talousanalyysi (3 pv-)
- ostojen johtaminen yrityksessä (2 pv-);
- henkilöstöjohtaminen (stressin hallinta, time management jne) (1 pv)
- logististen toimintojen organisointi luoteisessa federaatiopiirissä (3 pv-)
- toimitusketjujen organisointi (3 pv-)
- ulkomaankaupan logistiikka ja tullioperaatiot (3 pv-)
- logistiikan perusteet (3 pv-)

(http://www.ifmo.ru/faculty/17/institut_mezhdunarodnogo_biznesa_i_prava.htm#ixzz33vyg98vl,

http://www.ifmo.ru/faculty/17/institut_mezhdunarodnogo_biznesa_i_prava.htm#ixzz33vy53XUw)

ITMO on viime vuosina kehittänyt projektitoimintaansa ja kotisivuilta löytyy runsaasti tietoa alan sisäisestä koulutuksesta, työnjaosta ja erilaisista rahoituslähteistä. Syynä lienee se, että yliopisto sai tutkimusyliopiston nimityksen, mikä edellyttää panostamista tutkimukseen ja ulkoisen rahoituksen hankkimista sitä varten. Tutkimusyliopiston nimitys voidaan myös perua, joten yliopistolla täytyy olla näyttöä omasta aktiivisuudesta.

Yliopiston sisällä on valittu 16 henkilöä (projektipäällikköä) vastaamaan oman tiedekuntansa projektoinnista velvollisuutena myös osallistua yliopiston järjestämään koulutukseen, johon kutsutaan myös opiskelijoita. Vuonna 2013 järjestettiin sisäinen kilpailu, johon osallistui 14 projektia, joista valittiin 4 parasta. Kaikki ovat korkean teknologian alalta.

Projektointi - http://www.ifmo.ru/stat/155/project_activities.htm

3. A.L.Schtiglitzille nimetty Pietarin valtiollinen taideteollisuusakatemia,

Санкт-Петербургская государственная художественно-промышленная академия имени А.Л. Штигица, www.ghpa.ru

Taideteollisuusakatemia on yksi Venäjän tunnetuimmista korkeakouluista. Se on perustettu vuonna 1876 paroni A.L. Schtigitzin antamin varoin esimerkkinään monet silloisen läntisen Euroopan tekniikkaa ja taidetta yhdistäneet oppilaitokset, joiden perustamisen tarkoitus oli tukea teollista kehitystä kouluttamalla eri taiteen alojen korkean tason käsityöläisiä. Heidän taitojaan käytettiin paitsi restauroinnissa myös rakennusten ulkoasun ja materiaalien suunnittelussa. Schtigitzin esimerkkinä oli saksalainen Gottfried Zemper, joka tunnetaan taideteollisen suunnittelun ja muotoilun opetuksen kehittäjänä. Vallankumouksen jälkeen koulun asema muuttui useasti ja sen toiminta itsenäisenä oppilaitoksena lakkasi 1922.

Heti toisen maailmansodan jälkeen sen toiminta alkoi uudelleen ja sen jälkeen sen asema varsinkin Pietarin kaupungin historiallisten rakennusten ja ympäristön tyyliasiantuntijana ja säilyttäjänä on ollut erittäin merkittävä. Suuren työn se teki sodan raunioittamien muistomerkkien, patsaiden ja muiden kulttuuritaiteiden korjaajana. Vuodesta 1953 sen nimessä oli omistus kuvanveistäjä Vera Muhinalle, mutta vuonna 2007 se nimettiin jälleen perustajansa A.L.Schtigitzin mukaan.

Opiskelijamäärä on noin 1500 ja opettajia 220. Oppilaitoksen nettisivut eivät kerro juuri mitään sen kansainvälisestä toiminnasta, mutta sillä on suhteita ainakin Lapin yliopistoon ja TAIK:iin.

Akatemian muodostaa kaksi tiedekuntaa: monumentaalitaiteen tk ja designin tk, jotka jakaantuvat erikoisalojen osastoihin. Designin tiedekunnassa on edustettuna laaja joukko eri aloja, mutta suuntautumisten lukumäärää on viime vuosina säästösyistä supistettu.

Akatemia järjestää jatko- ja tutkinnonjärkeistä koulutusta. Jatkokoulutus on pääasiassa lyhytkestoisia kursseja, 4t x 9 vkoa, yht.32 t.

Akatemian rehtorina toimii Aleksander Palmin, kansainvälisiä suhteita hoitaa Natalia Sirenko. Akatemia on yksi ns. eliittikorkeakouluista, jonne on ollut vaikea päästä ja jonka päättäneet ovat yleensä menestyneet taide-elämässä. Se on ollut hyvin valikoiva sekä venäläisten että ulkomaisten yhteistyökumppaneiden valinnassa. Tilanne on kuitenkin muuttunut viime vuosina huomattavasti ja ainakin Lapin yliopistolla, Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoululla, Lahden amk:illa ja Mamkillä on sopimukset akatemian kanssa. Kyamk:n esiintymisasuunnittelun opettajalla Seija Kiurulla on toimivat suhteet alan opettajiin Schtigitzissä ja hän siellä arvostettu opettaja.

4. Pietarin valtiollinen talousyliopisto (Санкт-Петербургский государственный экономический университет, СПбГЭУ, Saint-Petersburg State University of Economics), (<http://www.unecon.ru/>)

Yliopisto perustettiin 1.8. 2012 yhdistämällä yksi vanhimmista talousalan yliopistoista, Pietarin valtiollinen talous- ja finanssialan yliopisto (Санкт-Петербургский государственный университет экономики и финансов, Finec) ja Pietarin teknistaloudellinen yliopisto, ENGECON (Санкт-Петербургский Государственный инженерно-экономический университет, ИНЖЭКОН, St. Petersburg State University of Engineering and Economics). Joulukuussa 2012 tähän liitettiin kolmas korkeakoulu, Pietarin valtiollinen palvelujen ja talouden yliopisto (Санкт-Петербургского государственного университета сервиса и экономики, ГУСЭ).

Yhdistyneiden yliopistojen nimet jätettiin käyttöön ja vanha FINEC on nimeltään Talouden instituutti, Engecon Hallinnon instituutti ja GUSE Palvelujen instituutti. Neljäs yliopiston muodostama instituutti on Maisteriopintojen instituutti. Yhdistämisprosessi on kuitenkin vielä monilta osilta kesken. Vanhan Finecin rehtori Igor Maksimtsev on uuden yliopiston rehtori, hallinnon instituutin (Engecon) johtaja Jevgeni Zhguljov on vararehtori, samoin kuin Palvelujen instituutin vt. rehtori Jevgeni Lubashev. Igor Maksimtsev on merkittävä korkeakouluelämän vaikuttaja Pietarissa, hän osallistuu aktiivisesti kaupungin korkeakoulujen kehittämiseen ja suomalais-venäläisiin korkeakoulualan tapaamisiin.

Tällä hetkellä opiskelijoita on n. 60 000 ja henkilökuntaa n. 6000, joista opettajia 3200.

Kansainväliset toiminnot on ylimmällä johtotasolla yhdistetty ja niitä johtaa Dmitri Vasilenko, mutta instituuteilla on oma kv. toimisto.

Yliopiston sisäinen rakenne on vielä aika sekava: kolmen ison yliopiston yhdistäminen on pitkä prosessi muuttuvassa toimintaympäristössä.

Vanhassa Engeconissa on ollut vuosien varrella useita Kyamk:n opiskelijoita vaihdossa, myös opettajia (viestinnän ja englannin kielen). Siellä on myös vuosittain ollut venäjää opiskeleva opettajaryhmä kielikursseilla. Engeconin opettajia Pietarista on ollut vaihdossa Kouvolassa.

Talouden ja politiikan kansainvälinen instituutti (МИЕР, Международный институт экономики и политики, МИЭП) organisoii ns. kansainvälisiä ohjelmia, joita toteutetaan ulkomaisten yhteistyöyliopistojen kanssa (yhteiset ohjelmat, kaksoistutkinnot).

Talousyliopisto, joka pyrkii käyttämään puhekielessä lyhennettä UNECE, on yksi niistä yliopistoista, joka on tehnyt hyvin tavoitteellista kansainvälistä yhteistyötä, omaksunut moderneja käytäntöjä ja edistänyt opiskelijoidensa mahdollisuuksia opiskeluun englanniksi.

Talouk korkeakoulu (Высшая экономическая школа) järjestää MBA-koulutusta, uudelleen koulutusta, täydennyskoulutusta, yritys koulutusta, erilaisia seminaareja ja muuta lyhytkestoista koulutusta. Maksullisena on myös tarjolla kansainvälinen lukukausi <http://en.unecon.ru/academics/international-semester> ja kesäkoulu http://en.unecon.ru/sites/default/files/summer_school_unecon_2014.pdf ja vastaavasti talven aikaan talvikoulu.

Pietarin talousyliopiston sivutoimipiste Vologdassa

Санкт-петербургский государственный экономический университет в г. Вологде,
<http://www.vologdaengec.ru>

Korkeakoulu aloitti toimintansa vuonna 1997 entisen Engeconin edustustona, vuodesta 2002 sen sivutoimipisteenä ja jatkaa nyt samalla statuksella Talousyliopiston osana. Sen muodostaa 5 osastoa, joissa opiskelee noin 1000 opiskelijaa.

Toimipisteen johtaja on Ljubov Babich, joka osallistuu aktiivisesti koulun kv. toimintaan ja on vierailut useasti myös Kyamk:ssa. Meidän opettajiamme on puolestaan ollut opettajavaihdossa Vologdassa.

Uuden koulutuslain mukaan filiaalit eivät ole juridisia henkilöitä ja tällä hetkellä tämä tulki-taan niin, että niillä ei ole oikeutta antaa omissa nimissään todistuksia eikä tehdä sopimuksia, mutta käytännössä olemassa oleviin sopimuksiin ei ole puututtu.

5. Pietarin valtiollinen teknillinen polymeeriyliopisto (Санкт-Петербургский государственный технологический университет растительных полимеров, Saint Petersburg State Technological University of Plant Polymeers, <http://gturp.spb.ru>)

Yliopisto on perustettu vuonna 1931 Leningradin teollisen kooperatiivin oppilaitokseksi, kun tuolloin alettiin kouluttaa muitakin kuin metallialojen asiantuntijoita. Alusta lähtien se on profiloitunut metsäteollisuuteen, erityisesti kemialliseen. Tämän mukaisen nimen, Leningradin sellu- ja paperiteollisuuden instituutti, se sai vuonna 1959 ja yliopistostatuksen ja nykyisen nimensä vuonna 1993. Tästä lähtien se on keskittynyt puun kemiallisen käsittelyn teknologiaan ja viime vuosina myös muiden kasvikuitujen mahdollisuuksien tutkimiseen.

Yliopisto koostuu 11 tiedekunnasta ja tuottaa tutkintoja alemmasta tohtoritasoon saakka. Sillä on kaksi sivutoimipistettä, Segezhasssa ja Kuvshinovossa. Opiskelijoita on noin 5000, opettajia 300.

Akkreditoituja tutkintoja on 15, 8 alemman tason ja 7 maisteriohjelmää, erikoistua voi 27 eri suuntautumiseen. Yliopistolla on suhteet yhdeksän suomalaisen korkeakoulun kanssa.

Opintojen maksullisuus on täälläkin voimassa: ulkomaalaiset opiskelijat maksavat 24 000 rup-laa/lukukausi ja muut ohjelmasta riippuen 17 000-73 000 ruplaa. Yliopiston kotisivujen mu-kaan 98% opiskelijoista työllistyy heti valmistumisen jälkeen.

6. Pietarin metsätekninen yliopisto (Санкт-Петербургский государственный лесотехнический университет имени С.М. Кирова, Saint Petersburg State Forest Techni-cal University), <http://spbftu.ru/>

Yliopisto perustettiin vuonna 1903 Aleksanteri I:n käskyllä ja näin ollen se on maailman vanhin metsäalan yliopisto ja oli pitkään alan ainut korkeakoulu Venäjällä. Se sijaitsee hienolla puistoalueella: Kasvitieteellinen puutarha on yksi Pietarin hienoimmista nähtävyyksistä. Sillä on kaksi omaa tuotannollista metsäaluetta ja metsänviljelyn luonnontieteellisiä yksiköjä.

Yliopistossa on seitsemän tiedekuntaa, 8000 opiskelijaa ja 1500 opettajaa ja tiedemiestä.

Tutkintoja voi suorittaa kaikilla metsätalouden aloilla, ml. selluloosa- ja paperiteollisuus sekä kemiallinen metsäteollisuus.

Kansainvälisten suhteiden osaston päällikkö on Natalia Speranskaja.

Yliopistossa on tarjolla runsaasti täydennyskoulutusta (<http://spbftu.ru/academy/lbs/cpk/>)

7. Pietarin valtiollinen teknologian ja suunnittelun yliopisto (Санкт–Петербургский государственный университет технологии и дизайна , St. Petersburg State University of Technology and Design), <http://sutd.ru/>

Yliopisto on perustettu 1920 ja koko neuvostoajan sillä oli merkittävä asema kulutustavara-tuotannon insinöörien ja alan suunnittelun koulutuslaitoksena. Tällä hetkellä sen muodostaa 13 instituuttia, 2 collegea ja 9 ns. pientä tiedekuntaa, joiden tehtävänä on valmentaa hakijoita opiskeluun yliopistossa. Kaikkiaan 55 alemman tutkinnon koulutusohjelmaa (2013), jotka kattavat erilaisia designin, tuotannon, humanitaaristen, talous ja pedagogiikan aloja.

Opiskelijoita yli 12 000. Opiskelijat osallistuvat mm kansainväliseen nuorten muotisuunnittelijoiden kilpailuun 'Admiralteiskaja igla' (<http://igladesign.ru/en/main.html>). Videogalleria näyttää suunnittelun tuloksia: <http://prouniver.ru/univer/video/>.

Kv.suhteiden hallintoa johtaa Aleksei Pastuhov ja kansainvälisten projektien ja koulutusohjelmien osastoa Ljudmila Karpova, jonka vastuualueeseen kuuluu käytännön kansainvälisen yhteistyön toteuttaminen.

Kyamk:ista yhteyksiä pukusuunnittelun instituuttiin ovat luoneet lehtori Esko Ahola ja yliopettaja Sinikka Ruohonen, joiden opiskelijoita on osallistunut intensiivikursseihin ja muoti-näytöksiin. Hanketoimintaa on kehitelty mm. Living Lab –konseptin tiimoilta.

Jatko- ja täydennyskoulutuksesta vastaa Ammatillisen täydennyskoulutuksen instituutti, jonka alaisuudessa toimii useita eri alojen jatko- ja täydennyskoulutuksesta vastaavia keskuksia (http://sutd.ru/education/additional_education/).

8. Valtiollinen amiraali S.O. Makaroville nimetty meri- ja jokilaivastoyliopisto (Государственный университет морского и речного флота имени адмирала С.О. Макарова , St. Petersburg State University for Waterways Communication) <http://www.spbuwc.ru/>

Aikaisemmalta nimeltään Meriakatemia sai uuden nimensä, kun siihen syyskuussa 2012 yhdistettiin Pietarin valtiollinen vesitieyliopisto.

Akatemian rehtori on Sergei Baryshnikov ja kv. hallinnon päällikkö Anatoli Burkov.

Kyamk:lla oli sopimussuhteet jo entiseen Meriakatemiaan ja uuteen oppilaitokseen on viime vuoden aikana elvytetty mm. opiskelijavaihtoa. NELI:llä puolestaan on sen kanssa merkittävää hankeyhteistyötä.

9.A.S.PushkinillenimettyLeningradinvaltionyliopisto (Ленинградскийгосударственный университет имени А. С. Пушкина, Pushkin Leningrad State University), <http://Lengu.ru>

Yliopisto on perustettu 1992 ja se muodostuu 13 tiedekunnasta, neljästä tutkimusinstituutista ja kolmesta tiede- ja opetuskeskuksesta.. Siihen kuuluu myös teknopark, bisnesshautomoma ja 30 laboratoriota. Tiedekunnista 9 edustaa humanistisia tieteitä ja loput sosiaali- ja talous- ja luonnontieteitä. Yksi tiedekunnista on talouden ja investointitoiminnan tk ja yksi juridinen tk. Yliopistossa voi opiskella bakalavr-tason ja maisteritason tutkintoa sekä suorittaa tohtorin tutkinnon. Opiskelijoita on noin 10 000.

Nettisivuillaan se ilmoittaa suomalaisiksi yhteistyökumppaneikseen Aleksanteri-instituutin, Saimaan amk:n ja Pelastakaa lapset ry:n. Sillä on runsaasti ulkomaisia kumppaneita ja yhteistyö on ollut pääasiassa opiskelija- ja opettajaryhmien vierailuja, seminaari- ja kongressiosallistumista. Ei mainintaa yhteistyöstä suomalaisten kanssa, mutta kylläkin espanjalaisten.

Yliopisto sijaitsee Pietarin kaupungin alueella, mutta palvelee pääasiassa Leningradin aluetta ja oman ilmoituksensa mukaan sieltä valmistuvat tyydyttävät Leningradin alueen korkeakoulutuksen ja valmistuvien tarpeen.

KARJALA

10. Petroskoin valtionyliopisto, <http://www.petrso.ru/>

Петрозаводский государственный университет
Petrozavodsk State University
Petroskoin valtionyliopisto

Yliopisto on perustettu vuonna 1940 ja oli vuoteen 1956 nimeltään Suomalais-karjalainen yliopisto. Se on mielenkiintoinen Neuvostoliiton historian pyörteissä monia käännteitä kokenut rajaseudun yliopisto, jossa suomalaisuudella ja suomen kielellä on ollut merkittävä rooli.

Yliopisto on kamppaillut olemassaolostaan ja on nyt merkittävä ja elinvoimainen alueellinen yliopisto.

Opiskelijoita on lähes 15 000, opettajia ja muuta opetus- ja tieteellistä henkilökuntaa 1000. Yliopiston rakenteessa toimii lukuisa joukko erilaisia hallintoja, instituutteja, keskuksia ym.

Perusrakenteen muodostaa 17 tiedekuntaa, täydennyskoulutusinstituutti (<http://www.petrso.ru/Institutes/ICE/>) ja Karjalan alueellinen hallinnon, talouden ja oikeuden instituutti (<http://www.krimel.karelia.ru/>).

Yliopiston kotisivut ovat informatiiviset. Yliopistolla on runsaasti kansainvälistä toimintaa, mutta englanninkielistä koulutusta ei ole tarjolla.

11. Venäjän kansainvälinen turismiakatemia (Российская международная академия туризма, Russian International Academy of Tourism, PMAT), www.rmat.ru

Akatemia on perustettu instituuttina 1992 ja taustalla tuolloin oli lähinnä turistioppaiden koulutukseen erikoistunut täydennyskoulutuslaitos. Yksityistämisperiodin myötä oppilaitoksen omistus muuttui ja nykyisin sen on yksityinen (ei-julkinen) oppilaitos, joka antaa sekä keskiasteen että korkea-asteen koulutusta, myös täydennyskoulutusta. Omistaja on holdingyhtiö, jolla on muutamia hotelleja ja kylpylöitä, joita luonnollisesti käytetään opiskelijoiden harjoittelupaikkoina. Opiskelijoita on 9000. Opiskelu on kallista, esim. bakalavr-tason johtamisen koulutusohjelman vuoden opiskelu maksaa n. 140 000 ruplaa, yhteistyökoulutus ranskalaisten kanssa 201 000 ruplaa. Akatemiassa on kolme tiedekuntaa: vieraanvaraisuuden (hospitality), turismiteollisuuden ja hotellipalvelujen tiedekunta. Ulkomaiset yhteistyökumppanit ovat Ranskasta ja Italiasta.

Akatemian emo-oppilaitos sijaitsee Moskovan oblastissa, Himkin kaupungissa, mutta sillä on 12 filiaalia, joista yksi sijaitsee Karjalan tasavallassa (<http://karit.ru/>) rehtorina Ella Pavlova. Opiskelun hinta on korkea: 5 vuoden opinnot maksavat reilusti yli 300 000 ruplaa.

MOSKOVA

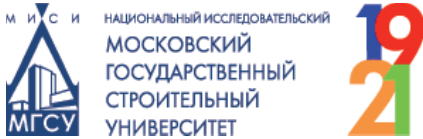
12. Moskovan valtiollinen turismin instituutti, (Московский Государственный Институт Индустрии Туризма им. Ю .А .Сенкевича , Moscow State Institute for the Industry of Tourism n. a. Yuri Senkevich), <http://en.mgiit.ru/>

Instituutti on perustettu vuonna 1966 nimensä mukaisesti kouluttamaan asiantuntijoita palvelemaan turisteja erityisesti Moskovassa. Sen nimi on muuttunut useasti ja nykyisen nimensä se sai vuonna 2010. Sillä on runsaasti yritysytteyksii, aktiivista yhteistyötä sveitsiläisten alan korkeakoulujen kanssa ja paljon täydennyskoulutusta. Opetusta järjestää neljä tiedekuntaa.

Instituutilla ja Mamkilla on kaksoistutkintoa koskeva sopimus.

13. Moskovian valtiollinen rakentamisen yliopisto (Московский государственный строительный университет, Moscow State University of Civil Engineering), <http://mgsu.ru/>

Perustettu 1921 ja sai vuonna 1996 yliopiston nimen. Tällä hetkellä on yksi 29 tutkimusyliopistosta ja yksi maineikkaimmista venäläisistä teknisen alan yliopistoista. Opiskelijoita on noin 24 000. Yliopisto muodostuu 7 instituutista, joista yksi on kansainvälisen koulutuksen ja kielikommunikaation instituutti. Институт международного образования и языковой коммуникации (ИМОЯК), <http://www.mgsu.ru/universityabout/Struktura/Instituti/ИМОЯК>

Sen omilla vielä puutteellisilla nettisivuilla kerrotaan kansainvälisestä toiminnasta, mutta esim. englanninkielistä koulutusta ei ole tarjolla. Sen sijaan yliopisto korostaa omaa rooliaan ulkomaisten opiskelijoiden kouluttajana. Kansainvälisiä suhteita on runsaasti, mutta käytännön yhteistyötä tehdään todennäköisesti saksalaisten kanssa. Suomalaisista korkeakouluista kumpanieksi mainitaan Hamk, Mamk, Tampereen tekninen yliopisto ja Rautaruukki Oy.

MUUT

14. Orenburgin valtiollinen yliopisto (Оренбургский государственный университет, Orenburg State University) <http://www.osu.ru/>

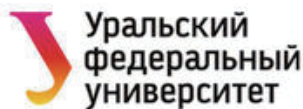
Oppilaitos on perustettu vuonna 1955 teknisen alan oppilaitoksena ja sai 1990-luvulla teknisen yliopiston statuksen ja nykyisen nimensä vuonna 2011. Tekniset alat profiloivat yliopistoa, mutta oppilaitoksessa on tarjolla huomattava määrä myös humanistisia ja talousalan opintoja ja poikkeuksellisen paljon etäopetukseen perustuvaa tutkintoon johtavaa koulutusta.

Kansainväliset suhteet suuntautuvat IVY-maihin, Japaniin ja Saksaan. Kotisivulla on runsaasti materiaalia vuonna 2008 aloitetusta yhteistyöstä Hamk:n kanssa, minkä jatkona lienee yhteistyön laajeneminen vuonna 2012 viiden muun suomalaisen amk:n kanssa, ml. KyAMK, jonka yhteistyöaloista mainitaan design ja kansainvälinen liiketoiminta. Kyamk:lla on yliopiston kanssa kaksoistutkintosopimus energiatekniikkaan liittyen. Tavoitteena on myös käynnistää tutkimus- ja kehittämishankeyhteistyö Pohjoismaiden ministeriöneuvoston rahoittama-

na teemasta ”Energy efficiency and future environmental technology”, jota on ollut kehittämässä Markku Huhtinen.

Orenburg on Euroopan ja Aasian rajamailla Volga-joen varrella (1500 km Moskovasta kaakkoon) sijaitseva 1700-luvulla perustettu teollisuuskaupunki, jonka teollisuus perustuu lähinnä kaasuun. 1960-luvulla löydettyjä kaasuesiintymiä alettiin hyödyntää 1970-luvulla ja merkittävä kaasujohto rakennettiin Orenburgin alueelta itäiseen Eurooppaan. Kaasua myös jalostetaan Orenburgissa. Alue on ollut tärkeä myös maataloudelle: 1950-luvun puolivälissä siellä raivattiin maata maatalouskäyttöön hankkeessa, joka on jäänyt Neuvostoliiton maatalouden historian merkkitapaukseksi. Nykyisin Orenburg on myös merkittävä logistinen keskus, jonka kautta kulkee Uralin eteläpuolinen väylä Siperiaan ja Keski-Aasiaan.

15. Uralin federaatioyliopisto, Sverdlovsk (Уральский федеральный университет, Ural Federal University), <http://urfu.ru/>

Yliopisto perustettiin 2010 yhdistämällä kaksi jo neuvostoaikana merkittävää Uralin alueen yliopistoa. Se on valtava kokonaisuus, jossa opiskelee 50 000 opiskelijaa lähes sataa koulutusalaan 22 instituutissa. Yliopisto on mukana myös po. 5-20-2020 –hankkeessa.

Kansainvälisestä toiminnasta nettisivulla on runsaasti tietoja: suomalaisia partnereita ovat Mamkin lisäksi Laurea, Humak, Savonia, LUT ja Tampereen yliopisto. Käytännön yhteistyön tavoitteista ja tuloksista on vähän tietoja.

16. Uralin valtiollinen talousyliopisto, Jekaterinburg, (Уральский государственный экономический университет, Ural State University of Economics), <http://www.usue.ru/>
Yliopiston perustettiin kansantalousinstituutin nimellä 1967 ja yliopiston statuksen se sai

1994. Se muodostuu 11 instituutista, jotka toimivat 4 isomman osaston (departementin) alaisuudessa: talous, rahoitus ja oikeus, johtaminen sekä kauppa ja palvelut. Opiskelijoita 26 000. Kansainvälistä toimintaa esittelevällä nettisivulla ei mainita suomalaisia yhteistyökumppaneita, mutta tekstissä mainitaan suomalaiset vierailevina opettajina. Mainintaa opetuskielestä ei ole. Yliopisto korostaa tieteellistä toimintaansa ja opettajakunnan tohtoritasoa. (<http://science.usue.ru/>)

17. Kazanin talouden, johtamisen ja oikeuden instituutti (Институт экономики, управления и права, Institute of Economics, Management and Law), www.ieml.ru

Instituutti on perustettu 1994, Se on yksityinen oppilaitos, jonka perustamiseen vaikutti huomattavasti sen entinen rehtori, jonka tytär näyttää jatkavan isänsä työtä. Instituutissa on 9 tiedekuntaa, joissa voi opiskella sekä bakalavr- että maisterin tutkintoa. Opiskelijamäärää ei mainita, mutta instituutilla on myös filiaaleja.

Suomalaisia yhteistyökumppaneita on vain yksi, Mamk. Instituutti vaikuttaa panostavan erityisesti englanninkielen opiskeluun ja siihen liittyvä opettajavaihto on aktiivista.

Englannin- ja suomenkielistä lähdemateriaalia

Organisaatioita

Venäjän opetus- ja tiedeministeriö, <http://минобрнауки.рф/>

Kansallinen työvoimakoulutuksen säätiö (Национальный фонд подготовки кадров, perustettu 1994) toteuttaa missionsa mukaisesti suuria valtakunnallisia koko koulutusjärjestelmää koskevia maan kilpailukyvyyn nostamista tukevia uudistamishankkeita. <http://www.ntf.ru/www.edu.ru>

Laaja koulutusta Venäjällä esittelevä valtakunnallinen portaali.

Informaatiota ulkomaalaisille opiskelijoille.

<http://www.russia.edu.ru/information/analit/1638/>

Artikkeleita

“Internationalization of Russian Higher Education”, Irina Arzhanova, National Training Foundation www.ntf.ru

Christer Pursiainen & Sergey A. Medvedev (eds.), The Bologna Process and its Implications for Russia, The European Higher Education Integration, 2005

Vera Kaplan, The History of Reform in the Russian Higher Education, European Education, vol. 39, no 2, Summer 2007, pp. 37-59

Борис Салтыков, Высшее образование России: между наследием прошлого и современными вызовами, *Russie.Nei.Visions* No 29

Idäntutkimus 1/2013 käsittelee Venäjän korkeakoulujärjestelmää.

Raportteja

Koskela Alina, Venäjän uusi koulutuslaki: yhteistyömahdollisuudet korkeakoulutuksessa ja tutkimuksessa, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013

Serghei Golunov, Malpractices in the Russian Higher Education System: Implications in the EU-Russian Education and Science Cooperation, EU-Russia Paper, March 2013 (http://ceurus.ut.ee/wp-content/uploads/2011/06/EU-Russia-Papers-9_Golunov.pdf)

Denis Nikolaev, Pavel Chugunov: The Education System in the Russian Federation: Education Brief 2012, World Bank Study

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJASSA B. ILMESTYNEET JULKAISUT

B-SARJA Tutkimuksia ja raportteja

- B 1 Markku Huhtinen & al.:
Laivadieselien päästöjen vähentäminen olemassa olevissa laivoissa [1997].
- B 2 Ulla Pietilä, Markku Puustelli:
An Empirical Study on Chinese Finnish Buying Behaviour of International Brands [1997].
- B 3 Markku Huhtinen & al.:
Merenkulkualan ympäristönsuojelun koulutustarve Suomessa [1997].
- B 4 Tuulia Paane-Tiainen:
Kohti oppijakeskeisyyttä. Oppijan ja opettajan välisen ohjaavan toiminnan hahmottamista [1997].
- B 5 Markku Huhtinen & al.:
Laivadieselien päästöjä vähentävien puhdistuslaitteiden tuotteistaminen [1998].
- B 6 Ari Siekkinen:
Kotkan alueen kasvihuonepäästöt [1998]. Myynti: Kotkan Energia.
- B 7 Risto Korhonen, Mika Määttänen:
Veturidieseleiden ominaispäästöjen selvittäminen [1999].
- B 8 Johanna Hasu, Juhani Turtiainen:
Terveysalan karusellikoulutusten toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointi [1999].
- B 9 Hilikka Dufva, Mervi Luhtanen, Johanna Hasu:
Kymenlaakson väestön hyvinvoinnin tila, selvitys Kymenlaakson väestön hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä [2001].
- B 10 Timo Esko, Sami Uoti:
Tutkimussopimusopas [2002].
- B 11 Arjaterthu Hintsala:
Mies sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisena – minunko ammattini? [2002].

- B 12 Päivi Mäenpää, Toini Nurminen:
Ohjatun harjoittelun oppimisympäristöt ammatillisen kehittymisen edistäjinä – ARVI-projekti 1999-2002 [2003], 2 p. [2005] .
- B 13 Frank Hering:
Ehdotus Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen ohjelmaksi [2003].
- B 14 Hilikka Dufva, Raija Liukkonen
Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys Kaakkois-Suomessa. Selvitys Kaakkois-Suomen sosiaali- ja terveysalan palveluyrittäjyyden nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä [2003].
- B 15 Eija Anttalainen:
Ykköskuski: kuljettajien koulutustarveselvitys [2003].
- B 16 Jyrki Ahola, Tero Keva:
Kymenlaakson hyvinvointistrategia 2003 –2010 [2003], 2 p. [2003].
- B 17 Ulla Pietilä, Markku Puustelli:
Paradise in Bahrain [2003].
- B 18 Elina Petro:
Straightway 1996—2003. Kansainvälinen transitoreitin markkinointi [2003].
- B 19 Anne Kainlauri, Marita Melkko:
Kymenlaakson maaseudun hyvinvointipalvelut - näkökulmia maaseudun arkeen sekä mahdollisuuksia ja malleja hyvinvointipalvelujen kehittämiseen [2005].
- B 20 Anja Härkönen, Tuomo Paakkonen, Tuija Suikkanen-Malin, Pasi Tulkki:
Yrittäjyyskasvatus sosiaalialalla [2005]. 2. p. [2006]
- B 21 Kai Koski (toim.):
Kannattava yritys ei menetä parhaita asiakkaitaan. PK-yritysten liiketoiminnan kehittäminen osana perusopetusta [2005]
- B 22 Paula Posio, Teemu Saarelainen:
Käytettävyyden huomioon ottaminen Kaakkois-Suomen ICT-yritysten tuotekehityksessä [2005]
- B 23 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Elina Kantola, Eeva Suuronen:
Keski-ikäisten naisten sepelvaltimotaudin riskitekijät, elämäntavat ja ohjaus sairaalassa [2006]
- B 24 Johanna Erkamo & al.:
Oppimisen iloa, verkostojen solmimista ja toimivia toteutuksia yrittäjämäisessä oppimisympäristössä [2006]
- B 25 Johanna Erkamo & al.:
Luovat sattumat ja avoin yhteistyö ikäihmisten iloksi [2006]
- B 26 Hanna Liikanen, Annukka Niemi:
Kotihoidon liikkuvaa tietojenkäsittelyä kehittämässä [2006]

- B 27 Päivi Mäenpää
Kaakkois-Suomen ensihoidon kehittämisstrategia vuoteen 2010 [2006]
- B 28 Anneli Airola, Arja-Tuulikki Wilén (toim.):
Hyvinvointialan tutkimus- ja kehittämistoiminta Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa [2006]
- B 29 Arja-Tuulikki Wilén:
Sosiaalipäivystys – kehittämishankkeen prosessievaluatio [2006].
- B 30 Arja Sinkko (toim.):
Kestävä kehitys Suomen ammattikorkeakouluissa – SUDENET-verkostohanke [2007].
- B 31 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Mirja Nurmi, Leena Wäre (toim.):
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Etelä-Suomen Alkoholiohjelman kuntakumppanuudessa [2007].
- B 32 Erkki Hämäläinen & Mari Simonen:
Siperian radan tariffikorotusten vaikutus konttiliikenteeseen 2006 [2007].
- B 33 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen & Mirja Nurmi:
Tulevaisuuteen suuntaava tutkiva ja kehittävä oppiminen avoimissa ammattikorkeakoulun oppimisympäristöissä [2007].
- B 34 Erkki Hämäläinen & Eugene Korovyakovsky:
Survey of the Logistic Factors in the TSR-Railway Operation - "What TSR-Station Masters Think about the Trans-Siberian?" [2007].
- B 35 Arja Sinkko:
Kymenlaakson hyvinvoinnin tutkimus- ja kehittämiskeskus (HYTKES) 2000-2007. Vaikuttavuuden arviointi [2007].
- B 36 Erkki Hämäläinen & Eugene Korovyakovsky:
Logistics Centres in St Petersburg, Russia: Current status and prospects [2007].
- B 37 Hilikka Dufva & Anneli Airola (toim.):
Kymenlaakson hyvinvointistrategia 2007 - 2015 [2007].
- B 38 Anja Härkönen:
Turvallista elämää Pohjois-Kymenlaaksossa? Raportti Kouvolan seudun asukkaiden kokemasta turvallisuudesta [2007].
- B 39 Heidi Nousiainen:
Stuuva-tietokanta satamien työturvallisuustyön työkaluna [2007].
- B 40 Tuula Kivilaakso:
Kymenlaaksolainen veneenveistoperinne: venemestareita ja mestarillisia veneitä [2007].
- B 41 Elena Timukhina, Erkki Hämäläinen, Soma Biswas-Kauppinen:
Logistic Centres in Yekaterinburg: Transport - logistics infrastructure of Ural Region [2007].

- B 42 Heidi Kokkonen:
Kouvola muuttajan silmin. Perheiden asuinpaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä [2007].
- B 43 Jouni Laine, Suvi-Tuuli Lappalainen, Pia Paukku:
Kaakkois-Suomen satamasidonnaisten yritysten koulutustarveselvitys [2007].
- B 44 Alexey V. Rezer & Erkki Hämäläinen:
Logistic Centres in Moscow: Transport, operators and logistics infrastructure in the Moscow Region [2007].
- B 45 Arja-Tuulikki Wilén:
Hyvä vanhusten hoidon tulevaisuus. Raportti tutkimuksesta Kotkansaaren sairaalassa 2007 [2007].
- B 46 Harri Ala-Uotila, Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Ari Lindeman, Pasi Tulkki (toim.):
Oppimisympäristöistä innovaatioiden ekosysteemiin [2007].
- B 47 Elena Timukhina, Erkki Hämäläinen, Soma Biswas-Kauppinen:
Railway Shunting Yard Services in a Dry-Port. Analysis of the railway shunting yards in Sverdlovsk-Russia and Kouvola-Finland [2008].
- B 48 Arja-Tuulikki Wilén:
Kymenlaakson muisti- ja dementiaverkosto. Hankkeen arviointiraportti [2008].
- B 49 Hilikka Dufva, Anneli Airola (toim.):
Puukuidun uudet mahdollisuudet terveyden- ja sairaanhoidossa. TerveysSellu-hanke. [2008].
- B 50 Samu Urpalainen:
3D-voimalaitossimulaattori. Hankkeen loppuraportti. [2008].
- B 51 Harri Ala-Uotila, Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Ari Lindeman (toim.):
Yrittäjämäisen toiminnan oppiminen Kymenlaaksossa [2008].
- B 52 Peter Zashhev, Peeter Vahtra:
Opportunities and strategies for Finnish companies in the Saint Petersburg and Leningrad region automobile cluster [2009].
- B 53 Jari Handelberg, Juhani Talvela:
Logistiikka-alan pk-yritykset versus globaalit suuroperaattorit [2009].
- B 54 Jorma Rytönen, Tommy Ulmanen:
Katsaus intermodaalikuljetusten käsitteisiin [2009].
- B 55 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen:
Lasten ja nuorten terveys- ja tapakäyttäytyminen Etelä-Kymenlaakson kunnissa [2009].
- B 56 Kirsi Rouhiainen:
Viisasten kiveä etsimässä: miksi tradenomiopiskelija jättää opintonsa kesken? Opintojen keskeyttämisen syiden selvitys Kymenlaakson ammattikorkeakoulun liiketalouden osaamisalalla vuonna 2008 [2010].

- B 57 Lauri Korppas - Esa Rika - Eeva-Liisa Kauhanen:
eReseptin tuomat muutokset reseptiprosessiin [2010].
- B 58 Kari Stenman, Rajka Ivanis, Juhani Talvela, Juhani Heikkinen:
Logistiikka & ICT Suomessa ja Venäjällä [2010].
- B 59 Mikael Björk, Tarmo Ahvenainen:
Kielelliset käytänteet Kymenlaakson alueen logistiikkayrityksissä [2010].
- B 60 Anni Mättö:
Kyläläisten metsävarojen käyttö ja suhtautuminen metsien häviämiseen Mzuzun alueella Malawissa [2010].
- B 61 Hillka Dufva, Juhani Pekkola:
Turvallisuusjohtaminen moniammatillisissa viranomaisverkostoissa [2010].
- B 62 Kari Stenman, Juhani Talvela, Lea Värtö:
Toiminnanohjausjärjestelmä Kymenlaakson keskussairaalan välinehuoltoon [2010].
- B 63 Tommy Ulmanen, Jorma Rytönen:
Intermodaalikuljetuksiin vaikuttavat häiriöt Kotkan ja Haminan satamissa [2010].
- B 64 Mirva Salokorpi, Jorma Rytönen
Turvallisuus ja turvallisuusjohtamisjärjestelmät satamissa [2010].
- B 65 Soili Nysten-Haarala, Katri Pynnöniemi (eds.):
Russia and Europe: From mental images to business practices [2010].
- B 66 Mirva Salokorpi, Jorma Rytönen:
Turvallisuusjohtamisen parhaita käytäntöjä merenkulkijoille ja satamille [2010].
- B 67 Hannu Boren, Marko Viinikainen, Ilkka Paajanen, Viivi Etholen:
Puutuotteiden ja -rakenteiden kemiallinen suojaus ja suojauksen markkinapotentiaali [2011].
- B 68 Tommy Ulmanen, Jorma Rytönen, Taina Lepistö:
Tavaravirtojen kasvusta ja häiriötekijöistä aiheutuvat haasteet satamien intermodaalijärjestelmälle [2011].
- B 69 Juhani Pekkola, Sari Engelhardt, Jussi Hänninen, Olli Lehtonen, Pirjo Ojala:
2,6 Kestävä kansakunta. Elinvoimainen 200-vuotias Suomi [2011].
- B 70 Tommy Ulmanen:
Strategisen osaamisen johtaminen satama-alueen Seveso-laitoksissa [2011].
- B 71 Arja Sinkko:
LCCE-mallin käyttöönotto tekniikan ja liikenteen toimialalla – ensiaskeleina tuotteistaminen ja sidosryhmäyhteistyön kehittäminen [2012].
- B 72 Markku Nikkanen:
Observations on Responsibility – with Special reference to Intermodal Freight Transport Networks [2012].

- B 73 Terhi Suuronen:
Yrityksen arvon määrittäminen yrityskauppatilanteessa [2012].
- B 74 Hanna Kuninkaanniemi, Pekka Malvela, Marja-Leena Saarinen (toim.):
Research Publication 2012 [2012].
- B 75 Tuomo Väärä, Reeta Stöd, Hannu Boren:
Moderni painekyllästys ja uusien puutuotteiden testaus aidossa, rakennetussa ympäristössä. Jatkohankkeen loppuraportti [2012].
- B 76 Ilmari Larjavaara:
Vaikutustapojen monimuotoisuus B-to-B-markkinoinnissa Venäjällä - lahjukset osana liiketoimintakulttuuria [2012].
- B 77 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi, Jorma Rytkönen:
Maritime safety and security. Literature review [2012].
- B 78 Juhani Pekkola, Olli Lehtonen, Sanna Haavisto:
Kymenlaakson hyvinvointibarometri 2012. Kymenlaakson hyvinvoinnin kehityssuuntia viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja ammattilaisten arvioimana [2012].
- B 79 Auli Jungner (toim.):
Sosionomin (AMK) osaamisen työelämälähtöinen vahvistaminen. Ongelmaperustaisen oppimisen jalkauttaminen työelämäyhteistyöhön [2012].
- B 80 Mikko Mylläri, Jouni-Juhani Häkkinen:
Biokaasun liikennekäyttö Kymenlaaksossa [2012].
- B 81 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2011 [2012].
- B 82 Riitta Leviäkangas (ed.):
Annual Responsibility Report 2011 [2012].
- B 83 Juhani Heikkinen, Janne Mikkala, Niko Jurvanen:
Satamayhteisön PCS-järjestelmän pilotointi Kaakkois-Suomessa. Mobiilisatama-projektin työpaketit WP4 ja WP5, loppuraportti 2012 [2012].
- B 84 Tuomo Väärä, Hannu Boren:
Puun modifiointiklusteri. Loppuraportti 2012 [2012].
- B 85 Tiina Kirvesniemi:
Tieto ja tiedon luominen päiväkotityön arjessa [2012].
- B 86 Sari Kiviharju, Anne Jääsmaa:
KV-hanketoiminnan osaamisen ja kehittämistarpeiden kartoitus - Kyselyn tulokset [2012].
- B 87 Satu Hoikka, Liisa Korpivaara:
Työhyvinvointia yrittäjälle - yrittäjien kokemuksia Hyvinvointikoulusta ja näkemyksiä yrittäjän työhyvinvointia parantavista keinoista [2012].

- B 88 Sanna Haavisto, Saara Eskola, Sami-Seppö Ovaska:
Kopteri-hankkeen loppuraportti [2013].
- B 89 Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala, Pekka Malvela, Heta Vilén, Oona Sahlberg (toim.):
Sidos 2013 - Katsaus kansainvälisen liiketoiminnan ja kulttuurin toimialan työelämäläheisyyteen [2013].
- B 90 Minna Söderqvist:
Asiakaskeskeistä kansainvälistymistä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yritys yhteistyössä [2013].
- B 91 Sari Engelhardt, Marja-Leena Salenius, Juhani Pekkola:
Hyvän tuulen palvelu. Kotkan terveystioski hyvinvoinnin edistäjänä - Kotkan terveystioskikokeilun arviointi 2011-2012 [2013].
- B 92 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi:
Maritime security and safety threats – Study in the Baltic Sea area [2013].
- B 93 Valdemar Kallunki (toim.):
Elämässä on lupa tavoitella onnea: Nuorten aikuisten koettu hyvinvointi, syrjäytyminen ja osallisuus Kaakkois-Suomessa ja Luoteis-Venäjällä. Voi hyvin nuori -hankkeen loppuraportti. [2013].
- B 94 Hanna Kuninkaanniemi, Pekka Malvela, Marja-Leena Saarinen (toim.):
Research Publication 2013 [2013].
- B 95 Arja Sinkko (toim.):
Tekniikan ja liikenteen toimialan LCCE-toiminta Yritys yhteistyönä käytännössä: logistiikan opiskelijoiden "24 tunnin ponnistus"[2013].
- B 96 Markku Nikkanen:
Notes & Tones on Aspects of Aesthetics in Studying Harmony and Disharmony: A Dialectical Examination [2013].
- B 97 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2012 [2013].
- B 98 Mervi Nurminen, Teija Suoknuuti, Riina Mylläri (toim.):
Sidos 2013, NELI North European Logistics Institute - Katsaus logistiikan kehitysohjelman tuloksiin[2013].
- B 99 Jouni-Juhani Häkkinen, Svenja Baer, Hanna Ricklefs:
Economic comparison of three NO_x emission abatement systems [2013].
- B 100 Merja Laitoniemi:
Yksinäisyydestä yhteisöllisyyteen. Yhteisöllistä hoitotyötä Elimäen Puustellissa [2013].
- B 101 Kari Stenman (toim.):
ROCKET. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun osahankkeen loppuraportti [2013].
- B 102 Hannu Sarvelainen, Niko Töyrylä:
Koelaitte biomassan torrefiointiin. Biotuli-hankkeen tutkimusraportti 2013 [2013].

- B 103 Saara Eskola:
Biotuli-hanke. Puupohjaiset antibakteeriset tuotteet infektioiden torjunnassa [2013].
- B 104 Hilikka Dufva, Juhani Pekkola:
Matkustajalaiva-liikennettä harjoittavan varustamon yhteiskuntaeettinen liiketoiminta [2013].
- B 105 Mirva Pilli-Sihvola (toim.):
Muuttuuko opettajuus ja mihin suuntaan? Yhteisöllisen verkko-oppimisen ja mobiilioppimisen mahdollisuuksia etsimässä [2013].
- B 106 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi:
Maritime security and security measures – Mimic Study in the Baltic Sea Area [2013].
- B 107 Satu Peltola (ed.):
Wicked world – The spirit of wicked problems in the field of higher education [2013].
- B 108 Hannu Sarvelainen, Niko Töyrylä:
Erialaisten biomassojen soveltuvuus torrefiointiin. BIOTULI-hankkeen tutkimusraportti 2013 [2013].
- B 109 Tiina Kirvesniemi:
Ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus maahanmuuttajille – kokemuksia Kymenlaaksossa [2013].
- B 110 Jari Hyyryläinen, Pia Paukku ja Emmi Rantavuo:
Trik-hanke. Kotka, Kundan ja Krostadtin välisen laivareitin matkustaja- ja rahtipotentiaalin selvitys. [2013].
- B 111 Heta Vilén, Camilla Grönlund (toim.):
LCCE-harjoittelu. Harjoitteluprosessi osana LCCE-konseptia [2013].
- B 112 Kati Raikunen, Riina Mylläri:
Kaakkois-Suomen logistiikkakatsaus [2014].
- B 113 Tuomo Pimiä (ed.):
Info package of wind energy [2014].
- B 114 Anni Anttila, Riina Mylläri:
Vertailu tuulivoimapuiston meri- ja maantiekuljetuksesta - Renewtech-projekti [2014].
- B 115 Tuomo Pimiä (ed.):
Organic waste streams in energy and biofuel production [2014].
- B 116 Kati Raikunen, Mikko Mylläri:
Merituulivoimaloiden logistiikka- ja markkinaselvitys Itämerellä [2014].
- B 117 Seija Aalto, Tuija Vänttinen (ed.):
Research Publication 2014 [2014].

- B 118 Anna Närhi, Marjo Parkkonen:
AVH-potilaan hoidon viiveet Pohjois-Kymen sairaalassa [2014].
- B 119 Mikko Mylläri:
Tuulivoimalan satamalogistiikan ratkaisuehdotus [2014].
- B 120 Kari Stenman:
Big thinking for small businesses. Small Business Act. Interviews in the Baltic countries [2014].
- B 121 Mervi Nurminen:
Kymenlaakson logistiikan kehitysohjelma. NELI 2007 – 2013 [2014].
- B 122 Kari Stenman, Juhani Talvela
Julkisen sektorin auttajaorganisaatioiden rooli pk-yritysten kehittämisessä. Boat-hanke. [2014].
- B 123 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2013 [2014].
- B 124 Jouni-Juhani Häkkinen, Kari Stenman, Amanda Taka-aho (toim.):
Innovaatitukiprosessin kehitys Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa [2014].
- B 125 Justiina Halonen
TalviSökö. Kirjallisuuskatsaus alusöljyvahingon rantatorjunnasta talviolosuhteissa [2014].

KYAMK
University of Applied Sciences